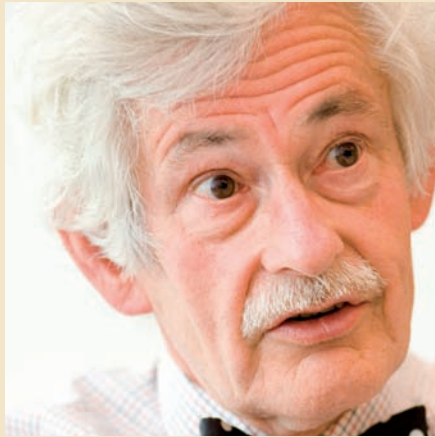

Omslagfoto: Vincent Mentzel / Hollandse Hoogte

484 Willem Albert Wagenaar, emeritus-hoogleraar psychologie en recht, treedt regelmatig op als deskundige in strafzaken. Hij uit in een gesprek met een redactielid en verslaggever van het Advocatenblad **ernstige kritiek op strafrechters**.

492 Net als vorig jaar nu ook weer de **Kroniek bestuursprocesrecht**. Een overzicht van de belangrijkste jurisprudentie over 2004-2005 gepubliceerd in Administratiefrechtelijke beslissingen (AB) en Jurisprudentie Bestuursrecht (JB).

506 Alle overtredingen die op 7 juli 2006 langer dan vier jaar geleden zijn begaan, zijn verjaard. De auteurs raden aan de dossierkast eens door te nemen. Door nieuwe wetgeving, gevolgd door reparatiewetgevingen en een uitspraak van de Hoge Raad is er een gat geslagen in de **verjaringswetgeving**.

IN DE VOLGENDE NUMMERS

- ▶ Kroniek bestuursprocesrecht II
- ▶ Kronieken arbeidsrecht, en mededingingsrecht
- ▶ Tips voor contact met de media
- ▶ Precontractuele aansprakelijkheid
- ▶ Recensie *Management & Organisatie binnen de professionele juridische dienstverlening*
- ▶ Overzicht van ontwikkelingen inzake de toegankelijkheid van (digitale) juridische bronnen

ARTIKELEN

- 492** Kroniek Bestuurprocesrecht I 2004-2005
J.C. Binnerts en M.F.A. Dankbaar
- 502** Verslag van een bezoek aan een uitzetcentrum
M.I. van Dooren en C. Wendenburg
- 506** Verjaring van overtredingen: departementaal paniekvoetbal?
C. van Bavel en D. Brouwer

VASTE RUBRIEKEN

484 ACTUALITEITEN

- ▶ 'De strafrechter is niet geïnteresseerd in de waarheid'
- ▶ Het goede in de mens, *Joost Beversluis*
- ▶ Zoeken naar een zwarte, islamitische travestiet met één been: College van Afgevaardigden, 29 juni 2006
- ▶ Advocaat Moszkowicz is ook getuige à decharge
- ▶ Het is gezegd
- ▶ 14.000ste advocaat beëdigd

510 DE CULTUUR VAN

Frits Koers
Jan Pieter Nepveu

513 RECHTER SCHRIJFT TERUG

De geschorste advocaat
Jan van der Does

514 REACTIES EN BRIEVEN

- ▶ Het spanningsveld bij de nakosten
- ▶ Naschrift: het spanningsveld bij de nakosten
- ▶ Verhaal verkeersboetes door de werkgever

531 DISCIPLINAIRE BESLISSINGEN

VAN DE ORDE

- 491** ▶ Van de deken: Gewone dienstverleners
- 520** ▶ Terugblik op het tuchtrecht in 2005
- 524** ▶ Inschrijfformulier Golftoernooi Nederlandse Orde van Advocaten en Clinic (Kluwer Fidura)
- 525** ▶ Voortgezette Stagiaire Opleiding en Permanente Opleiding
- 529** ▶ Personalía

491 COLOFON

‘De strafrechter is niet geïnteresseerd in de waarheid’

Foto's: Chris van Houts

Lex van Almelo, journalist

Afvinken of het ten laste gelegde bewezen is, dat is de taakopvatting van de strafrechter in Nederland. ‘In de waarheid is hij niet echt geïnteresseerd. En dat is een ernstige beschuldiging,’ zegt emeritus-hoogleraar psychologie en recht Willem Albert Wagenaar in een gesprek met redactielid Geertjan van Oosten en verslaggever Lex van Almelo.

In mei 1998 sterft Okan O. in een penitentiair ziekenhuis aan kanker. Het geheim over de verdwijning van de vermoedelijk vermoorde 19-jarige Marion van Buuren en haar 1-jarige dochtertje Romy neemt hij mee in zijn graf. In de zomer van 2002 leidt Özgür O., de jongere broer van Okan, de politie naar de duinen tussen Bergen en Egmond, waar de stoffelijke overschotten van Marion en Romy begraven liggen. Dat Özgür de begraafplaats precies weet te vinden, kan geen toeval zijn. Hij wordt in twee instanties veroordeeld wegens medeplichtigheid aan de moord. De Hoge Raad bevestigt de veroordelingen augustus vorig jaar.

In *The popular policeman and other cases*¹ laten Wagenaar en zijn collega Hans Crombag weinig heel van de redenering die achter de veroordelingen steekt. Wagenaar: ‘Het verhaal is zeer onlogisch. De oudere broer zou eerst de moeder hebben vermoord in de duinen, het lijk in een open kuil hebben laten liggen en een uur later met zijn jongere broer zijn teruggekeerd om het kindje te vermoorden. Dat gelooft toch niemand! Zo’n risico neemt alleen een zot en dat was Okan, een doorgewinterde crimineel, niet.’

Wat is er dan volgens u gebeurd?

‘Dat weet ik niet. Maar ik heb wel een romantisch scenario van wat er gebeurd zou kunnen zijn. Terwijl de oudste broer in de bajes zat, heeft de jongste een relatie aangeknoopt met Marion, waaruit een kind is voortgekomen. Toen de oudste broer daar achterkwam moest zijn eer worden gewroken. Niet door zijn jongste broer te vermoorden. In de cultuur van eerwraak moeten dan de vrouw en het kind om zeep worden geholpen. Volgens ons is het heel goed denkbaar dat de oudste

broer dit bij wijze van straf heeft laten doen door de jongste. Is dat plausibel? Het stemt overeen met alle bekende feiten. Hoe kan de jongste broer anders precies weten waar de lijken liggen? Het is onwaarschijnlijk dat hem dat in zo’n uitgestrekt gebied lukte op grond van aanwijzingen van zijn oudste broer, zoals hij beweerde. Een andere aanwijzing voor dit scenario is dat het haar van Marion was afgeknipt, zoals dat na de Tweede Wereldoorlog

gebeurde met moffenhoeren. Dat heeft een antropologische betekenis. Waarom heeft de rechter niet gevraagd wat dit betekende?’
Maar uiteindelijk is toch de goeie gestraft?

‘Tja. Ik heb wel eens de neiging om tegen de rechter te zeggen: wilt u de waarheid dan niet weten? De rechter hoeft niet uit te leggen hoe hij de bewijsmiddelen waardeert en selecteert. Maar hij zou toch op zijn minst moeten aangeven welk verhaal achter de feiten zit en wat

Het goede in de mens

er gebeurd is. Als hij dat had gedaan in de Schiedammer parkmoord, dan was onmiddellijk duidelijk geworden dat de zaak niet klopte, omdat Kees B. bijvoorbeeld niet de kinderen kon hebben opgepikt op het tijdstip dat getuige Maikel noemde. De politie heeft Maikel met een beschuldiging onder druk gezet om zijn verhaal te veranderen. De rechter wist dat het verhaal van het OM niet waar kon zijn.'

VERMIJDWARE ZELFMOORD

De aanleiding voor het gesprek met Wagenaar is de verschijning van *Vincent plast op de grond*². Het boek is gebaseerd op de 1000 zaken waarin hij als deskundige optrad. Wagenaar laat aan de hand van elf niet-gerucht makende zaken zien dat de tekortkomingen in de rechterlijke waarheidsvinding structureel zijn. In één van de besproken zaken pleegt 'Timo Janssen' zelfmoord, nadat hij beschuldigd is van seksueel misbruik. Vermoedelijk ten onrechte.

'In deze zaak speelt niet alleen het probleem dat Timo wellicht een valse – later herroepen – bekentenis heeft afgelegd. Het ergst is dat het OM en de rechter afgaan op de verklaring van een jongetje dat beweerde dat Timo ook andere kinderen had misbruikt. Zónder dit jongetje en de kinderen om wie het zou gaan te horen. Waarom neemt de rechter daar genoeg mee? Timo had zijn zelfmoord aangekondigd. Als het OM de zaak eerst beter had onderzocht, dan was die heel anders gelopen.'

Waarom laat de rechter dat dan niet beter onderzoeken?

'Wie heeft de expliciete opdracht om de waarheid te onderzoeken? Als je het aan de rechter vraagt, zegt hij: het gaat erom of ik vind dat de tenlastelegging wettig en overtuigend bewezen is. Daardoor legt de rechter het initiatief bij het OM en verifieert hij alleen wat het OM te berde brengt. Daarmee ben je al een stapje van de waarheid af. Bovendien is de verleiding groot om als rechter het onderzoek slechts te evalueren in plaats van zelf onderzoek te doen. De reactie van de Raad voor de rechtspraak op de Schiedammer parkmoord was: wij gaan af op het dossier. De rechter is dus niet echt geïnteresseerd in de waarheid.'

Is dat een neutrale constatering of bedoelt u dat als beschuldiging?

'Als een ernstige beschuldiging, die ik ook hard kan maken. Ik zal een voorbeeldje geven. In zedenzaken worden per jaar ongeveer 1200 audiovisuele registraties gemaakt van verhoren. De rechter bekijkt daar nog niet één procent van. Hij gaat af op het proces-verbaal met de samenvatting van de verhoren, dat de politie heeft opgemaakt. Waarschijnlijk heeft de rechter geen zin in die lange verhalen over pijpen et cetera.'

Is dat de reden?

'Een rationele reden is er niet. En dat stemt overeen met zijn taakopvatting waarin hij afvinkt of er voldoende bewijs is, of de bewijsmiddelen in het dossier zitten enzovoort. Dat is een totaal andere taakopvatting dan waarheidsvinding. En als er wat twijfels bestaan over het bewijs, krijgt de verdachte bijvoorbeeld niet vijf jaar maar drie jaar gevangenisstraf.'

Van 25 november 1884 tot 26 februari 1885 vond de conferentie van Berlijn plaats. Daarin werd Afrika eenzijdig verdeeld onder de toenmalige (Europese) grootmachten. Zo ongeveer. Wie het precies wil weten leze H.L. Wesseling 'Verdeel en Heers'. Tussen 1949 en 1958 namen de kabinetten Verwoerd e.v. de apartheidswetten aan en werden de 'thuislanden' gesticht. Wie dáár meer over wil weten zoekt de bron zelf maar op. Van beide ingrepen staat nu, circa 120 respectievelijk 50 jaar later wel vast dat, mogelijke goede bedoelingen ten spijt, zij kortzichtig, dom en immoreel waren.

Je zou denken dat de gekozenen en gezalfden die het ondermaanse bestieren hun goed doen met dit soort uitgemaakte precedentes. Althans, ontbreken voldoende belangstelling of concentratievermogen, zich daarover tussen meer verstrooiende bezigheden door kort, mondeling laten informeren. Om verstoring bij het bestieren te vermijden. De gemiddelde tweede jaar stagiair in Nederland zet voor de opdrachtgever geen koers in zonder zich op de hoogte te stellen van de lessen uit het verleden.

Het zal wel zo zijn dat in Washington DC, onder *sixpack-Joe* en western-fan George B., een 'gated country' niet minder dan een 'gated community', geldt als een acceptabel format om unilateraal een genietbaar verblijf voor enkelen mogelijk te maken op een scene die overigens, voor veel anderen met name uitzichtloosheid en geweld biedt. Tegelijk zou het wel eens kunnen zijn, dat de zich ontwikkelende scene in Gaza en op de westelijke Jordaanoever een overeenstemming op onderdelen (let wel: geen analogie of identiteit) met het concentratiekamp (let wel: geen vernietigingskamp) haalt, die overlevenden van de kampen in 1945 waarschijnlijk weinig had aangesproken als (toekomstige) uitkomst van regeringsbeleid in hun nieuwe vaderland, ook niet in wetenschap dat daarmee hun eigen veiligheid – juist ontkomen aan de hel – en van hun kinderen wordt beoogd. Evenmin als die kampen zelf waarschijnlijk voor Duitsers van rond 1900 acceptabel waren als (toekomstige) oplossing van regeringswege voor wat later 'het Jodenvraagstuk' ging heten. Ook al waren deze, verondersteld, nog meer genetisch antisemit dan Goldhagen al aannam. En ook al zouden alle gruwelen die vanuit eerder bedoelde gebieden inmiddels werden en nog zullen worden bedreven tegen Israëli's, zijn meegenomen.

Je zou wensen dat George B. ook eens tijd ging doorbrengen met stagiairs, net als z'n voorganger. Niet voor kittelige sigaren-spelletjes, natuurlijk, maar voor korte lesjes geschiedenis. Het zal er wel niet meer van komen. *Sixpack-Joe* spelen is iets anders dan een *Sixpack-Joe* zijn; na een B-film-loopbaan president worden is iets anders dan als een B-filmacteur president spelen. Ik stel mijn hoop dus maar op het goede in de mens. Met dien verstande dat een gekozene of gezalfde in Israël, in zo'n moment van zuivere emotie dat je soms hebt, voordat de zelfcensuur werkzaam wordt, een zwaardere vorm van kamp als een denkbare oplossing van 'het Palestijnen-vraagstuk' op ziet flitsen ... en onmiddellijk verwerpt. Maar toch op zag flitsen ... Dat zal hem misschien een voldoende huiveringwekkend teken zijn dat de huidige weg van unilateraal delen en heersen doodloopt.

Welke tweedejaars stagiair (♀, ♂ en †) gaat het toch eens proberen, daar aan 1600 Pennsylvania Avenue?

>

KOSTEN VAN DWALING

Is het elders beter geregeld?

‘Er zijn landen die het veel zorgvuldiger doen dan Nederland. Duitsland bijvoorbeeld. Maar daar is de rechtspraak ook veel duurder. Binnen Europa trekt Nederland het minste geld uit voor de rechtspraak. Het moet hier kennelijk op een koopje. Individueel beamen rechters dit vrijwel altijd, maar collectief niet.’

Denkt u heus dat er meer geld zal komen voor rechtspraak?

‘Als rechters gewoon gaan doen wat zij moeten doen, loopt de strafrechtspraak in eerste instantie enorme vertraging op. Maar daarna komt het budget vanzelf.’

In hoeveel zaken doet de rechter zijn werk nu niet goed?

‘Dat is moeilijk te zeggen. In 90 tot 95% van de zaken zijn de feiten duidelijk en kan de rechter weinig fout doen. Het gaat dus om de rest van de zaken. Daarin moet hij erachter zien te komen of de verdachte terecht of ten onrechte voor hem staat. Je hebt twee soorten gerechtelijke dwalingen. Iemand heeft het niet gedaan, maar wordt toch veroordeeld omdat er ruim voldoende overtuigende bewijzen in het dossier zitten. Hier valt de rechter niets kwalijk te nemen. Bij de tweede soort dwaling ontbreekt het bewijs, maar veroordeelt de rechter de verdachte toch. Met name deze dwalingen zijn onrustbarend, want de rechter doet dat willens en wetens. De maatschappelijke kosten hiervan zijn hoog. Want in de tijd dat Kees B. vastzat, heeft de werkelijke dader in de Schiedammer parkmoord nog andere slachtoffers gemaakt.’

U bent voor afschaffing van de bekentenis als bewijs. Waarom?

‘Als een bekentenis voor een zaak essentieel is, dan zit er een luchtje aan die zaak. De bekentenis *sec* is een opsporingsmiddel waarmee je op zoek kunt gaan naar bewijzen. En als die er niet zijn...’

U treedt vaak op als deskundige. Gaat de rechter kritisch met deskundigen om?

‘Nee. Wederom een voorbeeld. Een man heeft zijn vader vermoord en de vraag is of hij tbs moet krijgen. Moord is een delict dat de dader zelden herhaalt, want met de moord is het relationele probleem meestal opgelost. Toch

vindt de psychiater de verdachte een gevaarlijke man. Dan vraag ik: welk gegeven maakt die man nu zo gevaarlijk? In de Verenigde Staten heeft het Supreme Court gezegd dat een psychiater helemaal niet kan voorspellen of iemand in herhaling valt. En de beroepsorganisatie van Amerikaanse psychiaters beaamt dat. In Nederland stelt de rechter zelden kritische vragen aan de deskundige. Meestal lees je zo iets als “de rechtbank maakt daarmee de overwegingen van de deskundige tot de hare”. Maar dan moet de rechter wel begrijpen waar het om gaat!

Merkwaardig in deze zaak is dat de psychiater met een diagnose komt op basis van gesprekken met de verdachte, die vertelde dat het hem vlak voor de daad rood voor de ogen was geworden. Daarna stelt de rechter vast dat er van dat verhaal van de verdachte niets klopt en dat er sprake is van voorbedachten rade. Maar vervolgens neemt de rechter wél het oordeel van de psychiater over de toerekeningsvatbaarheid over. Hij ziet daar geen enkel probleem in. Dat is gewoon een kwestie van niet-nadenken. Het lijkt mij trouwens beter als de psychiater voortaan pas later wordt ingeschakeld en zijn oordeel kan baseren op de feiten die de rechter heeft vastgesteld.’

LESSEN VAN ‘SCHIEDAM’

Volgens Wagenaar trekt de rechterlijke macht te weinig lering uit de Schiedammer parkmoord door deze zaak te beschouwen als een

exces. De les zou ook moeten zijn dat de opleiding van rechters wordt uitgebreid met statistische en gedragswetenschappelijke vakken. En dat strafrecht voortaan een specialisme wordt in plaats van ‘corvee’ voor civilisten of bestuursrechtjuristen.

Bovendien moet de grens tussen getuigen-c.q. verdachtenverhoor scherper worden afgebakend. ‘Maikel werd lange tijd als getuige verhoord, terwijl hij al als verdachte werd beschouwd maar geen raadsman had.’ De belangrijkste les is wellicht dat de rechter actiever moet worden en het werk van de politie en het OM beter moet controleren in plaats van de strafverlagen als zij in de fout gaan. ‘Als de rechter kritisch controleert en sanctioneert, zijn de problemen in de opsporing en vervolging zo opgelost.’

Dat is toch tamelijk voor de hand liggend. Trapt u niet eigenlijk een open deur in?

‘Inderdaad. Waarom moet ik dat nu eigenlijk zeggen en daarmee allerlei onrust creëren?’

Wordt er wel naar u geluisterd?

‘Jawel. Maar het gaat alleen zo ontzettend langzaam.’

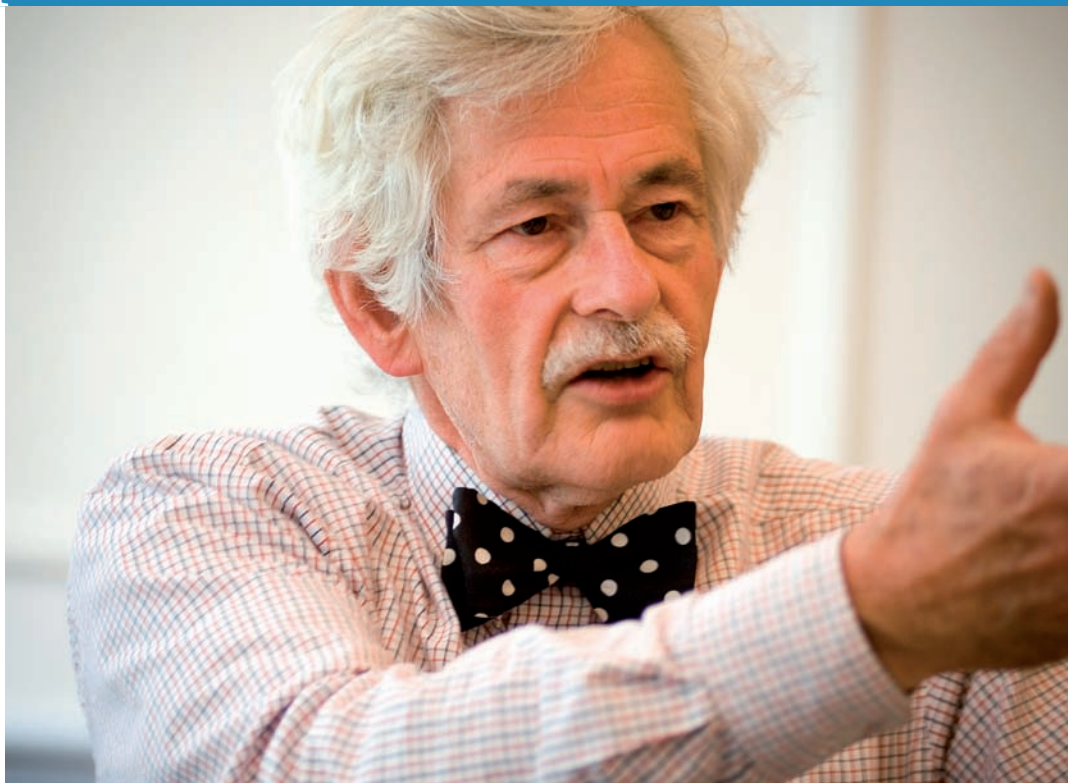
NOTEN

¹ Willem Albert Wagenaar en Hans Crombag: *The popular policeman and other cases*. Amsterdam University Press, Amsterdam 2005.

ISBN 90 535 6763 1. € 27,50 (paperback).

ISBN 90 535 6770 4. € 79,50 (hardback).

² W.A. Wagenaar: *Vincent plast op de grond*. Bert Bakker, Amsterdam 2006. ISBN 90 351 3025 1. € 16,95.

Zoeken naar een zwarte, islamitische travestiet met één been

College van Afgevaardigden, 29 juni 2006

Jan Pieter Nepveu, journalist

Het College van Afgevaardigden heeft zijn vergadering van 29 juni onder meer gewijd aan de wens om specialisten te registreren en toetsen. Verder hadden de afgevaardigden aandacht voor diversiteitsbeleid, dat volgens de Algemene Raad wat anders is dan politieke correctheid of positieve discriminatie.

Landelijk deken Els Unger is jarig en wordt toegezongen door de ongeveer zeventig afgevaardigden. Zij krijgt gelukwensen en een fraaie tuinplant. Daarna, een paar minuten over één, opent zij de vergadering.

De aandacht gaat uit naar het agendapunt 'ontwikkeling en registratie van specialismen'. Recent is er door de Commissie Advocatuur op gewezen dat voor rechtzoekenden de kwaliteit van de advocatuur zichtbaar en toetsbaar behoort te zijn. Rechtzoekenden moeten erop kunnen vertrouwen dat een advocaat die zich uitgeeft voor specialist, dat ook echt is. De Algemene Raad bepleit daarom een toetsbare definitie van specialismen.

De vraag alleen is hoe je zo'n toetsing met voldoende waarborgen omkleedt. Bert Bouma (Algemene Raad) duikt de historie in en stelt vast dat dit onderwerp in de eerste Ordevergadering (1952) ook al besproken is. In het College van Afgevaardigden kwam de kwestie eind jaren tachtig voor het laatst aan de orde. Men vroeg zich destijds af of de registratie van specialisten in een verordening geregeld moest worden, maar de tijd werd er nog niet rijp voor geacht. Het vertrouwen in opleidingen en controlemechanismen was te gering. Maar de tijden zijn veranderd, denkt Bouma. 'Sinds de introductie van de verplichte en de permanente opleiding zijn er voldoende scholingsmogelijkheden voor specialisten. Bovendien bestaan er sinds de invoering van de Centrale Controle Verordeningen ook voldoende controlemogelijkheden.'

De Algemene Raad bepleit nu de (vrijwillige) registratie van specialisten op de rechtsgebie-

den arbeidsrecht, huurrecht, letselschade, personen- en familierecht, strafrecht en algemene praktijk. Om voor registratie als specialist in aanmerking te komen, zou een advocaat jaarlijks een minimumaantal opleidingspunten op het betreffende gebied moeten halen, een wezenlijk deel van zijn praktijk aan het specialisme moeten wijden en moeten deelnemen aan enigerlei gestructureerd overleg hierover. De controle zou kunnen verlopen volgens de procedure van de Centrale Controle Verordening.

HAALBAAR?

In grote lijnen zijn de afgevaardigden het eens met de voorstellen over vrijwillige registratie en toetsing van specialisten. Maar of de plannen haalbaar zijn, is een andere vraag. Taekema (Den Haag) herinnert zich bijvoorbeeld dat er tussen 1972 en 1976 (hij zat toen in de Algemene Raad) ook al 'eindeloos' over specialisaties werd gepraat en het niet gelukt is om eisen per vakgebied te stellen. 'Je zult moeten aantonen dat je bepaalde kennis hebt. Het volgen van een cursus garandeert niks, want we kennen allemaal de cursusvolgers die slapend achter in de zaal zitten. Dus zul je een examen moeten doen.'

Veel opmerkingen betreffen de specialisatie 'algemene praktijk'. Want hoe verhoudt die zich bijvoorbeeld ten opzichte van de specialisaties huurrecht, arbeidsrecht en personen- en familierecht, die immers geacht worden sowieso tot het pakket van een algemene praktijk te behoren? Afgevaardigden zijn bang dat cliënten steeds een specialist zullen zoeken, waardoor een algemene praktijk cliënten gaat mislopen.

Bouma is optimistischer. Hij verwacht dat er voldoende werk overblijft voor advocaten in de algemene praktijk. Eenvoudige zaken kunnen volgens hem prima door hen gedaan worden, want lang niet iedereen heeft een specialist nodig. 'Er zijn cliënten die huis-tuin-en-keukenhulp moeten hebben. Veel particuliere cliënten zijn al geholpen met een goed advies en een correcte procesvoering. 'Ondanks de

twijfel van de afgevaardigden over de mogelijkheid om specialismen toetsbaar te definiëren, voelt de Algemene Raad zich dan ook voldoende gesteund om op de ingeslagen weg voort te gaan.

DIVERSITEITSBELEID

Ter inleiding op het agendapunt diversiteitsbeleid wordt een PowerPointprojectie getoond van een savanne waarop olifanten, papegaaien, zebra's, leeuwen en giraffen vredig samenleven. 'Zo zien wij de advocatuur ook graag, met allerlei dieren van verschillende pluimage,' licht Els Unger toe. Zij vraagt steun voor een diversiteitsbeleid, niet te verwarren met politieke correctheid of positieve discriminatie. Het doel is dat ieder juridisch talent zich welkom voelt binnen de advocatuur, ongeacht etniciteit, seksuele geaardheid, religie, nationaliteit of invaliditeit. Alleen zo zou aan de toenemende vraag naar goed gekwalificeerde juristen voldaan kunnen worden.

Desgevraagd bevestigt Els Unger dat het diversiteitsbeleid haar stokpaardje is. 'Goed gezien, maar dat is ook wel overduidelijk, denk ik.' Het is overigens geenszins haar bedoeling om, zoals sommige afgevaardigden vrezen, regels te gaan stellen, als dat überhaupt op dit onderwerp al mogelijk zou zijn. 'Wij willen de eigen kring bewust maken van veranderingen die gaande zijn, waar we de ogen niet voor moeten sluiten en waarmee we als advocatuur ons voordeel moeten doen.'

Afgevaardigden zijn het met haar ideeën eens, maar tonen ook wel wat scepsis. Zo zou er een groot kantoor zijn dat al anderhalf jaar tevergeefs pogingen doet tot het werven van een 'zwarte, islamitische, travestiet met één been, afkomstig uit het Rifgebergte.' In de zaal ontstaat de nodige hilariteit.

Een van de laatste sprekers, Smeets (Haarlem), lijkt het gevoelen van de meerderheid te verwoorden als hij zegt dat de Orde niet te veel tijd en geld aan diversiteitsbeleid moet besteden: 'Bewustzijn is goed, maar ik denk dat we het daarbij moeten laten.' Om 16:40 uur – 'een nette tijd' – sluit Els Unger de vergadering.

Floris Titanus

*Advocaat Moszkowicz
is ook getuige à décharge*

HAND in hand

Tijdens de tweede openbare pro-formazitting in de zaak-Willem Holleeder waren de schijnwerpers weer hoofdzakelijk gericht op de verdachte, in plaats van op diens raadsman. Abraham Moszkowicz, die tijdens de vorige zitting nog merkbaar uit zijn doen was door de publiciteit over zijn eigen vermeende betrokkenheid bij Holleeder c.s., was nu in topvorm. Waar tijdens de vorige zitting af en toe niet duidelijk was wie er nu eigenlijk terecht stond, Moszkowicz of Holleeder, stond de professionele muur tussen cliënt en raadsman nu weer steviger overeind. Het regelmatige intieme gefluister van Holleeder in Moszkowicz' oor deed daar niets aan af.

Moszkowicz opende zijn betoog tijdens de eerste zitting in mei met uitgebreid commentaar op de 'onzin' die over hem zelf in het dossier stond. Nu beperkte hij zich hoofdzakelijk tot kritiek op de 'wrange vruchten' die zijn cliënt volgens hem plukt van het feit dat opnieuw informatie uit het dossier op straat (in *De Telegraaf*) is komen te liggen.

De officieren van justitie Plooy en Teeven lieten van hun kant zien dat zij hun best deden om Moszkowicz uit de wind te houden. Misschien hadden zij zich de kritiek dat zoveel persoonlijke informatie over de raadsman in het dossier terecht was gekomen, toch aange trokken. Dat de raadsman in het dossier van zijn cliënt moest lezen over zijn eigen vermeende buitenechtelijke verhouding, was ook wel een unicum. 'Alleen wat van betekenis kan zijn voor de strafzaak, wordt aan het straf dossier toegevoegd', onderstreepte Plooy tijdens zijn inleiding.

In de onlangs aan het dossier toegevoegde verklaring van de inmiddels geliquideerde Thomas van der Bijl zijn opzettelijk passages geschrappt. Om 'de beroepsuitoefening van derden niet te schaden', aldus Plooy. Hij noemde geen namen. Maar het is niet onwaarschijnlijk dat met die 'derden' (ook) Moszkowicz werd bedoeld. Plooy maakte duidelijk dat het OM de raadsman niet moedwillig wil beschadigen, hoewel de vraag wat Van der Bijl dan over Moszkowicz verklaard heeft wel in de lucht bleef hangen. Ook de rechter wilde blijk geven van zijn goede wil ten aanzien van de 'aangeschoten' raadsman. 'U ziet hoe we met u meelevend als u bijna struikelt', zei hij toen Moszkowicz met zijn voet bleef haken aan een dwars liggende microfoonraad.

Moszkowicz rekende het zichzelf aan, zei hij, dat hij zich in de strafzaak tegen Holleeder tot dusver 'te veel op de vlakte' had gehouden. De tijd was aangebroken om 'man en paard te noemen'. Waarom bijvoorbeeld is Holleeder nog niet aangeklaagd voor de moord op Endstra? Veelvuldig verwijzend naar grootheden uit de literatuur, film- en muziekwereld (Don Corleone, Jacques Brel, Evelyn Waugh) probeerde Moszkowicz de rechtbank ervan te overtuigen dat zijn cliënt vooral slachtoffer is van 'beeldvorming', en dat harde feiten ontbreken. De nieuwe getuigenverklaringen die aan het dossier zijn toegevoegd, hebben de positie van het OM eerder verzwakt dan versterkt, betoogde hij, omdat de getuigen ontkennen door Holleeder te zijn afgeperst. 'Zo gebeten is men op de heer Holleeder, zo buitensporig opgeblazen zijn aureool, dat de ontkenning van een

afpersing juist de bevestiging van die afpersing zou moeten behelzen', zei hij. Plooy had geen boodschap aan 'beeldvorming'. 'Getuigen moeten kunnen zeggen wat zij op hun lever hebben,' vond hij.

Willem Holleeder mag zich dan hebben opgehouden in een omgeving van mensen die 'tegen de zelfkant aanschurken', daarmee kan hij niet worden betiteld als 'auctor intellectuelis' van al het slechte dat in de onderwereld plaatsheeft, aldus Moszkowicz. In Holleeders naaste omgeving vond een groot aantal liquidaties plaats, maar het overleven van een oorlog maakt iemand nog niet tot schuldige. Holleeder had zelf net zo goed vermoord kunnen worden, betoogde Moszkowicz. 'De heer Holleeder was zo mogelijk nog opgejaagder dan Endstra, Van der Bijl en Houtman.' Hij moest 'elke maand van het jaar, elke week van de maand, elke dag van de week en elk uur van de dag voor zijn leven vrezen'. De raadsman onthulde niet waarom dat zo was.

Aan het einde van zijn betoog maakte Moszkowicz van zijn zwakte – de verdenking dat Holleeder hem in zijn macht heeft – zijn kracht, door zichzelf op te werpen als getuige à décharge van zijn eigen cliënt. Over Holleeder doen de 'meest wilde verhalen' de ronde. Hij zou de macht hebben om alles en iedereen naar zijn hand te zetten. Zijn advocaat inclusief. Moszkowicz kon als geen ander weten, zei hij, 'hoe onrechtvaardig die laatste aantijging is' en durfde daarom 'meer dan in een andere zaak de getuigen te laken die menen mijn cliënt aan de schandpaal te moeten nagelen'.

De zaak blijft Moszkowicz persoonlijk raken. Tot zijn ontsteltenis kreeg hij op zijn verjaardag een felicitatiekaart van de twee rechters van de CIE die hij tijdens de vorige zitting 'vlerken' had genoemd. Plooy en Teeven beloofden het incident te onderzoeken.

De rechter heeft besloten om de hechtenis van Willem Holleeder en vijf anderen te verlengen. Eén verdachte, Marcel Kaatee, is voorlopig in vrijheid gesteld.

~ HET IS GEZEGD ~

Advocatenkantoren kijken vaak niet genoeg naar buiten. De cultuur is: als het niet bij ons is uitgevonden, is het niet goed.

(Joachim Fleury in Fem Business, juni 2006)

De CEO moest aangepakt, maar mij is het nog niet duidelijk wanneer we nu wel en wanneer we niet vinden dat een CEO die met het oog op bedrijfsbelang en het aandeelhoudersbelang creatief omgaat met regels, persoonlijk vervolgd en bestraft moet worden.

(Y. Buruma in het NJB, juni 2006)

Een deel van de strafadvocaten wekt met hun zeer op de persoon gerichte pleidooien de indruk dat de officier van justitie uit persoonlijke drijfveren tegen criminelen een zaak aanspant. Deze aanpak kan leiden tot bedreiging en intimidatie.

(Hoofdofficier van Justitie H. Moraal in Novum, juni 2006)

Wat denkt die man wel? Laat hem namen noemen van zogenaamde topadvocaten die op de man spelen. Hier kan ik mij niet tegen verdedigen.

(Theo Hiddema reageert op de uitspraak van Moraal, AD, juni 2006)

Dat blijft toch het engst in het menselijke gedrag: toekijken en zwijgen als anderen het recht verkrachten en slachtoffers maken.

(Kamerlid Klaas de Vries op zijn weblog, juni 2006)

'The Lawyer is ook een beetje een roddelblad. Veelgelezen, maar soms erg kort door de bocht. Je moet weten wat je met een korrel zout moet nemen.'

(Joachim Fleury in Fem Business, juni 2006)

Ruim veertig procent van de mensen die de rechtbank beroepshalve bezoeken, zoals advocaten en deskundigen, is ontevreden over de motivering van de gerechtelijke uitspraken. De motiveringen zijn vaak te kort.

(Uit een onderzoek bij tien rechtbanken, Novum, juni 2006)

Als ik met iemand al lang ergens uit ben, zijn beide advocaten dat nog niet. Ze bedenken altijd iets nieuws, wat vervolgens weer een hoop gezeik oplevert. (...)

Maar inmiddels ben ik erachter dat ze maar één ding écht goed kunnen: rekeningen sturen.

(Sandy Wenderholt, uitgever van pornoblad Chick, in Management Team nummer 12)

14.000ste advocaat beëdigd

Half juni is in Rotterdam de 14.000ste Nederlandse advocaat beëdigd, Judith van der Vlies. Ze studeerde afgelopen mei af aan de Universiteit Utrecht en werkt sinds 1 juni bij Van Steenderen Mainport Lawyers in Rotterdam. Deken Els Unger heeft haar verwelkomd met een brief en bloemen. 'Het is voor u een mijlpaal in uw carrière, maar ook

voor de Orde is het een belangrijk moment. De balie groeit nog steeds, en ondanks de concurrentie van andere aanbieders van juridische diensten, blijft de advocaat een belangrijke functie vervullen in onze maatschappij. Voor u als jonge professional een interessante tijd om uw carrière te beginnen,' aldus Unger.

WIE WIL REDACTIELID CIVIEL RECHT / ONDERNEMINGSRECHT WORDEN?

Het *Advocatenblad* is hét algemene vakblad voor advocaten, en het officiële orgaan van de Orde. Voor de redactionele pagina's is een onafhankelijke redactie van zo'n tien advocaten verantwoordelijk. Wegens vertrek van een redactielid zoekt de redactie een advocaat die (ook) thuis is op het gebied van burgerlijk recht en ondernemingsrecht, en die zijn of haar stage heeft afgerond.

Afgezien van een maandelijks middag bent u ongeveer een halve dag per maand kwijt aan het lezen van de stukken en de omgang met auteurs; voor het bijwonen van de redactievergadering is een vacatiegeld beschikbaar.

Wat wij bieden: een stimulerende maandelijks vergadering – een middag in Den Haag –, verbreding van de horizon, uitbreiden van uw redactionele (of schrijf)ervaring en sowieso: afwisseling in uw advocatenbestaan.

U kunt tot woensdag 13 september aanstaande mailen of schrijven (graag met een kort cv) naar redactiesecretaris Linus Hesselink (zie colofon). Informatie is in te winnen bij Linus Hesselink (070-441 52 26) en bij advocaat Pieter Nabben (023-553 02 30).

AGENDA

Symposium Collectieve Consumentenbelangen

Op vrijdag 15 september organiseert het Amsterdams Instituut voor Privaatrecht (Universiteit van Amsterdam) en het Rotterdam Institute for Private Law (Erasmus Universiteit Rotterdam) een symposium over de toename van collectieve consumentenclaims en behartiging van consumentenbelangen. Internationale wetenschappers en juristen op het gebied van het consumentenrecht voeren het woord, onder-

leiding van prof. mr. M.B.M. Loos (Universiteit van Amsterdam) en prof. mr. W.H. van Boom (Erasmus Universiteit Rotterdam). Prijs is € 175 (voor studenten € 50). Plaats: Koninklijke Academie voor Wetenschappen Amsterdam. Voor meer informatie zie de website: www.jur.uva.nl/eggens.

VMR-scriptieprijs Milieurecht 2006

De Vereniging voor Milieurecht reikt in december 2006 voor de derde keer een prijs (€ 850) uit voor de beste scriptie over een milieurechtelijk onderwerp. Voor inzending komen in aanmerking afstudeerscripties op het terrein van het milieurecht die in de periode van 1 september 2004 tot en met 31 augustus 2006 met een voldoende zijn beoordeeld aan een Nederlandse universiteit, hogeschool of bestuursacademie. De scripties moeten geschreven

zijn in het Nederlands, Engels, Frans of Duits. Inzendingen dienen uiterlijk 31 augustus 2006 in het bezit te zijn van de jury van de VMR-milieuscriptieprijs, p/a Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht. De tekst van het reglement en de exacte eisen waaraan de inzending moet voldoen, zijn te vinden op: www.milieurecht.nl. Nadere informatie: VMR-verenigingsbureau, 030-231 22 21 of lia@milieurecht.nl.

The Past and Future of Money

Op 31 augustus en 1 september organiseert Philips van Leyden bp, dispuut voor Romeins recht en Europese rechtsgeschiedenis te Leiden, in samenwerking met het E.M. Meijers Instituut het congres 'The Past and Future of Money'. 'Geld' is een bijzonder goed, dat zich niet zonder meer laat vergelijken met andere goederen, laat staan dat de betaling ervan zich laat vergelijken met een eigendomsoverdracht.

De steeds veranderende juridische natuur van de betaling van geld staat centraal tijdens dit congres en de juridische aspecten van geld worden vanuit een historisch en rechtsvergelijkend perspectief belicht. Voor meer informatie zie: www.pastandfutureofmoney.nl.

Verdwijning Thaise advocaat: waarschuwing voor andere advocaten

De vooraanstaande Thaise mensenrechtenadvocaat Somchai Neelaphaijit verwierf faam als verdediger van cliënten die worden beschuldigd van misdrijven gerelateerd aan terrorisme en rebellie in het zuiden van Thailand. Volgens Neelaphaijit waren zijn cliënten veelal onschuldige burgers die door marteling van de politie uiteindelijk een bekentenis aflegden. Op 4 maart 2004 diende Neelaphaijit een klacht in bij de rechter vanwege foltering van vijf cliënten door de politie. Neelaphaijit trad ook naar buiten met zijn aanklacht. Zo hield hij een speech over martelpraktijken van de Thaise politie en de straffeloosheid daarvan. Ook schreef hij op 11 maart 2004 een brief aan de regering waarin hij deze opriep een nader onderzoek in te stellen naar de marteling van verdachten door politieagenten. Neelaphaijit 'verdween' de volgende dag.

Onder grote internationale druk werden vijf politieagenten opgepakt die werden verdacht van betrokkenheid bij Neelaphaijits verdwijning. De Stichting Advocaten voor Advocaten financierde de mensenrechtenorganisatie Human Rights First (HRF) om het proces tegen de verdachte politieagenten te observeren. Slechts één van de politieagenten werd uiteindelijk veroordeeld voor onderdrukking. Volgens de HRF voldeed het proces niet aan de internationale standaarden.

Uit een recent verschenen HRF-rapport blijkt dat de verdwijning van Neelaphaijit wordt beschouwd als een waarschuwing voor andere advocaten die klanten bijstaan die worden verdacht van betrokkenheid bij het conflict in het zuiden. Advocaten en andere verdedigers van mensenrechten in het zuiden van Thailand zijn in toenemende mate slachtoffer van bedreigingen, intimidaties en moord. Volgens Dej-Udom Kraitt, President van de Lawyers Council, beschouwt de politie advocaten als 'unwanted people' en 'an obstacle to their success of getting guilty verdicts'. Mensenrechtenadvocaten die HRF sprak, vertelden dat hun toegang tot cliënten aan steeds meer beperkingen onderhevig is. Ook worden zij bedreigd en in de gaten gehouden. De Stichting Advocaten voor Advocaten heeft de Thaise regering inmiddels opgeroepen advocaten te beschermen, het geweld tegen hen te onderzoeken en de daders te straffen.

Voor meer informatie over Somchai Neelaphaijit en de wijze waarop u voor hem in actie kunt komen zie: <http://action.humanrightsfirst.org/campaign/ASEAN/explanation> en <http://www.advocatenvooradvocaten.nl/projecten.html>. Voor informatie over de **Stichting Advocaten voor Advocaten** kunt u contact opnemen met Judith Lichtenberg via info@advocatenvooradvocaten.nl. Op de website leest u hoe u donateur kunt worden. Rekeningnummers: ABN 489.938.655; Postbank 433.83.27 (Amsterdam).

86e jaargang – 11 augustus 2006 – nr. 11
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business Information bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. B.J.Th. Bouma
mr. Y. van Gemerden
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. M.H.J. van Maanen
mr. P.F.P. Nabben
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Uitgever

drs. Serge dos Santos Gomes

Eindredactie nr. 11

Charlotte Helmer

Bureauredactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

VILLA Y, Andre Klijsen
Unit-1, Dmitry de Bruin

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Redactionele bijdragen

t.a.v. L. Hesselink
Reed Business Information bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226
fax 070-4415919
e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl
Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag
Zie www.elsevierjuridisch.nl

Digitaal archief Advocatenblad

www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis) BAlienetcertificaat

Orde van de dag

Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten? Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp Inschrijven Orde van de dag.

Juridische Vacaturebank

www.jbb.nl

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn
tel. 0172-234460, fax 0172-233017
e-mail: bdmbv@euronet.nl
Advertentierieven op aanvraag
Personeelsadvertenties: € 2,15 per mm
bij een kolombreedte van 40 mm
Inzendtermijn afl. 12: 25 augustus 2006
afl. 13 (Gids jaarcongres 2006): 23 augustus 2006
afl. 14: 15 september 2006

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag (Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag), tel. 070-3353535, fax 070-3353531.
Niet-leden betalen € 182 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen schriftelijk worden opgezegd tot uiterlijk twee maanden voor beëindiging van het lopende abonnement. Reed Business Information Klantenservice verzorgt de abonnementenadministratie voor niet-leden: Reed Business Information bv, afdeling Klantenadministratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem. Tel. 0314-358358, fax 0314-349048, e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl
Losse nummers: € 8,50

Reed Business Information bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonne-ments)overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business Information bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business Information bv en haar groepsmaatschappijen.
Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business Information bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

ISSN 0165-1331

Gewone dienstverleners

Els Unger

Piet Holthuis, directeur-generaal Wetgeving, Rechtspleging en Rechtsbijstand van het ministerie van Justitie, stelde onlangs dat de advocatuur voor een fundamentele keuze staat. Zij moet kiezen voor de rol van rechtsstatelijk rechtsbijstandverlener óf voor de rol van commercieel dienstverlener, zei hij in zijn rede ter gelegenheid van het afscheid van advocaat Jan de Vries Robb van De Brauw Blackstone Westbroek. Slaagt de advocatuur c.q. de Orde er niet in die keuze te maken, dan 'is het heel moeilijk voorstelbaar dat de advocatuur als uniek beschermd beroep over tien of twintig jaar nog bestaat', aldus Holthuis, zelf in de roerige jaren zestig begonnen als advocaat in Leiden.

Voormalig deken en advocaat Rob Geene betoogde onlangs iets soortgelijks in het *Advocatenblad*. Volgens hem moet er een onderscheid worden gemaakt tussen te beschermen advocatuurlijke werkzaamheden binnen de rechtsstaat en zuiver commerciële werkzaamheden. Slechts de eerste werkzaamheden, uit te voeren door 'advocaat-magistraten', worden beschermd door de privileges. 'Voor alle duidelijkheid: in het stelsel dat ik voorsta kan er geen jurist bestaan die zowel advocaat-magistraat is als zuiver commercieel optredend jurist,' schreef Geene.

Naar mijn oordeel wordt het veel bediscussieerde onderscheid tussen 'profijt' en 'professie' in deze twee bijdragen aan het debat te scherp aangezet. De advocaat is beide, rechtsstatelijk bijstandverlener én ondernemer. Het commerciële element is de afgelopen decennia weliswaar veel sterker geworden, maar ik vind niet dat dit afbreuk heeft gedaan aan de rechtsstatelijke elementen van ons vak.

In de kern is het werk van advocaten in de loop van al die jaren helemaal niet zo veranderd. Advocaten adviseren cliënten over hun juridische situatie, concipiëren contracten en andere stukken en vertegenwoordigen de cliënt indien nodig in rechte. Dat deden we vroeger, dat doen we nu. Al is de concurrentie enorm toegenomen en internationaliseren, digitaliseren, specialiseren en concentreren we lustig door.

In het verlengde van de discussie over profijt en professie wordt regelmatig de vraag gesteld of de advocaat niet bezig is in een 'gewone' dienstverlener te veranderen. Ik vind die vraag overbodig, want we *zijn* gewone zakelijke dienstverleners. Advocaten zijn niet fundamenteel anders dan accountants, gerechtsdeurwaarders of belastingadviseurs.

Dat advocaten zich door hun privileges onderscheiden van andere dienstverleners, doet daar niet aan af. De met *checks and balances* omgeven privileges – die, ik zeg het nog maar een keer, er niet zijn ten behoeve van de advocaat maar ten behoeve van de rechtzoekende – zijn vanzelfsprekendheden in een rechtsstaat. En dat moeten ze blijven, ook in een hoog competitieve markt.

Reageren? vandedeken@advocatenorde.nl

2004-2005

Kroniek Bestuurprocesrecht I

J.C. Binnerts en M.F.A. Dankbaar
advocaten bij Pot Jonker Seunke Advocaten,
Haarlem

In vervolg op de vorige kroniek – *Advocatenblad* 2004, 16 en 17 – die het jaar 2003 betrof, behandelt deze kroniek de bestuursprocesrechtelijke ontwikkelingen in 2004 en 2005. Wij hebben weer dezelfde beperkingen gehanteerd als de vorige keer: hoewel ook voor het bestuursprocesrecht natuurlijk van belang, hebben we de begrippen ‘bestuursorgaan’ en ‘besluit’ buiten beschouwing gelaten. Ook hebben wij het vreemdelingenrecht en belastingrecht grotendeels links laten liggen en ons voor wat betreft de uitspraken beperkt tot de Administratiefrechtelijke Beslissingen (AB) en de Jurisprudentie Bestuursrecht (JB). De indeling die wij in de vorige kroniek hanteerden, hebben wij grotendeels gehandhaafd. Voorzover er een grote lijn is te trekken, is het dat de argumentatieve fuik, die enkele jaren geleden leek te zijn opgezet, belangrijk aan betekenis heeft ingeboet.

DEEL I

ALGEMENE THEMA’S

- Belanghebbende
- Statutaire doelomschrijvingen
- Procesbelang
- Termijnen en de risico’s die men erbij loopt
- E-mail

VOORBEREIDINGS- PROCEDURES

BEZWAARSCHRIFTPROCEDURE

- Inhoud
- Commissie
- Hoorzitting en hoorplicht
- Afdoening bezwaar
- Kosten bezwaarfase
- Rechtstreeks beroep

DEEL II

BEROEP IN EERSTE OF ENIGE AANLEG

- Indieningsperikelen
- Gang van zaken
- Geheimhouding
- Argumentatieve fuik/gronden fuik
- Zelf afdoen
- Rechtsgevolgen in stand laten
- Termijn nieuwe beslissing op bezwaar
- Ambtshalve toetsing en de omvang van het geschil
- Voorlopige voorziening
- Artikelen 6:18 en 6:19

HOGER BEROEP

- Grievensfuik
- Brummen
- Voorlopige voorziening in appèl

ONTWIKKELINGEN/WETGEVING

ALGEMENE THEMA’S

Belanghebbende

Het belanghebbendenbegrip levert nog steeds een berg aan jurisprudentie op. Sprake dient te zijn van een direct, voldoende individueel en actueel belang.

Voldoende individueel belang

Radio 538 werd geacht belanghebbende te zijn bij de weigering van het Commissariaat voor de Media om een boete op te leggen aan Radio 3FM wegens sluikreclame. De Afdeling overwoog daartoe dat de zenders zich qua adverteerders en publiek op dezelfde doelgroepen richten, waardoor Radio 538 zich voldoende onderscheidde van andere zenders om aan te nemen dat zij een individueel belang had (ABRS 18 februari 2004, JB 2004, 146).

Opvallend is een uitspraak van de Afdeling van 16 maart 2005 (JB 2005, 139), waarin een besluit tot aanpassing van een wegvak van een Rijksweg centraal stond. Appellanten waren woonachtig aan een andere weg, die al voor sluijperverkeer werd benut, welk sluijperverkeer naar zij vreesden door de voorgenomen wegaanpassing zou toenemen. De

En dan zullen wij nu de griffie vragen om een muntstuk, zodat we met een onpartijdige munt de magistratelijke foss kunnen uitvoeren. Die zal uitwijzen of u belanghebbend bent...

Afdeling ontving hen in hun beroep. Hun vrees van een toename van het sluipverkeer leek op voorhand niet van elke grond ontbloomt en zo'n toename zou ontegenzeggelijk hun woonomgeving beïnvloeden, hetgeen de Afdeling voldoende achtte om een rechtstreeks en voldoende bepaalbaar belang aan te nemen. Zie echter voor een minder ruimhartig oordeel over een groep wadlopers die zich door een besluit de toegang tot de vaste wandelstek ontnomen zag: ABRS 18 mei 2005, JB 2005, 192.

Een uitspraak van 10 maart 2004 (JB 2004, 176) had als inzet een aanwijzingsbesluit inzake vliegveld Zestienhoven. De Afdeling oordeelde over de ontvankelijkheid van zakelijke gebruikers daarvan, die van daar werkzame werknemers en die van een Europese brancheorganisatie van regionale luchtvaartmaatschappijen, waarvan er maar enkele op dit vliegveld vlogen. Zij werden geen van allen als belanghebbende aangemerkt. Ook de ouders van leerlingen van basisschool Bello werden niet als belanghebbende erkend bij een besluit van de Minister

van Onderwijs tot opheffing van die school; ABRS 2 juni 2004, JB 2004, 277, met noot RJNS.

Waar de Afdeling vroeger zeer terughoudend was bij het trekken van de kring van belanghebbenden bij een verkeersbesluit (zie onder meer de vorige kroniek, AB 2004, 168) lijkt zij in een uitspraak van 14 september 2005 (JB 2005, 319) een beetje bijgedraaid te zijn. De Afdeling overweegt dat zij 'thans' – waaruit wij mogen afleiden: uitdrukkelijk anders dan voorheen – van oordeel is dat de eigenaar van een pand belanghebbende is bij een verkeersbesluit als de daarin vervatte maatregelen zijn eigendomsbelangen raken.

Statutaire doelomschrijvingen

Het CBB (20 februari 2004, JB 2004, 166) nam aan dat een voldoende op onder meer het behoud van de bereikbaarheid van Suriname toegesneden statutaire doelomschrijving volstaat om de Sociaal Culturele Vereniging SHIVA belanghebbend te doen zijn bij een weigering van de d-g NMa om op te treden tegen mogelijke prijsafspraken tussen

KLM en SLM op de route van Amsterdam en Paramaribo.

Anders verliep het bij een stichting die blijkens haar statuten ten doel heeft de schoonheid en het historisch-ruimtelijk karakter van Nederland in het algemeen en van cultuurmonumenten in het bijzonder te beschermen. Voor het in geweer komen tegen een vergunning voor de sloop van een school in Amsterdam achtte de Afdeling die doelstelling toch te veelomvattend en onvoldoende onderscheidend om de stichting als belanghebbende in de zin van artikel 1:2 Awb te kunnen beschouwen (ABRS 14 juli 2004, AB kort 2004/561).

Een – verder niet georganiseerd – samenwerkingsverband van drie verenigingen van appartementeigenaren was opgekomen tegen een grootschalige kap van bomen in de omgeving van hun complexen. Dat was jammer, want het samenwerkingsverband miste elke vorm van rechtspersoonlijkheid, en was dus niet-ontvankelijk. Het bestuursorgaan was nog zo vriendelijk geweest om dan te veronderstellen dat het bezwaar geacht moest worden namens de drie verenigingen te zijn ingediend en had een daarvan wél in haar bezwaar ontvangen. Dat vond de Afdeling al te rekkelijk in een uitspraak van 18 mei 2005 (JB 2005, 193). Zie ook: ABRS 7 januari 2004 (AB 2005, 20).

Een zeer soepele opstelling toonde de Afdeling in een zaak waarin de Gewestelijke Land- en Tuinbouw Organisatie beroep had ingesteld tegen een provinciaal natuurgebiedsplan. Omdat dit plan van invloed kon zijn op de toekomstige bedrijfsvoering van agrarische bedrijven en *niet veel uit te sluiten* dat dit *indirecte* effecten had voor de waarde van die bedrijven, werd de GLTO zonder omhaal van woorden als belanghebbende aangemerkt. Anders: ABRS 16 maart 2005 (JB 2005, 141).

Zicht et cetera

Ondanks het ontbreken van zicht vanuit de woning van bezwaarmakers op een door hen niet-gewenste tuin en vlonder, waartoe de bestreden aanleg- en bouwvergunning strekte, werden zij toch belanghebbend geacht in een Afdelingsuitspraak van 3 maart 2004 (JB

Het kan mij toch niets schelen dat u pijn heeft? Wat mij nou echt nieuwsgierig maakt, is de vraag of ik vind dat u pijn heeft!

2004, 153). Daartoe werd doorslaggevend geacht de zeer korte afstand tussen de beide percelen en 'de samenhang van deze percelen' in een woonomgeving met specifieke planologische vormgeving', te weten een aantal woningen op een terp.

Het zichtcriterium heeft bij bomenkap altijd een rol gespeeld. In de uitspraak van 17 september 2003 (AB 2004, 229) oordeelde de Afdeling dat belanghebbende bij een kapvergunning alleen diegene is die op geringe afstand van de bomen woont of vanuit zijn woning daarop zicht heeft. Slechts onder bijzondere omstandigheden kan dat anders liggen; strikter dus dan het eerder gebezigde 'Kiki-criterium' (daarop was al eerder door de Afdeling wat op afgedongen). Zie ook: AB 2005, 380.

Toepassing van het belanghebbende begrip kan ook spelen bij *overheden* en hun organen.

Een overheidswerkgever is belanghebbend bij een besluit van het UWV inzake een werkloosheidsuitkering aan een gewezen werknemer, nu de kosten daarvan rechtstreeks op de werkgever kunnen worden verhaald, zo leert CRvB 3 maart 2004 (JB 2004, 188). Maar dan moet wel de gemeente zelf als publiekrechtelijk rechtspersoon en niet het College van B&W daartegen opkomen, anders gaat het toch weer fout, zo bepaalde de Centrale Raad op 18 mei 2004 (JB 2004, 266 en JB 2004, 268 met noot Stroink). Daarentegen werd *het bestuur* van het Productschap Vis wel als belanghebbende aangemerkt bij een besluit tot aanwijzing van een deel van de Grevelingen als natuurgebied in een uitspraak van de Afdeling van 21 juni 2004, JB 2004, 299.

Even terzijde: als namens een bestuursorgaan beroep wordt ingesteld, moet ook wel blijken dat daartoe door dat orgaan binnen de beroepstermijn is besloten, zo stelt de Afdeling vast in een uitspraak van 4 februari 2004 (JB 2004, 124). Anders volgt niet-ontvankelijkverklaring.

Het College van GS is geen belanghebbende inzake het verlenen van vrijstelling en

bouwvergunning door B&W. In de WRO is de bevoegdheid tot het verlenen van vrijstelling toebedeeld aan B&W (of de Raad); GS hebben sturende en toetsende taken toebedeeld gekregen. In die bevoegdheidsverdeling past niet dat GS daar waar door de wet geen bevoegdheid terzake wordt toegekend (geen aan het bestuursorgaan toevertrouwde belangen), toch als belanghebbende de kwestie aan de bestuursrechter zou kunnen voorleggen (ABRS 28 april 2004, AB 2004, 259). In ABRS 8 februari 2005 (JB 2005, 85) werd beslist dat GS wel als partij van rechtswege aan het geding konden deelnemen, maar dat geding moet dan dus met een beroep van een andere, wel belanghebbende partij zijn aangevangen.¹

Een deelraad werd geacht belanghebbende te zijn bij een besluit van de gemeenteraad om besluit van diezelfde deelraad te vernietigen op grond van 87a, lid 1 Gemeentewet. Het dagelijks bestuur van het betreffende deelgemeente werd echter niet in beroep ontvangen: zijn belang was slechts een afgeleid belang, dat eerst bij toepassing van het besluit van de deelraad tot gelding zou komen. Dat was slechts een indirect belang, oordeelde de Afdeling op 30 november 2005 (JB 2006, 17).

Een voorzichtige erkenning van *toekomstig* belang lijkt aan de orde in de volgende uitspraak. Iemand die in het kader van een ruilverkaveling gronden heeft ingebracht, zag een perceel dat hij in dat kader hoopte te verkrijgen – maar dat nog geenszins zijn eigendom was en dat als het plan van toedeling ongewijzigd zou blijven, ook nooit zijn eigendom zou worden – bedreigd worden door de komst van een zanddepot. Tegen het besluit tot inrichting daarvan kwam hij op. Hij werd erkend als belanghebbende, waarbij de Afdeling (11 augustus 2004, JB 2004, 342) overwoog dat hij door inbreng van zijn gronden aanspraken op andere gronden in de ruilverkaveling kon ontlenen *aan de wet* (te weten de Landinrichtingswet).

Maar als het toekomstig belang *aan een contract* wordt ontleend, gaat het toch weer mis, zoals blijkt uit de Afdelingsuitspraak van 8 september 2004 (AB kort 2004, 662). Een kerk werd, op het moment dat een ont-

1. Over de gevolgen van dit onderscheid valt meer te lezen in een bijdrage van Nijmeijer in *JB plus* 2005, 1.

wikkelaar de kerk had gekocht, maar nog niet geleverd had gekregen, aangewezen als monument. De rechtbank meende dat de ontwikkelaar belanghebbende was omdat deze voor de sloop van de kerk een sloopvergunning had aangevraagd en door de monumentaanwijzing er een nieuwe wettelijke eis werd opgelegd. De Afdeling is het niet met de rechtbank eens; het belang van de ontwikkelaar is een contractueel belang dat niet rechtstreeks bij het besluit tot aanwijzing tot monument is betrokken. Eenzelfde lot was beschoren aan de supermarktexploitant die een pand zou gaan huren, in de nabijheid van een locatie waar vrijstelling werd verleend voor een andere supermarkt. Haar belang bij bescherming van de concurrentiepositie die zij zou gaan verkrijgen, was een te toekomstig belang (ABRS 4 november 2005, JB 2006, 19)

Aldus geeft ook een *afgeleid belang* nog steeds problemen. VAM leverde compost ten behoeve van de aanleg van een golfbaan.

Deze leverantie werd onderbroken door een dwangsbesluit van GS van Drente. De golfbaaneigenaar had bij dat besluit slechts een afgeleid belang (ABRS 29 juni 2005, JB 2005, 253).

De eigenaar van een bouwperceel, die de bouwvergunning niet zelf heeft aangevraagd, heeft geen rechtstreeks belang bij een besluit tot weigering daarvan volgens ABRS 6 juli 2005 (AB 2005, 278) maar wel bij een besluit tot verlening ervan, naar blijkt uit ABRS 13 juli 2005 (AB 2005, 279).

De huurder van een woning heeft wel een rechtstreeks eigen belang bij een vergunning die aan zijn verhuurder wordt verleend om de woning aan het woningbestand te onttrekken volgens de Afdeling op 12 januari 2005 (AB 2005, 265).

Een vennoot stelde op eigen naam beroep in tegen een besluit ten aanzien van een vennootschap onder firma genomen; ook de Centrale Raad van Beroep vond dat te ver gaan en nam aan dat de vennoot als zodanig

geen eigenbelang had bij het beroep (CRvB 1 september 2005, JB 2005, 309).

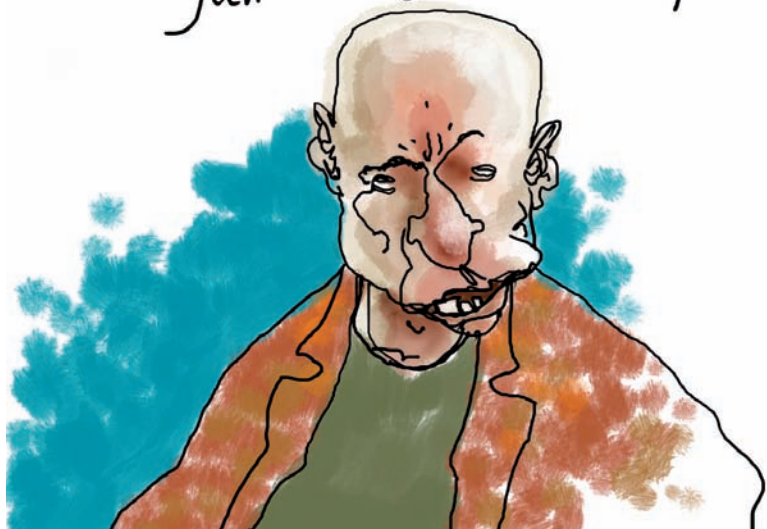
Procesbelang

Procesbelang kwam te ontbreken bij degene die zijn als gemeentelijk monument aangewezen woning na het besluit daartoe had verkocht. In overeenstemming met vaste jurisprudentie overwoog de Afdeling dat de nieuwe eigenaar de procedure had kunnen overnemen. Een eventuele afspraak dat de koper nog een deel van de koopprijs zou nabetalen als de aanwijzing van de baan zou zijn, had volgens de Afdeling verschil kunnen maken (ABRS 12 mei 2004, JB 2004, 252). Als een bestuursorgaan hangende een bezwaarschriftprocedure echter verneemt van de overdracht van het object waarop de beslissing betrekking heeft, mag het niet snel de oorspronkelijke bezaarmaker niet-ontvankelijk verklaren wegens verlies van procesbelang. Het moet dan namelijk eerst de verkrijger in de gelegenheid stellen zich uit te laten of deze de procedure wil overnemen, zo leert ABRS 24 november 2004 (JB 2005, 22).

De Centrale Raad legde in een uitspraak van 5 januari 2005 (JB 2005, 105) de verbinding tussen het al dan niet gebruiken van de mogelijkheid van overname van een procedure en de formele rechtskracht. Als de mogelijkheid van overname bestaat maar niet wordt benut, dan geldt de formele rechtskracht van het besluit mede in de relatie tot de partij die het geding had kunnen overnemen.

Ook als het procesbelang hangende hoger beroep verloren gaat, dan leidt dat tot niet-ontvankelijkheid. Tot een oordeel over de juistheid van de rechtbankuitspraak – geweest op een moment dat zodanig belang er nog wel was – komt het dan dus niet (ABRS 23 februari 2005, JB 2005, 104). Procesbelang kan blijven bestaan, ook als in bezwaar het primaire besluit wordt herroepen en vervangen door een beslissing die aan de bezwaren van de reclamant tegemoetkomt. Dat hangt dan samen met de mogelijkheid om later schadevergoeding te kunnen vorderen. Uit een uitspraak van de Afdeling van 19 oktober 2005 (JB 2006, 4), volgt dat de reclamant dan de mogelijkheid

Als door de bestuursrechter mijn
beleidsplan smadelijk naar de
prullebak wordt verwezen, lijd ik als
wethouder nogal wat gezichtsverlies
en dan zou ik bij die uitspraak
geen belanghebbende zijn?

van schadevergoeding dan al wel vóór de beslissing op bezwaar onder de aandacht van het bestuursorgaan moet hebben gebracht. Zo niet, dan is hij in beroep, waar hij op de voet van artikel 8:73 Awb schadevergoeding had willen vorderen, niet-ontvankelijk. Annotator Verheij is ons inziens terecht kritisch over deze uitspraak, die miskent dat het besef dat schade is geleden waarvan vergoeding gevraagd kan worden pas acuut wordt, juist na (kennismeming van) de beslissing op bezwaar. Ook indien iemand aan de last onder dwangsom heeft voldaan en er geen dwangsommen zijn verbeurd, is nog sprake van procesbelang; de aangeschrevene had de in het geding zijnde aanbouw alleen verwijderd omdat hij dat ingevolge de last gehouden was te doen (ABRS 21 april 2004, AB 2004, 260).

Voor de praktijk een belangrijke uitspraak is die van de Afdeling van 29 juni 2005 (JB 2005, 252 en AB 2005, 365), waarin het ging om de verlening van een standplaats aan de een, met gelijktijdige weigering van diezelfde standplaats aan een ander. Ook als alleen de weigering wordt aangevochten, dan loopt het besluit tot verlening mee. De Afdeling construeert dat fraai door vast te stellen dat een beslissing op de aanvraag van de één, tevens een beslissing op de aanvraag van de ander impliceerde en er dus een onverbreekelijke samenhang tussen deze besluiten was. In de praktijk werd tot dusver aangenomen dat de partij die de vergunning misliep, ook uitdrukkelijk tegen de verlening aan de ander op moest komen om te voorkomen dat die begunstigende beslissing onherroepelijk werd of formele rechtskracht verkreeg. Die opvatting lijkt nu achterhaald.

Termijnen en de risico's die men erbij loopt

Een gespreksregistratie bood uitkomst in een zaak (ABRS 16 juni 2004, JB 2004, 282) waar volgens de indiener op 23:49 uur van de laatste dag bedenkingen waren ingediend, maar het faxapparaat van het bestuursorgaan op de ontvangen fax als datum van ontvangst 00:49 uur de volgende dag had geprint. Die stond echter kennelijk nog op wintertijd, want aan de hand van een gespreksregistratie van KPN kon aanneme-

lijk worden gemaakt dat de verzending wel degelijk nog voor middernacht had plaatsgevonden. Een verzendrapport en het faxjournaal geven wel indicaties maar vormen geen sluitend bewijs; zie: CRvB 24 december 2004 (AB kort 2005, 150)

Niet slechts tegenover burgers is de Afdeling streng als het gaat om termijnen, ook de Staatssecretaris van Sociale Zaken die op een van de laatste dagen van de termijn een hogerberoepschrift zegt te hebben gefaxt en per gewone post te hebben verzonden wordt niet op zijn woord geloofd: een fax heeft de Afdeling niet ontvangen en het beroepschrift komt pas enkele dagen na de termijn bij de Afdeling binnen. Bij gebrek aan bewijs van tijdige terpostbezorging volgt niet-ontvankelijkverklaring (21 juli 2004, JB 2004, 312).

Een instemming van rechtswege met een saneringsplan als daarover niet tijdig is beslist, is krachtens de Wet bodembescherming gelijk te stellen met een besluit. Die wet kent geen bijzonder publicatievoorschrift voor zo'n instemming. Nu de instemming ook niet met een echt besluit gelijk te stellen is – zij staat immers niet op schrift – is de bekendmakingsregeling van artikel 3:6 Awb daarop evenmin van toepassing. De Afdeling concludeert daaruit dat zo'n besluit onmiddellijk in werking treedt en dus ook de beroepstermijn aanvangt een dag na die waarop het besluit geacht wordt te zijn ontstaan (22 juni 2005, JB 2005, 246). Dat dit kan leiden tot termijnoverschrijdingen, ligt voor de hand. Minder voor de hand ligt het echter dat als na verloop van de beroepstermijn het bestuursorgaan alsnog de instemming publiceert en daarbij vermeldt dat pas op het moment van publicatie de beroepstermijn zou aanvangen, de termijnoverschrijding van degene die daarop heeft vertrouwd en niet zo spoedig mogelijk (dat wil zeggen binnen twee weken) maar pas na vijf weken beroep instelde, niet verschoonbaar is, zoals de Afdeling besliste in een uitspraak van 30 juni 2004 (JB 2004, 291).

Drie weken na een besluit zond het UWV een brief aan belanghebbende, die kennelijk niet door een gemachtigde werd bijgestaan, waarin een 'stellige en ongeclausuleerde mededeling' omtrent een nieuwe bezwaartermijn werd gedaan. Binnen deze

termijn, maar buiten de echte bezwaartermijn werd tegen het besluit opgekomen. De Centrale Raad van Beroep constateerde in een uitspraak van 9 januari 2004 (JB 2004, 106) dat sprake was van een termijnoverschrijding, maar achtte die verschoonbaar in verband met de inhoud van de latere brief. Ook een stellige, maar onjuiste mededeling ruimschoots vóór het einde van de bezwaartermijn dat een bezwaarschrift tijdig was ontvangen, was voor de Centrale Raad voldoende om de termijnoverschrijding te verschonen (29 januari 2004, JB 2004, 134).

De Afdeling heeft zich wel minder rekkelijk getoond: zie de kwestie waarin het bestuursorgaan de bedenkingstermijn had verlengd; binnen die verlengde termijn kwam een fax met bedenkingen binnen. Volgens de Afdeling – in een uitspraak van 28 april 2004 (JB 2004, 240) – is het niet aan het bestuursorgaan om de bedenkingstermijn te verlengen indien die termijn de termijn van artikel 3:24 lid 1 Awb overschrijdt. Behalve in strijd met deze bepaling is het in strijd met het systeem van afdeling 3.5 Awb. Dit is overigens al vaste jurisprudentie (zie AB 1996, 181 en AB 1996, 442 en zie ook AB 2004, 222), maar het kan geen kwaad nog eens te waarschuwen: wees op uw hoede voor soepele bestuursorganen. Vertrouw dus nimmer zomaar op door het bestuursorgaan gegunde termijnverlengingen of door deze geschetste beroepsmogelijkheden.

Een bestuursorgaan dat een handhavingsbesluit overwoog, had tevoren contact met de appelland, die zich daarbij liet bijstaan door mr. L., advocaat. Het handhavingsbesluit werd genomen en aan appelland gezonden maar op een verkeerd adres, zodat deze bekendmaking niet telde. Een afschrift werd echter ook aan de raadsman gestuurd. Dan gaat de beroepstermijn dus wel degelijk lopen, omdat de raadsman als gemachtigde was opgetreden en in dat geval het voorschrift van artikel 6:17 Awb – dat overigens ziet op de fase van bezwaar en beroep – meebrengt dat het verkeer met appelland via de gemachtigde moet verlopen, aldus de Afdeling op 28 juli 2004 (JB 2004, 316). Het baatte de appelland niet om te stellen dat de raadsman niet als gemachtigde maar slechts al adviseur was opgetreden, want dat was

Voor zes Euroos per uur weet ik zeker
niet meer of die goos er zijn
aangetekende stuk wel of niet in
ontvangst heeft genomen..

voor het bestuursorgaan niet kenbaar. In een soortgelijke kwestie liet een partij zich in een geschil met het UWV bijstaan door een gemachtigde. Vervolgens nam het UWV enkele boetebesluiten en zond deze aan de partij zelf, niet aan diens gemachtigde. Dat was niet correct en had als gevolg dat de besluiten nimmer in werking waren getreden en de beroepstermijn zelfs nog niet was aangevangen, aldus de Centrale Raad van Beroep (15 september 2005, JB 2005, 311). Opvallend is dat de Raad zelfs overweegt dat de nota's geen rechtsgevolg hebben en diensgevolge geen besluiten vormen in de zin van de Awb; een andere benadering – wel een besluit, maar nog niet bekendgemaakt – lag meer voor de hand.

Vroeger stempelde de PTT op poststukken een datum, die dan als datum van terpostbezorging werd beschouwd in de zin van artikel 6:9 lid 2 Awb. TPG doet dat niet meer, maar voorziet enveloppen van een barcode. Die wordt er echter niet opgezet op de dag van terpostbezorging, maar op de dag van verwerking, die niet noodzakelijk dezelfde hoeft te zijn. In een zaak waarin de termijn afliep op 2 december en de Raad

van State de volgende dag een stuk via TPG ontving, wilde de Raad – al moest daar een verzet aan te pas komen – nog wel aannemen dat het dan toch uiterlijk op 2 december ter post was bezorgd. Hoe het met de betreffende vreemdeling zou zijn afgelopen als de post er een dag langer over had gedaan, weten wij niet, maar op de laatste dag is een verzending per aangetekende post toch wel sterk aan te bevelen (ABRS 29 april 2004, JB 2004, 241).

Nadat een rechtbankuitspraak die aangetekend was verzonden was teruggekomen, zond de rechtbank deze nog eens per gewone post toe. Deze brief bevatte de mededeling dat binnen zes weken na de tweede verzending hoger beroep kon worden ingesteld, hetgeen geschiedde. De termijn die in werkelijkheid met de aanvankelijke verzending reeds was gaan lopen, was toen al ruimschoots verstreken. De Afdeling (19 januari 2005, JB 2005, 76) achtte de termijnoverschrijding verschoonbaar, op grond van de loutere *stelling* van appellant dat de aangetekende zending hem nooit was aangeboden.

Aangetekende verzending van een rechtbankuitspraak stond ook centraal in een uitspraak van de Centrale Raad van 24 mei

2005 (JB 2005, 236). De uitspraak was niet teruggekomen bij de rechtbank, maar de adressant ontkennde dat deze hem was aangeboden. Navraag bij TPG of de zending 'op de gebruikelijke wijze' was verwerkt had 'geen positief resultaat' opgeleverd. Onder deze omstandigheden was de termijnoverschrijding verschoonbaar. Toch blijft het wonderlijk dat een beroeps- (of bezwaar)termijn gaat lopen, zonder dat de procespartij met de uitspraak bekend hoeft te zijn en hij slechts via de weg van de verschoonbaarheid kan worden geholpen. Daarbij geldt immers de aanvullende eis dat als men dan eenmaal wél kennis krijgt van de beslissing, ten spoedigste het rechtsmiddel moet worden ingesteld – hetgeen in de praktijk betekent binnen veertien dagen – een bekorting van de termijn met 66% derhalve (van zes naar twee weken).

Het maken van bezwaar tegen het niet-tijdig nemen van een besluit is formeel niet aan een termijn gebonden. Toch mag het ook niet onredelijk laat gebeuren. In casu zat er vier jaar (!) tussen de aanvraag en het bezwaarschrift. Dat vond de Centrale Raad, mede in het licht van de omstandigheden van dit geval, waarin een jaar na de eerste aanvraag een tweede aanvraag werd ingediend en duidelijk kon zijn dat op de eerste aanvraag de gemeente niet uit zichzelf alsnog zou gaan beslissen, te laat. (CRvB 4 oktober 2004, AB 2005, 432). In een volgende zaak werd de aanvrager van een ligplaatsvergunning tegengeworpen dat hij geen rechtsmiddelen had aangewend tegen het uitblijven van een beslissing van het College. Door het tijdsverloop kon de aanvrager niet meer aan de criteria voldoen om de ligplaats te verkrijgen. Dat dat tijdsverloop hem niet was aan te rekenen, werd afgewimpeld met voornoemde redenering; jammer dan! (ABRS 20 april 2005, AB 2005, 179).

E-mail

Reeds voor de inwerkingtreding van afdeling 2.3 van hoofdstuk 2 van de Awb aanvaardde het UWV indiening van een bezwaarschrift per e-mail; maar dan moest die e-mail ook wel (tijdig) zijn aangekomen. In CRvB 23 maart 2005 (AB 2005, 193) was wel aanneme-

lijk dat de e-mail tijdig was verzonden, maar was ook duidelijk dat die niet bij het UWV terecht was gekomen. Uitgegaan moest worden van het moment van de ontvangst van de e-mail bij het UWV en niet, analoog aan artikel 6:9 Awb van de verzendtheorie; het bezwaar was immers niet per post verzonden. Het risico van het feilen van dit middel van indiening komt volgens de Raad voor risico van de indiener. Niet-ontvankelijkheid bleek zijn deel. Dit is in overeenstemming met hetgeen inmiddels in artikel 2:17, lid 2 Awb is bepaald. Elektronische indiening van een bezwaarschrift blijft dus een riskante aangelegenheid.

VOORBEREIDINGSPROCEDURES

Het niet-volgen van de openbare voorbereidingsprocedure, waar dat ingevolge een algemeen verbindend voorschrift wel voorgeschreven was, is een vormgebrek, dat echter met toepassing van artikel 6:22 Awb te passeren bleek, in een geval waarin de enige denkbare belanghebbenden tijdig in bezwaar waren gekomen tegen het voor hen belastende besluit (ABRS 31 augustus 2005, JB 2005, 296). Onder het huidige regime dat per 1 juli 2005 in werking is getreden (artikelen 3:10 e.v. Awb) zal dit, gelet op het overslaan van de bezwaarschriftprocedure indien de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van toepassing is, denklijk anders uitpakken.

Mondelinge bedenkingen in het kader van de (oude) uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure blijven problemen geven (en zullen dat naar verwachting ook onder de vigeur van de nieuwe uniforme openbare procedure blijven doen). Als het bestuursorgaan eigenstandig – dus niet op verzoek – gelegenheid biedt tot een gedachtewisseling, gelden bij die gelegenheid ingebrachte bedenkingen niet als tijdig, indien het bestuursorgaan de gedachtewisseling buiten de termijn voor het indienen van bedenkingen laat plaatsvinden. Niet-ontvankelijkheid voorzover het bij die gelegenheid ingebrachte bedenkingen betreft, is dan het gevolg (ABRS 19 mei 2004, JB 2004, 254).

Het achterwege laten van een gedachte-wisseling als bedoeld in artikel 3:25 Awb-oud, terwijl daar wel om gevraagd was,

oh ja - als u het leuk vindt,
kan ik u bij dit pandje een bijzonder
aardige juridische procedure verkopen!

werd het bestuursorgaan wel fataal, in een geval waarin de betreffende appellanten ook gebruik hadden gemaakt van de mogelijkheid om schriftelijk bedenkingen naar voren te brengen; de Afdeling was echter niet bereid dat met een beroep op artikel 6:22 Awb te passeren.

Als na indiening van bedenkingen het ontwerpbesluit wordt gewijzigd en dit opnieuw als ontwerpbesluit ter inzage wordt gelegd, kan het bestuursorgaan niet voorbijgaan aan bedenkingen die naar aanleiding van de eerste terinzagelegging zijn binnengekomen. Ook helpt het niet om de indieners uit de eerste ronde te vragen of zij hun bedenkingen handhaven, om vervolgens de bedenkingen van diegenen die daar niet op te reageren buiten beschouwing te laten. De Awb kent niet zo'n piepsysteem, zo leert ABRS 19 mei 2004 (JB 2004, 255).

Na de terinzagelegging van een besluit op aanvraag onder toepassing van de oude afdeling 3.5 Awb kan de aanvraag niet meer worden gewijzigd. Een uitzondering geldt slechts als *vaststaat* dat door de wijziging geen derden zijn benadeeld, zo bepaalde de Afdeling maar weer eens in een uitspraak van 21 januari 2004 (JB 2004, 122).

Al te algemene bedenkingen als 'in het algemeen en in het bijzonder in strijd met de betreffende milieuwetgeving' kunnen niet, zo leert de Afdelingsuitspraak van 3 november 2004 (JB 2004, 393). Maar bedenkingen die een concreet hinderaspect van een te vergunnen activiteit betreffen, behoeven niet uitgebreid te worden gemotiveerd, om toch als opstap naar een beroepsgrond te kunnen dienen; zie ook deel 2 onder 'Argumentatieve fuik'.

BEZWAARSCHRIFTPROCEDURE

Inhoud

Artikel 6:5 lid 1 Awb vereist dat een bezwaarschrift een aanduiding van het bestreden besluit omvat. Na afzonderlijke, kort na elkaar genomen, besluiten tot stopzetting van een uitkering en tot terugvordering, wordt een bezwaarschrift ingediend dat alleen repte van het besluit tot stopzetting van de uitkering. Later, na de bezwaretermijn, wordt dit uitgebreid tot het terugvorderingsbesluit. De rechtbank en Centrale Raad stonden dat toe in een zaak, die leidde tot een uitspraak van 12 maart 2004 (JB 2004, 215).

ABRS 18 mei 2005 (*AB kort* 2005, 367) herhaalt een al bekende les: zorg ervoor dat binnen de bezwaar- of beroepstermijn de identiteit van de indieners van dat bezwaar of beroep bekend is gemaakt; het niet-tijdig kenbaar maken van de identiteit van de procespartij kan niet met een beroep op artikel 6:6 Awb worden hersteld (zo ook ABRs 20 juli 2005, *AB* 2005, 341).

Commissie

Ook over de samenstelling en handelwijze van bezwaaradviescommissies wordt nog wel geprocedeerd, hoewel de eisen waaraan deze moeten voldoen door de verschillende bestuursrechters niet bijster streng worden uitgelegd. Indien sprake is van een bezwaaradviescommissie in de zin van artikel 7:13 Awb is voor het horen niet onoverkomelijk indien er een lid van de minimaal uit een voorzitter en twee leden bestaande commissie afwezig is. Het is echter wel onoverkomelijk als het gemiste derde lid ook niet meeadviseert; het adviseren blijft een taak voor de voltallige commissie! (CRvB 1 augustus 2005, *AB* 2005, 421 en 422).

Hoorzitting en hoorplicht

Hoewel niet nieuw, is het nog eens goed te weten dat de Afdeling de hoorplicht in bezwaar zo belangrijk acht, dat schending ervan niet met toepassing van artikel 6:22 Awb kan worden gepasseerd

(ABRS 18 augustus 2004, *AB* 2004, 416). Het in stand laten van de rechtsgevolgen van het als gevolg van genoemd verzuim vernietigde besluit wordt echter in deze uitspraak ook aan de orde geacht, zodat de appellant, behalve dat het bestuursorgaan in de kosten werd veroordeeld, niet veel opschoot met de vernietiging.

Het door 'beschikkingenfabrieken' als het ministerie van VROM wel gehanteerde systeem van de hoorzitting op verzoek, is door de Afdeling uitdrukkelijk in de ban gedaan in een uitspraak van 3 maart 2004 (*JB* 2004, 175 en *AB* 2004, 252). Het is niet geoorloofd dat het bestuursorgaan de hoorzitting achterwege laat op de grond dat de bezwaarde daarom niet uitdrukkelijk heeft verzocht zoals door middel van het tijdig terugzenden van een antwoordformulier. Alleen als

de bezwaarde uitdrukkelijk verklaart geen gebruik te willen maken van zijn recht te worden gehoord, kan van het horen worden afgezien. De bewijslast terzake ligt geheel bij het bestuursorgaan.

Een hoorzitting plannen in een vakantieperiode en dan niet bewilligen in een tijdig en gemotiveerd verzoek om uitstel in verband met vakantie van de advocaat-gemachtigde was de Centrale Raad wat te hardvochtig: de zonder horen totstandgekomen beslissing op bezwaar werd vernietigd (CRvB 26 april 2005, *JB* 2005, 217).

In een bouwvergunningsgeschil werden na de hoorzitting door de aanvrager nog bezonningstekeningen in het geding gebracht, aan de hand waarvan het College de beslissing in primo in bezwaar handhaafde. De bezwaarmakers kwamen hiertegen op, stellende dat het College hen eerst gelegenheid had dienen te bieden om op de bewuste tekeningen te reageren. Deze formele benadering vond geen ingang bij de Afdeling (12 oktober 2005, *JB* 2005, 327). De Afdeling overwoog dat het oordeel dat de bezonningssituatie niet onaanvaardbaar zou veranderen al in de beslissing was vervat en het hier slechts om een onderbouwing daarvan ging, en derhalve niet om stukken 'van aanmerkelijk belang' in de zin van artikel 7:9 Awb. Is sprake van stukken van aanmerkelijk belang dan moeten bezwaarden in de gelegenheid moeten worden gesteld daarop te reageren. De lijn van de Afdeling leek te zijn dat alleen stukken die een nieuwe wending aan de zaak geven, van aanmerkelijk belang zijn maar dat een advies dat slechts een bevestiging of nadere onderbouwing van een reeds eerder ingenomen standpunt vormt dat niet was (ABRS 22 september 2004, *JB* 2005, 5). Een uitspraak van 16 februari 2005 (*JB* 2005, 102) illustreert echter dat ook een geheel nieuw rapport dat ter onderbouwing van de beslissing op bezwaar wordt gebruikt, wel degelijk ook eerst ter kennis van bezwaarden moet worden gebracht met de mogelijkheid van reactie, ook als het de primaire beslissing slechts onderbouwt. Een bestuursorgaan dat op *safe* wil gaan, biedt dus bij twijfel de gelegenheid van een reactie. Zie ook: ABRS 4 mei 2005 (*JB* 2005, 186) en ABRS 22 september 2004 (*AB* 2005, 202).

Afdoening bezwaar

In bezwaar moet de primaire beslissing worden heroverwogen en als deze heroverweging daartoe aanleiding geeft, moet het primaire besluit worden herroepen en zonodig in plaats daarvan een nieuw besluit worden genomen. Dit gaat echter niet zo ver dat als een bezwaar tegen een bestuursdwangbesluit gegrond wordt geacht omdat de daaraan ten grondslag gelegde overtreding niet kan worden hardgemaakt, daarvoor een op geheel andere gedragingen gericht bestuursdwangbesluit als beslissing op bezwaar in de plaats kan worden gesteld. Dan gaat het nieuwe besluit de grondslag van de heroverweging te buiten. De consequentie daarvan is dat tegen zo'n nieuw besluit niet als beslissing op bezwaar maar als nieuw primair besluit heeft te gelden (ABRS 6 mei 2004, *JB* 2004, 249).

Maar als in heroverweging dezelfde gedragingen voorwerp van het handhavingsbesluit blijven en slechts de kwalificatie daarvan wordt gewijzigd, wordt de grondslag niet verlaten en is wel sprake van een beslissing op bezwaar, aldus de Afdeling op 21 juli 2004 (*JB* 2004, 313).

De ruimte tot heroverweging wordt bepaald door de primaire besluitvorming. Dat heeft als consequentie dat in de herover-

weging van een geweigerde ontheffing van het verbod om op zondag een winkel open te hebben, verzocht door een ondernemer die religieuze bezwaren zou hebben tegen openstelling op vrijdag, een wijziging van de aanvraag, in de zin dat in plaats van vrijdag de winkel op dinsdag gesloten zal worden, niet in bezwaar aan de orde kan komen; dat vergt dus een nieuwe aanvraag – en een nieuw geloof? – zo leert de Voorzitter CBB op 31 maart 2004 (*JB* 2004, 223).

Ook als er twee tegengestelde bezwaarschriften zijn ingediend tegen een besluit, moet daarop met één samenhangende beslissing op bezwaar worden gereageerd en niet met twee, enkele maanden na elkaar genomen besluiten, waarvan de één luidt dat het bezwaar ongegrond wordt verklaard en het andere luidt dat het primaire besluit wordt herroepen; dat spreekt nogal voor zich maar is kennelijk voor het UWV, die niet erg ingespeeld is op meerpartijengeschillen, geen dagelijkse kost, zo leert CRvB 22 juli 2004 (*JB* 2004, 330 en *AB* 2005, 173).

Een beslissing op bezwaar waarbij het bezwaar gegrond wordt verklaard, is niet compleet: er moet ook een nieuwe inhoudelijke beslissing worden gegeven, zo volgt uit artikel 7:11 Awb. Indien in bezwaar blijkt dat ten onrechte een verzoek om handhaving is afgewezen, moet dus niet alleen het primaire besluit worden herroepen, maar moet er ook meteen een handhavingsbesluit worden genomen. Het slechts in het vooruitzicht stellen van een handhavingsbesluit is uitdrukkelijk onvoldoende geoordeeld in *ABRS* 2 maart 2005 (*AB* 2005, 170). Als in strijd hiermee toch een splitsing wordt gemaakt, en een inhoudelijke beslissing op bezwaar uitblijft, dan wordt dat door de Afdeling geduid als een weigering om tijdig te beslissen, waar- tegen opnieuw beroep openstaat (*ABRS* 15 december 2004, *JB* 2005, 43).

Wat met toepassing van artikel 6:22 Awb wél werd gesauveerd, was het pas vijf weken na de beslissing op bezwaar nazenden van de onderliggende motivering ervan, blijkend uit een advies van de bezwaarschriftencommissie (*ABRS* 2 maart 2005, *JB* 2005, 117).

Kosten bezwaarfase

Het aantal uitspraken over vergoeding van de kosten van de bezwaarfase lijkt omge-

keerd evenredig met de omvang van die (immers forfaitaire) vergoeding. Belangrijk was het door de Afdeling aanvankelijk gekozen uitgangspunt dat een bezwaar tegen het uitblijven van een beslissing, hoe gegrond ook, geen aanleiding kon vormen voor een proceskostenvergoeding. Inmiddels is, na de Centrale Raad (13 juni 2005, *JB* 2005, 239) ook de Afdeling om: zie *ABRS* 19 april 2006 (website Raad van State, zaaknummer 200601504).

Wie verder geïnteresseerd is in het onderwerp, die leze: CRvB 13 juni 2005 (*JB* 2005, 238), CRvB 2 augustus 2005 (*ABKort* 2005, 636); *ABRS* 27 april 2005 (*ABKort* 2005, 333); *ABRS* 13 oktober 2004 (*ABKort* 2004, 719); *ABRS* 17 augustus 2005 (*JB* 2005, 270).

Rechtstreeks beroep

Sinds 1 september 2004 is rechtstreeks beroep mogelijk. De regeling is echter tot dusver maar een matig succes. De appelland moet er om vragen, het bestuursorgaan moet er mee instemmen en de rechter moet er aan willen. Dat de wil van procespartijen niet de doorslag geeft, illustreert een uitspraak van de Rechtbank Breda van 30 maart 2005 (*JB* 2005, 201), die een kwestie – gelukkig wel vrijwel onmiddellijk – terugverwees naar het bestuursorgaan omdat deze de ‘in het bestreden besluit gemaakte bestuurlijke en politieke keuze nog eens tegen het licht (diende) te houden’, daar waar de rechter zich natuurlijk tot een rechtmatigheids-toetsing had moeten beperken. Maar het is toch de appelland die daarom vraagt? Ook de

Rechtbank Almelo (29 april 2005, *AB* 2005, 243) had geen boodschap aan het standpunt van eisers en het bestuursorgaan. De beroepschriften werden derhalve teruggestuurd om als bezwaarschriften te worden afgehandeld. Opmerking verdient dat de Rechtbank Almelo binnen vier dagen na het bestreden besluit al tot deze uitspraak kwam!

In de zaak die leidde tot de uitspraak van 10 oktober 2005 (*JB* 2006, 25) hield de Rechtbank Rotterdam twee doorgezonden bezwaarschriften aan zich en handelde deze af, na eerst te hebben vastgesteld dat ze ten onrechte waren doorgezonden. Om partijen na acht maanden weer met lege handen terug te sturen naar de bezwaarfase, was de rechtbank toch ook weer te gortig.

De regeling is trouwens gecompliceerd genoeg. Het bestuursorgaan dient op een verzoek tot doorzending van het bezwaar te beslissen. De tijd die het daarvoor nodig heeft strekt echter in mindering op de termijn die de wet haar gunt om op het bezwaar te beslissen, indien zij besluit de zaak aan zich te houden. De beslistermijn van de Awb wordt niet opgeschort door een verzoek tot rechtstreeks beroep, zo besliste de Rechtbank Maastricht in een uitspraak van 25 augustus 2005 (*JB* 2005, 331 en *AB* 2006, 173).

Dat de regeling nog niet echt leeft kan blijken uit het feit dat, volgens onderzoek van het ministerie van Justitie, in het eerste jaar na invoering ervan slechts in 50 zaken het beroep rechtstreeks bij de rechtbank belandde. ●

(advertentie)

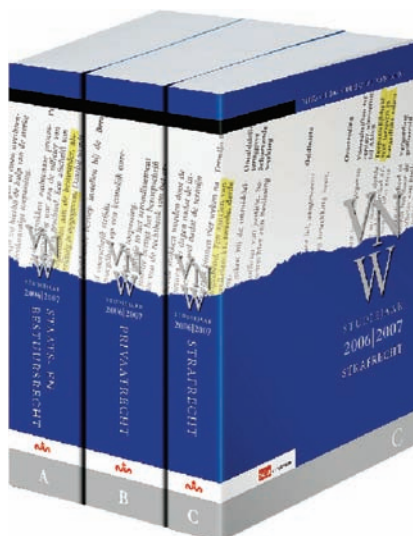
Advocatenkantoor Johannink

Advocatenkantoor Johannink is gehuisvest in een modern kantoor te Coevorden. Voor een zelfstandig werkend advocaat is er de mogelijkheid van het huren van kantoorruimte. Secretariële en/of administratieve ondersteuning evenals een kostenmaatschap zijn bespreekbaar.

Inlichtingen:
J.J.L.M. Johannink
Tel: 0524 - 523 031
E-mail: advojjohannink@freeler.nl

Verzameling Nederlandse Wetgeving 2006|2007

Volledige wettenverzameling voor elke jurist

Titel:
Verzameling Nederlandse
Wetgeving 2006|2007

Redactie:
prof. mr. A.I.M. van Mierlo,
prof. mr. W.J.M. Voermans,
prof. mr. B. Wessels e.a.

ISBN: 90 12 11056 4
€ 46,25

Abonnementscode: VNW
€ 37,-

Onze uitgaven zijn ook
verkrijgbaar bij de boekhandel.

De *Verzameling Nederlandse Wetgeving 2006|2007* (VNW) is dé wettenverzameling voor de juridische praktijk.

De VNW bestaat uit drie delen:

- Staats- en bestuursrecht, bestuursprocesrecht, verdragen
- Burgerlijk recht, burgerlijke rechtsvordering, verdragen
- Straf(proces)recht, verdragen

Met gratis cd-rom!

Bij de VNW ontvangt u een cd-rom met de volledige inhoud van de bundels, aangevuld met alle formele Nederlandse wetten en rijks wetten. Handig als u digitaal wilt zoeken en vinden!

Kijk op www.vnw.sdu.nl voor de volledige inhoud van de VNW.

Bestel via www.vnw.sdu.nl of bel (070) 378 9880

Verlag van een bezoek aan een uitzetcentrum

‘Opgesloten in loods met containers’¹

Machteld Inge van Dooren
en **Claudia Wendenburg**

leden van de NJCM werkgroep
Vreemdelingenrecht respectievelijk
Internationale bescherming mensenrechten³

Sinds de Schipholbrand weten we weer dat er zoiets als ‘vreemdelingenbewaring’ bestaat. De omstandigheden waarin vreemdelingen in Nederland worden opgesloten zijn verre van gunstig. Maar zijn ze ook in strijd met het recht? Het Nederlands Juristen Comité voor de Mensenrechten (NJCM) ging kijken in het uitzetcentrum Zestienhoven² en doet verlag in het Advocatenblad, mede omdat advocaten kunnen helpen voorkomen dat detentieomstandigheden inhuuman worden.

Omdat uitzetcentra als Zestienhoven niet onder de Penitentiaire Beginselenwet vallen, maar vreemdelingendetentie wel, wordt er minder bescherming gegeven aan personen die in een uitzetcentrum worden geplaatst dan aan personen in vreemdelingendetentie. Het regime van het uitzetcentrum Zestienhoven is beschreven in het Reglement regime grenslogies. In de huisregels zijn nadere regels vastgesteld ter uitvoering van en in aanvulling op het Reglement regime grenslo-

gies. Volgens de Tijdelijke Directie Bijzondere Voorzieningen (TDBV) van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) van het ministerie van Justitie voldoet het uitzetcentrum ondanks het sobere regime aan de minimale eisen die hiervoor internationaal van kracht zijn. Wij hebben dit onderzocht.

LANGER DAN HALFJAAR

De directeur van het centrum vertelde ons dat in het uitzetcentrum alleen illegalen

verblijven waarvan de identiteit en nationaliteit vaststaan en die op redelijke termijn kunnen worden uitgezet. De gemiddelde verblijfsduur bedraagt volgens de directeur twee weken. Volgens de afdeling geestelijke verzorging, die zelfstandig de verblijfsduur van de vreemdelingen bijhoudt, komt het echter geregeld voor dat ook gezinnen met kinderen langdurig – soms langer dan een halfjaar – in het uitzetcentrum verblijven. De geestelijk verzorgers maken zich hierover

Foto's: Maarten Hartman/HH

Buitenruimte uitzetcentrum
Zestienhoven bij Rotterdam Airport

Het sobere regime van het uitzetcentrum is niet geschikt voor langdurig verblijf

grote zorgen omdat in het bijzonder kinderen stressachtige verschijnselen ontwikkelen. De directie betoogt dat dit uitschieters zijn, die ontstaan omdat op het laatst nog een procedure aanhangig wordt gemaakt. Als dat zo is, waarom vindt er dan geen overplaatsing plaats? Immers, het sobere regime van het uitzetcentrum is niet geschikt voor langdurig verblijf.

ONDERWIJS EN ZWEMBAD

In beginsel mogen kinderen onder de twaalf jaar niet worden opgesloten. In het uitzetcentrum wordt ouders daarom de mogelijkheid geboden de kinderen elders te laten onderbrengen. De Raad voor de Kinderbescherming zorgt dan voor opvang. De meeste ouders willen echter hun kinderen bij zich houden, wat alleszins begrijpelijk is. Juridisch lijkt men gedekt omdat de ouders er zelf voor hebben gekozen. Verschillende internationale comités zullen met deze redenering echter geen genoegen nemen omdat een en ander feitelijk resulteert in opsluiting van kinderen.⁴ Zo benadrukt het Committee on the Rights of the Child in haar Concluding Observations over Nederland dat 'detention of children' alleen mag worden gebruikt 'as a last resort' en dat kinderen die op uitzetting wachten adequate huisvesting en onderwijs dienen te ontvangen.⁵

Het Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment or Punishment (CPT) bestrijdt

dat er geen sprake is van detentie, omdat dat niet uitmaakt als de situatie in de praktijk neerkomt op vrijheidsontneming.⁶ Op basis van jurisprudentie van het EHRM betreft het immers een 'deprivation of liberty within the meaning of Article 5 (1)(f) of the European Convention on Human Rights', en 'consequently such zones fall within the Committee's mandate'. Zo bepaalde het EHRM in de zaak-Amuur against France,⁷ die betrekking had op vier asielzoekers die twintig dagen in het uitzetcentrum Paris-Orly Airport verbleven, dat 'holding the applicants in the transit zone (...) was equivalent in practice, in view of the restrictions suffered, to a deprivation of liberty'.

In het uitzetcentrum zijn geen onderwijsfaciliteiten aanwezig, hoewel dit internationaalrechtelijk wel verlangd wordt.⁸ Volgens de directeur is het moeilijk om onderwijsfaciliteiten te bieden, doordat veel (minderjarige) gedetineerden kort in het centrum verblijven en bovendien verschillende talen spreken. Thans wordt hier niettemin over overlegd met het Rotterdamse Albeda College.

De directie doet wel haar best om kinderen bezig te houden. Er is een apart grasveldje met een schattig uitzend huisje waarin kinderen kunnen spelen en waarin ook een computer aanwezig is. In de zomer staat er ook een zwembadje. De ouders mogen er niet komen.

DAGLICHT

De cellen in het uitzetcentrum zijn in grootte en inrichting vergelijkbaar met die in een huis van bewaring. Wel is boven in de loods matglas aangebracht. We hoorden dat dit uit privacyoverwegingen is gedaan – hoewel er ook zonder matglas geen inkijk mogelijk is. Er zou voldoende daglicht beschikbaar zijn om een boek te lezen, maar toen we het zelf probeerden bleek dat een boek zelfs niet te lezen was als het dicht bij het raam werd gehouden.

De afwezigheid van direct daglicht staat op gespannen voet met de internationale standaarden. In VN-resolutie heet het: 'The windows shall be large enough to enable the prisoners to read or work by natural light, and shall be so constructed that they can allow the entrance of fresh air whether or not there is artificial ventilation'.⁹ Aan het vereiste van frisse lucht wordt overigens ook niet voldaan.

INFORMATIEPLICHT

Een bibliotheekruimte ontbreekt. Op de verschillende afdelingen is wel een klein aantal Nederlandse en Engelse boeken aanwezig.

De huisregels zijn in principe op elke afdeling aanwezig, maar op één van de door ons bezochte afdelingen lagen ze niet. Bovendien zijn de huisregels slechts in westerse talen (Nederlands, Frans, Duits, Engels, Spaans) beschikbaar. De klachtenregeling voor het indienen van een klacht bij de Commissie van Toezicht hebben wij alleen in het Nederlands aangetroffen.

Internationale standaarden bepalen dat iedere gedetineerde op begrijpelijke wijze

1 'Jaarlijks 4000 mensen opgesloten in loods met containers.' Aldus luidt de kop boven een stuk van een actiegroep tegen uitzetting, over de omstandigheden in uitzetcentrum Zestienhoven bij Rotterdam Airport. Zie het Autonoom Centrum, www.autonoomcentrum.nl/verwijderingen.

2 Op 7 juli 2005 hebben Machteld Inge van Dooren, Frans-Willem Verbaas en Claudia Wendenburg na een gesprek met E. Nijman, algemeen directeur, en E. J. de Borst, plaatsvervangend directeur, de ruimtes nader bekeken.

3 Claudia Wendenburg is advocaat te Curaçao, bij ZL Attorneys at Law.

4 Ook het Landelijk Bureau Vluchtelingenwerk Nederland is eveneens van mening dat minderjarigen in principe niet in vreemdelingendetentie horen te worden geplaatst. Zie de brief van het Landelijk Bureau Vluchtelingenwerk Nederland aan de vaste Kamercommissie Justitie van de Tweede Kamer d.d. 2 december 2005.

5 CRC/C/15/Add. 227 van 30 januari 2004, par. 54 (d).

6 CPT Standards, par. IV, no. 25. Het Comité controleert de naleving van de Convention on the Prevention of Torture van de Raad van Europa.

7 European Court of Human Rights, Amuur against France, 25 June 1996.

8 De CPT Standards bepalen namelijk dat 'the care of juveniles in custody requires special efforts to reduce the risks of long-term social maladjustment. This calls for a multidisciplinary approach, drawing upon the skills of a range of professionals (including teachers, trainers and psychologists), in order to respond to the individual needs of juveniles within a secure educative and socio-therapeutic environment'. (CPT Standards, par. VI, no. 28).

9 Economic and Social Council by its resolutions 663 C (XXIV) of 31 July 1957 and 2076 (LXII) of 13 May 1977, par. 11(a). Vgl. ook CPT Standards, par. II, no. 30.

– althans in een begrijpelijke taal – op de hoogte moet worden gesteld van zijn gehele formele en materiële rechtspositie.¹⁰ Ook in onze Nederlandse detentiewetgeving is dit overigens expliciet terug te vinden.¹¹ De PBW is op Zestienhoven weliswaar niet van toepassing, maar uit de Memorie van Toelichting kan worden afgeleid dat de overheid een *algemene* informatieverplichting heeft om gedetineerden te informeren over hun rechtspositie. Geldt deze informatieverplichting dan niet in dezelfde mate voor de gedetineerden van Zestienhoven die onder het ‘Reglement regime grenslogies’ vallen? Het ‘Reglement regime grenslogies’ bepaalt slechts dat de vreemdeling bij binnenkomst (zo mogelijk in een voor hem begrijpelijke taal) een afschrift van dit Besluit en het huishoudelijk reglement ontvangt. Daardoor wordt aan de vreemdeling die in Zestienhoven wordt geplaatst minder rechtsbescherming gegeven dan aan andere gedetineerden.

TERMIJNOVERSCHRIJDING

Onvoldoende informatieverstreking kan grote gevolgen hebben voor de mogelijkheid om een klacht in te dienen, met name wanneer men niet op de hoogte is gesteld van de termijn waarop een klacht moet worden ingediend. Veel klachten zijn in beginsel niet-ontvankelijk als deze bij de desbetreffende Commissie van Toezicht binnenkomen vanwege het feit dat zij zijn ingediend buiten de voorgeschreven termijn. Ingevolge het ‘Reglement regime grenslogies’ dient een klaagschrift uiterlijk op de veertiende dag na de beslissing dan wel na de oplegging van de maatregel waarover wordt geklaagd bij de Commissie van Toezicht te worden ingediend. Een na afloop van deze termijn ingediend klaagschrift kan niettemin ontvankelijk worden verklaard indien blijkt dat de vreemdeling het beklag zo spoedig heeft gedaan als redelijkerwijs van hem kon worden verwacht (verschoonbare termijnoverschrijding).

De PBW is op dit punt duidelijker. Ingevolge artikel 61 PBW dient het klaagschrift weliswaar reeds uiterlijk op de zevende dag na de dag waarop de gedetineerde kennis heeft gekregen van de beslissing waarover hij zich wenst te beklagen te worden ingediend,

Uitzetcentrum Zestienhoven zit in een voormalige hangar/loods.

maar het is niettemin ontvankelijk als er sprake is van een aantoonbaar verschoonbare termijnoverschrijding. De huisregels van Zestienhoven noch het ‘Reglement regime grenslogies’ zegt expliciet iets over een verschoonbare termijnoverschrijding.

Commissies van Toezicht kunnen weliswaar een beroep op verschoonbare termijnoverschrijding honoreren als het klagers betreft die de Nederlandse taal nauwelijks machtig zijn en wanneer de inrichting heeft verzuimd de relevante informatie in een voor hen begrijpelijke taal te verstrekken. In een recente uitspraak van de Commissie van Toezicht bij Detentiecentrum Zeist te Soesterberg verklaarde de beklagrechtter ondanks termijnoverschrijding de klacht ontvankelijk omdat ‘de raadvrouw van klager zich terecht op artikel 61 lid 5 van de PBW beroept. Klager spreekt en leest nauwelijks Nederlands en kon derhalve geen kennisnemen van de regelgeving en jurisprudentie die omtrent dit

onderwerp gelden. De klaagschriften zijn derhalve ontvankelijk, nu redelijkerwijs niet kan worden geoordeeld dat de klager in verzuim is geweest.¹²

Helaas komt het in de praktijk meestal niet tot een zitting waarop nader kan worden toegelicht *waarom* er sprake is van een verschoonbare termijnoverschrijding. De meeste klachten worden direct niet-ontvankelijk verklaard. De Commissie van Toezicht toetst namelijk eerst de ontvankelijkheid van de klacht om pas daarna een zittingsdatum te bepalen voor de inhoudelijke behandeling van de klacht. Alleen wanneer reeds in het klaagschrift een beroep op verschoonbare termijnoverschrijding wordt gedaan met het verzoek een zitting te bepalen waar een en ander nader toegelicht kan worden is er een kans dat de klacht niet direct niet-ontvankelijk wordt verklaard. Daarvoor zullen echter de hulp en expertise van een advocaat nodig zijn.

Ondanks termijnoverschrijding was de klacht ontvankelijk omdat klager nauwelijks Nederlands sprak en geen kennis kon nemen van regelgeving en jurisprudentie

MEDISCHE ZORG

De medische zorg lijkt goed geregeld. Acute opname vindt plaats in het St. Franciscus Ziekenhuis te Rotterdam en voor minder acute gevallen zijn er plaatsen in het Penitentiair Ziekenhuis Scheveningen beschikbaar. Acute psychiatrische gevallen worden overgebracht naar de Foba te Amsterdam. De dossieroverdracht daarbij is goed geregeld.

Drie keer per week houdt een huisarts spreekuur en één keer per week een tandarts. Er is altijd een achterwacht beschikbaar voor acute gevallen. Tevens is er één keer per week een röntgenbus aanwezig voor tbc-controles.

In het geval van hongerstaking wordt een protocol gehanteerd dat volgens de medische dienst vergelijkbaar is met het protocol van de Johannes Wierstichting, Stichting voor Mensenrechten en Gezondheidszorg.

Dat ouders ervoor hebben gekozen hun kinderen bij zich te houden, biedt onvoldoende rechtvaardiging voor de lengte van de detentie

KINDEREN TE LANG VAST

De conclusie dat de detentieomstandigheden in hun totaliteit niet humaan zouden zijn, is te ongenueanceerd. Opsluiting in het uitzetcentrum is niet per definitie inhumain. Maar er zijn wel knelpunten wat betreft het gehalte aan humaniteit. Het gaat daarbij vooral om de soms lange duur van de detentie, zeker in het geval van kinderen. Het uitgangspunt dat ouders ervoor hebben gekozen hun kinderen bij zich te houden, biedt onvoldoende rechtvaardiging. De facto is immers sprake van

STUDIEAVOND OVER UITZETCENTRA

Omdat vreemdelingenbewaring een bestuursrechtelijke sanctie is, is er andere wet- en regelgeving van toepassing dan op strafrechtelijke opsluiting. Hoe verhoudt dit zich tot internationale mensenrechtenverdragen? Tijdens de studieavond op 19 september aanstaande in Utrecht zullen het theoretisch kader en het procederen worden besproken. Sprekers zijn onder anderen: prof. dr. A.M. van Kalmthout, strafrecht Universiteit Tilburg; mr. L.B. Vellenga-van Nieuwkerk; asieladvocaat en voorzitter van de Vereniging Asieladvocaten en -juristen Nederland (VAJN);

Deelname levert 2 NOVA-punten op. Kosten € 125 euro. Aanmelding: njcm@law.leidenuniv.nl of 071-527 77 48.

opsluiting. Het kan worden betwijfeld dat dit in alle gevallen werkelijk niet anders kan; het Committee on the Rights of the Child zal er waarschijnlijk anders over denken.

Het ontbreken van direct daglicht en frisse lucht in de cellen verlaagt misschien niet zozeer het humanitaire gehalte van de detentieomstandigheden, maar het verzwakt de verblijfsomstandigheden aanzienlijk en draagt niet bij aan een gezonde leefomgeving. Niet voor niets vragen de CPT Standards om voldoende daglicht en frisse lucht. Er is geen

vreemdelingendetentie slechter te behandelen dan strafrechtelijk gedetineerden. Sterker nog, op grond van de redenering van het CPT kan gesteld worden dat het in het geheel niet uitmaakt op welke grond iemand is gedetineerd. Het gaat er immers uitdrukkelijk om of iemand *de facto* is opgesloten. Vreemdelingenrechtelijk gedetineerden zouden zelfs beter moeten worden behandeld, omdat zij niet gedetineerd zijn vanwege een strafbaar feit.

CLIËNTEN VOLGEN

Op deze plaats wil het NJCM in elk geval aanbevelen om een wekelijks juridisch spreekuur in te stellen op Zestienhoven. Een meer algemene aanbeveling is dat alle Commissies van Toezicht zelf aandacht besteden aan de problematiek van de niet-ontvankelijkheid van klachten in verband met termijnoverschrijding – in het bijzonder wat de al dan niet verschoonbaarheid daarvan betreft.

De Nederlandse advocatuur wordt ten slotte op het hart gedrukt min of meer ernstige schendingen op te merken en adequaat daarop te reageren, alsmede voorlichting te geven over de formele en materiële rechtspositie van gedetineerden en de klachtmogelijkheden. Daarvoor is het van het grootste belang dat advocaten hun cliënten volgen tot en met het moment van de daadwerkelijke uitzetting. ●

reden om personen in vreemdelingendetentie slechter te behandelen dan strafrechtelijk gedetineerden.

Een ander knelpunt is het ontbreken van huisregels en klachtreglement die gesteld zijn in een taal die de meeste gedetineerden begrijpen. Ook dit staat op gespannen voet met internationale regelgeving.

Het NJCM wil ook opmerken dat maatregelen op het gebied van onderwijs en recreatie gewenst zijn. Ook hier moet worden opgemerkt dat er geen reden is om personen in

10 'Every prisoner on admission shall be provided with written information about the regulations governing the treatment of prisoners of his category, the disciplinary requirements of the institution, the authorized methods of seeking information and making complaints, and all such other matters as are necessary to enable him to understand both his rights and his obligations and to adapt himself to the life of the institution. If a prisoner is illiterate, the aforesaid information

shall be conveyed to him orally'. Economic and Social Council by its resolutions 663 C (XXIV) of 31 July 1957 and 2076 (LXII) of 13 May 1977, par. 35. Vgl. ook artikel 41 European Prison Rules, Recommendation No. R (87) 3 adopted by the Committee of Ministers of the Council of Europe on 12 February 1987.

11 Artikel 56 Penitentiare beginselenwet (PBW) bepaalt dat 'de gedetineerde bij binnenkomst

in de inrichting, schriftelijk en zoveel mogelijk in een voor hem begrijpelijke taal, op de hoogte wordt gesteld van zijn bij of krachtens deze wet gestelde rechten en plichten {...} In het bijzonder wordt de gedetineerde gewezen op diens bevoegdheid een bezwaar- of verzoekschrift in te dienen, zich te wenden tot de maandcommissaris van de commissie van toezicht, een klaag- of beroepschrift in te dienen'.

12 Klaagschrift VRZ 2005/2,6+9.

Departementaal paniekvoetbal?

Cees van Bavel en Dian Brouwer
advocaten te Utrecht²

Een arrest van de Hoge Raad over verjaring van overtredingen¹ leidde in een maand tijd tot reparatiewetgeving. De te repareren wet was overigens nog maar een halfjaar oud. Was het gewijzigd inzicht of departementaal paniekvoetbal? Nu is bepaald dat het maximum van de gestuite termijnen tien jaar is, wanneer justitie door vervolging van de overtreding telkens weer stuiting van de verjaring bewerkstelligt.

Op 1 januari 2006 is de regeling van de verjaring van strafbare feiten op onderdelen gewijzigd, toen de Wet opheffing verjarings-termijn bij zeer ernstige delicten³ in werking trad. Het betrof een initiatiefwetsvoorstel van de Kamerleden Dittrich en Van Haersma Buma, die de verjaringstermijn voor de ernstigste delicten wilden afschaffen. In het oorspronkelijke wetsontwerp werd de verjaringsstermijn slechts afgeschaft voor enkele individueel aangewezen (levens)delicten.⁴ Na opmerkingen van de Raad van State is het voorstel uitgebreid tot alle feiten waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld.⁵

De al bestaande structuur van de verjaringsregeling is door de nieuwe wet goeddeels intact gebleven. De verjaringstermijn hangt ook in het gewijzigde artikel 70 Sr vooral af van de hoogte van de straf die op het feit is gesteld. Artikel 70 Sr luidt nu:

1. Het recht tot strafvordering vervalt door verjaring:

- 1°. in twee jaren voor alle overtredingen;
- 2°. in zes jaren voor de misdrijven waarop geldboete, hechtenis of gevangenisstraf van niet meer dan drie jaren is gesteld;

3°. in twaalf jaren voor de misdrijven waarop tijdelijke gevangenisstraf van meer dan drie jaren is gesteld;

4°. in twintig⁶ jaren voor de misdrijven waarop gevangenisstraf van meer dan tien jaren is gesteld;

2. In afwijking van het eerste lid verjaart het recht tot strafvordering niet voor misdrijven waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld.⁷

De verjaringstermijn vangt volgens het (ongewijzigde) artikel 71 Sr in het algemeen aan op de dag na de dag waarop het feit is gepleegd.

STUITING VAN VERJARING

Groter waren de wijzigingen die met de nieuwe wet in de regeling van de stuiting van de verjaring werden aangebracht. Tot 1 januari 2006 bepaalde artikel 72, eerste lid, Sr dat elke daad van vervolging de verjaring stuit, mits die daad de gevolgdde hem bekend of betekend zij. Het tweede lid van artikel 72 Sr bepaalde dat na de stuiting een nieuwe verjaringstermijn aanvangt. Het aantal stuitingen werd daarbij niet

gemaximeerd, zodat door verschillende, elkaar opvolgende stuitingshandelingen de verjaring tot in het oneindige kon worden uitgesteld.

Dit kwam de initiatiefnemers van de Wet opheffing verjaringstermijn bij zeer ernstige delicten 'vreemd voor': 'Ten slotte wordt voorgesteld de mogelijkheden van stuiting niet meer, zoals thans het geval is, onbegrensd te laten blijven. Een onbegrensd mogelijkheid tot stuiting van de verjaring staat namelijk op gespannen voet met het wettelijk systeem van de verjaringsregeling. Uit dit systeem, dat er op neerkomt dat de verjaringstermijn oploopt naarmate de ernst van het feit toeneemt, volgt níét dat alle misdrijven die onder dezelfde wettelijke kwalificatie kunnen worden gebracht, na exact dezelfde tijd verjaren. De maatschappelijke strafbehoefte ter zake van in een wat verder verleden gepleegde delicten kan verschillen, en de mogelijkheid die het Openbaar Ministerie heeft om de verjaring te stuiten door het stellen van daden van vervolging spoort daarmee. De in het wettelijk strafmaximum uitgedrukte ernst van het delict vormt echter wel een zeer belangrijke indicatie van die maatschappelijke strafbehoefte. Dat het Openbaar Ministerie, door het stellen van daden van vervolging, de verjaring van álle delicten tot in het oneindige kan voorkomen, doet aan de betekenis van die indicatie in sterke mate afbreuk. Het impliceert immers dat de verjaringstermijn uiteindelijk niet door de in de wet uitgedrukte ernst van het delict wordt begrensd, maar door de

Omdat het aantal stuitingen niet werd gemaximeerd, kon oorspronkelijk de verjaring door achtereenvolgende stuitingshandelingen eindeloos worden uitgesteld

processuele activiteiten van het Openbaar Ministerie. Daarom wordt voorgesteld de mogelijkheid van stuiting te begrenzen tot maximaal twee maal de wettelijke verjaringstermijn.⁸

Zo gezegd, zo gedaan. Sinds 1 januari 2006 luidt artikel 72 Sr:

1. Elke daad van vervolging stuit de verjaring, ook ten aanzien van anderen dan de vervolgte.
2. Na de stuiting vangt een nieuwe verjaringstermijn aan. Het recht tot strafvordering vervalt evenwel indien vanaf de dag waarop de oorspronkelijke verjaringstermijn is aangevangen een periode is verstreken die gelijk is aan twee maal de voor het feit geldende verjaringstermijn.

Hiermee is een 'harde' verjaringstermijn in de Nederlandse wetgeving geïntroduceerd: ongeacht de vervolgingshandelingen van het Openbaar Ministerie, verjaart elk feit van rechtswege nadat een periode ter grootte van twee maal de op het feit gestelde verjaringstermijn is verstreken. Dat betekent voor alle overtredingen dat zij van rechtswege verjaren na de relatief korte termijn van vier jaar, ongeacht de stand van de berechting.

In de wetsgeschiedenis is geen aandacht besteed aan de vraag of de berechting in eerste aanleg, appel en cassatie van overtredingen binnen die termijn van vier jaar doorlopen kan worden. Het wachten was dan ook op de eerste zaak, waarin de Hoge Raad zich zou moeten buigen over een zaak waarin de verjaringstermijn van een in cassatie te berechten overtreding meer dan vier jaar geleden was begonnen te lopen.

1 HR 30 mei 2006, LJV AV0359.

2 Strafrechtadvocaten bij CMS Derks Star Busmann.

3 Wet van 16 november 2005 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht in verband met het vervallen van de verjaringstermijn voor de vervolging van moord en enkele andere misdrijven alsmede

enige aanpassingen van de regeling van de verjaring en de stuiting van de verjaring en de regeling van de strafverjaringstermijn, *Staatsblad* 2005, 595.

4 Kamerstukken II, 2001-2002, 28 495, nr. 2.

5 Kamerstukken II, 2001-2002, 28 495, nr. 5, p. 3.

6 Was tot 1 januari 2006 15 jaar.

7 Was tot 1 januari 2006 een verjaringstermijn van 18 jaar.

8 Kamerstukken II 2003-2004, 28 495, nr. 7, p. 9-10.

Alle overtredingen ouder dan vier jaar, bij inwerkingtreding van de reparatiewet, blijven verjaard

HET ARREST VAN DE HOGE RAAD

Die eerste zaak heeft de Hoge Raad op 30 mei jl. beslist.⁹ Aan verdachte was ten laste gelegd dat zij zich op 16 februari 1999 aan een overtreding van het Cadmiumbesluit Wet milieugevaarlijke stoffen had schuldig gemaakt. Het gerechtshof heeft op 6 mei 2002 de verdachte voor deze overtreding veroordeeld. Van deze veroordeling kwam verdachte in cassatie. Bij arrest van 23 december 2003 heeft de Hoge Raad naar aanleiding van een in het cassatiemiddel opgeworpen rechtsvraag een prejudiciële vraag gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen, dat bij arrest van 6 oktober 2005 heeft geantwoord. Tussen het arrest van het HvJ en de vervolgbehandeling bij de Hoge Raad is de Wet opheffing verjaringstermijn bij zeer ernstige delicten in werking getreden.

In het arrest van 30 mei 2006 heeft de Hoge Raad allereerst beslist dat op grond van artikel 73 Sr de verjaringstermijn niet heeft gelopen ('geschorst' was) hangende de beantwoording van de prejudiciële vraag, dus in de periode tussen 23 december 2003 en 6 oktober 2005. Vervolgens oordeelde de Hoge Raad dat de aanhangige overtreding (bij gebreke van andersluidende bepalingen van overgangsrecht) onder het bereik van het nieuwe tweede lid van artikel 72 Sr viel: de overtreding was vier jaar na 16 februari 1999 verjaard.

Welbeschouwd moest in deze zaak op 1 januari 2006, dus op de dag van de inwerkingtreding van het gewijzigde artikel 72 Sr, worden geconstateerd dat de overtreding al op 17 februari 2003 – dus ruim vóór het stellen van de prejudiciële vraag – was verjaard. A-G Vellinga stelde de Hoge Raad voor dat toch maar eens beleefd aan het Hof van Justitie te Luxemburg uit te leggen.¹⁰

REPARATIEWETGEVING

De minister heeft er geen gras over laten groeien. Al op de tweede dag na de uitspraak van de Hoge Raad werd bekend dat de minister een reparatiewet (de 'Wet verlenging verjaring inzake overtredingen na stuiting') aan de Tweede Kamer heeft gezonden.¹¹ Volgens artikel I van de reparatiewet komt het tweede lid van artikel 72 Sr als volgt te luiden:

2. Na de stuiting vangt een nieuwe verjaringstermijn aan. Het recht tot strafvordering vervalt evenwel ten aanzien van overtredingen na tien jaren en ten aanzien van misdrijven indien vanaf de dag waarop de oorspronkelijke verjaringstermijn is aangevangen een periode is verstreken die gelijk is aan twee maal de voor het misdrijf geldende verjaringstermijn.

De 'gewone' verjaringstermijn voor overtredingen, die is geregeld in artikel 70, aanhef en eerste lid, onder 1° Sr, wordt niet gewijzigd: die is en blijft twee jaar. Maar wanneer justitie de overtreding vervolgt, en door die daden van vervolging stuiting(en) van de verjaring bewerkstelligt, wordt de duur van die telkens weer gestuite termijnen op tien jaar gemaximeerd.

Volgens art. III van de reparatiewet treedt de wet in werking op 'de dag na de datum van uitgifte van het *Staatsblad* waarin het wordt geplaatst'. Artikel II van de reparatiewet luidt: 'Ten aanzien van overtredingen die op het tijdstip waarop deze wet in werking treedt zijn verjaard, blijft artikel 72,

tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht van toepassing, zoals dat luidde voor het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet.' Oftewel: overtredingen die zijn begaan ten minste vier jaar vóór de dag van de uitgifte van het *Staatsblad*, met daarin de reparatiewet, zijn en blijven verjaard.

De reparatiewet is – ondanks een kabinetscrisis – in sneltreinvaart door het parlement gelooft. Zij heeft als Wet van 5 juli 2006 in het *Staatsblad* van 6 juli gestaan (nr. 310), en is dus op 7 juli 2006 in werking getreden.

GAT

Deze geschiedenis illustreert dat bij de betrokkenen bij het oorspronkelijke wetsvoorstel – initiatiefnemers én departement – kennelijk onvoldoende inzicht bestaat in de gang van zaken van een strafproces dat zich over meerdere instanties uitstrekt. Het oorspronkelijke wetsvoorstel is overigens ook becommentarieerd door het College van Procureurs-Generaal en de Raad voor de rechtspraak, die geen onwenselijke effecten voor de rechtspraak signaleerden. Het arrest van de Hoge Raad laat ook zien dat de advocaat zich voortdurend op de hoogte moet stellen van wetsvoorstellen, wetswijzigingen en jurisprudentie.

Ten slotte: de uitspraak van de Hoge Raad heeft inderdaad een gat geslagen: alle overtredingen die op 7 juli 2006 ouder dan vier jaar waren, zijn en blijven verjaard. Wellicht is het goed uw dossierkast nog eens door te lopen. ●

9 Onder LjN-nummer AV0359. In een aantal latere zaken heeft de Hoge Raad in gelijke zin beslist, zie bijvoorbeeld HR 20 juni 2006, LjN AW2455.

10 In dit arrest heeft de Hoge Raad ook uitgemaakt, dat onder het begrip prejudiciële geschil in artikel 73 Sr óók moet worden verstaan het stellen van een prejudiciële vraag aan het Hof

van Justitie van de Europese Gemeenschappen. Hangende de beantwoording van die prejudiciële vraag is de verjaring krachtens artikel 73 Sr geschorst.

11 De reparatiewet heeft Kamerstuknummer 30 582 gekregen.

balans²

Getting you there.

FORTIS

Een kantoorpandfinanciering die zakelijk én privé bij u past

Natuurlijk kunt u bij ons een ruime financiering voor uw kantoorpand krijgen, zelfs ruim boven de executiewaarde. Maar heeft u dan nog wel voldoende geld om lekker van te leven? Bij Fortis kijken we naar uw persoonlijke situatie, zowel zakelijk als privé. Op basis daarvan doen wij u een passend financieringsvoorstel.

En voor iedereen die vóór 31 augustus 2006 een kantoorpandfinanciering sluit, betaalt Fortis de taxatie- en notariskosten*. Meer informatie 0900 - 8870 (lokaal tarief).

* vraag naar de voorwaarden

Frits Koers

Welke boeken lezen advocaten eigenlijk buiten de juridische literatuur, als ze dan nog lezen? Zien ze graag opera, bezoeken ze bioscopen, concerten, galeries? Gaan ze naar toneel? En wat betekent die cultuur voor hen en, misschien, voor hun werk? Frits Koers (63, samenwonend, twee kinderen, een kleindochter; asieladvocaat in Zwolle) heeft een lichte voorkeur voor Oost-Europese literatuur en neemt ook zelf soms de pen ter hand. Hij leverde feitenmateriaal voor de roman *Het achtenveertigste uur* van Nicolaas Matsier.

Jan Pieter Nepveu

journalist

Hoe ging dat in zijn werk, bij die tussenlanding? We moesten door een slurf. We kwamen in een grote ruimte met vooral blanke mensen. Ik ben daar één dag geweest. Negen uur 's morgens zijn we opnieuw vertrokken.

Waar was dat?

Ik was bang.

U weet niet waar dat was?

Ik was in de war, ik was zenuwachtig.

Wat voor uniform hadden de stewardessen aan?

Een zwarte rok.

Verder niets?

Eh, een witte overhemd.

Gewoon wit?

Met een kleine zwarte streep.

Uit: *Het achtenveertigste uur*, roman door Nicolaas Matsier;

De Bezige Bij, 2005, ISBN 90 234 1694 5.

‘We zijn een ontzettend verwend volkje geworden’

“ Ik ben graag creatief bezig en heb artistieke neigingen in allerlei richtingen: tekenen, muziek, schilderen, het ontwerpen van mijn eigen huis, schrijven...

In mijn kantoor hangt een zelfgemaakt schilderij. Het is geïnspireerd op het landschap in Turkije. In 1983 was ik waarnemer bij een proces tegen de complete mannelijke bevolking van het stadje Fatsa aan de Zwarte Zee. Zo'n vijfhonderd mannen waren opgepakt. Ze hadden een soort links stadstaatje uitgeroepen als protest tegen het militaire bewind. Het proces werd gehouden voorbij Ankara, midden in Turkije. Het was winter, en ik zat daar eindelijk in een bus die door het landschap reed. Thuisgekomen heb ik geprobeerd een beetje de sfeer te vangen. Voor mij is het niet meer dan een soort herinnering. Maar sommige cliënten in mijn asielpraktijk herkennen het en zeggen: hé, dat is toch Turkije? Schilderen doe ik nu niet meer. Toen ik ermee begon had ik nog de illusie dat het met kunst te maken had. Maar het echte werk moet je toch overlaten aan echte kunstenaars.

Ik schrijf wel: juridische stukjes. Dat is niet direct kunst want het gaat om inhoud, maar ik probeer het smakelijk te brengen. Ik vind sowieso het schrijven één van de leukste onderdelen van de advocatuur: het goed formuleren, het proberen er iets extra's in te leggen. Daarnaast schrijf ik voor mezelf teksten waarmee ik misschien ooit nog eens wat anders kan doen.

Ik heb meerdere voorkeurschrijvers, en een lichte voorkeur voor Oost-Europese literatuur, maar dan wel met excuus aan al die anderen uit de rest van de wereld die ik ook hogelijk waardeer. De bekende Russen zijn natuurlijk onverwoestbaar: Dostojevski, Gogol, Tsjechov, Tourgenjev. Minder beroemd, maar met drie dikke pillen in mijn boekenkast sterk vertegenwoordigd, is Anatoly Rybakov. Ook wil ik de Hongaar György Konrad noemen. En Péter Nádas, eveneens Hongaar, wiens *Het boek der herinneringen* ik een paar jaar terug las; het behoort tot de allermooiste romans ooit geschreven. Waarom is hij niet veel bekender? Nádas beschrijft hoe de ik-figuur een vriendin kust. Tien bladzijden (van de 835) zijn nodig voor de beschrijving van één kus. Ongelooflijk, lezen dat boek! Onlangs genoot ik ook zeer van zijn verhalenbundel *Minotaurus*.

De recente bestseller, *Alles is verlicht* van Jonathan Safran Foer, vind ik één van de interessantste boeken van de laatste tijd. Het gaat over de terugkeer naar de Oekraïne. Het is een merkwaardige reis van een Amerikaans jongetje, zoon van een emigrant, die teruggaat naar het verleden, toen de nazi's een complete joodse gemeenschap uitroelden. De manier waarop het boek is geschreven, is fantastisch. Het handelt over een afgrijzige periode in de Europese geschiedenis, maar daar tussendoor ook over de basale levensvoorwaarden waarmee mensen bezig zijn.

'Bij Oost-Europese schrijvers gaat het meer over het bestaan zelf, daar ligt een raakvlak met de asielpraktijk'

In de Oost-Europese literatuur, maar ook in bijvoorbeeld de Zuid-Amerikaanse, durven schrijvers het nog ergens over te hebben. Het gaat over de essentie van zielenroerelen, over hun hoe, wat en waarom, over het wezen van het menselijk handelen en waarnemen, het wezen van een kus – om maar één voorbeeld te noemen.

In Nederland zijn we een ontzettend verwend volkje geworden. Het gaat bij ons om het huis waarin je woont, hoeveel je verdient en de carrière die je maakt. Bij Oost-Europese schrijvers gaat het meer over het bestaan zelf. Ik denk dat daar een raakvlak ligt met de asielpraktijk.

Asielzoekers komen uit landen waar het bestaan niet vanzelfsprekend is. Mij interesseert het hoe hun leven eruit heeft gezien.

Soms heb je daar fantastische gesprekken over. Een Somalische cliënt bijvoorbeeld, die de meest verschrikkelijke dingen heeft meegemaakt, vertelde me over zijn leven in een stamverband, een soort grote familie waarmee hij samen met het vee van de ene plaats naar de andere trok. Dat vind ik buitengewoon interessant, veel interessanter dan de huwelijksproblemen die je hoort van een willekeurige Nederlandse cliënt.

De schrijver Nicolaas Matsier is een vriend van mij. Hij heeft een boek geschreven: *Het achtenveertigste uur*, dat gaat over de tegenstelling tussen een dossier en de werkelijkheid, een beetje een Oost-Europees thema dus eigenlijk. Uitgangspunt is de asielprocedure op het aanmeldcentrum Schiphol. Daar zit ik natuurlijk ook wel eens. Ik heb er veel met Matsier over gesproken en voortdurend

meegelezen. Het is ontzettend leuk om op deze manier bij het schrijven van een boek betrokken te zijn. Ik heb het verhaal niet literair kritisch bekeken maar me louter met de feiten bemoeid.

Matsier beschrijft de groei van het dossier vanuit de mensen die zich daarmee bezighouden. Hij voert ambtenaren van de mareschaussee, de IND, en advocaten op in monologue intérieur. De kern is dat het verhaal van de asielzoeker er niet toe doet.

Het achtenveertigste uur geeft goed weer hoe een asielzoeker volledig verdwijnt achter de procedure. Sommige critici hebben het gelezen als kritiek op het gebeuren in het aanmeldcentrum maar dat was niet de bedoeling. Het is bedoeld als een roman over de tegenstelling tussen dossier en werkelijkheid en laat daarbij zien hoe het er in het aanmeldcentrum aan toegaat. ”

GROLSCH ZOEKT:

COMMERCIEEL JURIST (V/M)

Grolsch is een aantrekkelijke werkgever, die uitdagend werk biedt aan zijn medewerkers. In totaal werken bijna 800 mensen voor Grolsch in uiteenlopende functies.

De medewerkers bepalen het succes van Grolsch. Het sociaal beleid is erop gericht medewerkers een loopbaan binnen Grolsch te kunnen bieden. De arbeidsvoorwaarden zijn uitstekend.

Als commercieel jurist verricht u een breed scala aan juridische werkzaamheden voor (voornamelijk) de afdeling Horeca van Grolsch.

U adviseert de commerciële buitendienst ten aanzien van tal van juridische aangelegenheden, betrekking hebbende op het Contractenrecht, Mededingingsrecht, Huurrecht, Insolventierecht en Beslag- en Executierecht. Het behandelen van geschillen en begeleiden dan wel voeren van gerechtelijke procedures behoort eveneens tot uw werkzaamheden.

U bent privaatrechtelijk afgestudeerd, beschikt over enkele jaren werkervaring in de genoemde rechtsgebieden en een uitstekend ontwikkeld vermogen tot juridische oordeelsvorming. Verder heeft u een sterk analytisch vermogen, overtuigingskracht, een initiatiefrijke en flexibele houding, een scherpe geest met oog voor detail en praktische aspecten en bent u in staat om goed in teamverband te kunnen samenwerken. Een afgeronde stage in de advocatuur strekt tot aanbeveling. U bent woonachtig in de omgeving van Enschede dan wel bereid zich in dit gebied te vestigen.

Is het wat u betreft tijd voor Grolsch?

Stuur dan uw sollicitatie met c.v. binnen 21 dagen naar:

Grolsche Bierbrouwerij Nederland BV

Afdeling Personeel & Organisatie

t.a.v. de heer F.C. Wuijster

Postbus 55

7500 AB Enschede

Acquisitie naar aanleiding van deze advertentie wordt niet op prijs gesteld.

VAKMANSCHAP IS MEESTERSCHAP

RECHTER JAN VAN DER DOES

De geschorste advocaat

In het zaaltje van de rechtbank hing een geur van parfum en transpiratie. De kledij was zo luchtig mogelijk, maar dat gaf geen verlichting. Wat open en bloot lag, zag er glimmend en klef uit. De aanwezigen waren vermoeid en geïrriteerd.

De rechtbank was met zijn tijd meegegaan, en had een systeem van luchtverplaatsing laten aanleggen. Koelen was niet nodig. Het was in een vorige rechtbankvergadering wel uitvoerig aan de orde geweest, maar weggestemd vanuit de vooronderstelling dat het maar voor een paar dagen per jaar van nut zou zijn.

Het was nu al vier weken extreem warm. De geur van een ongewassen overhemd in de postkamer vermengde zich een verdieping hoger met de geur van de vale toga van de president, waarna de lucht linksaf sloeg, richting enquêtekamer 5, alwaar een aannemer in een voorlopig getuigenverhoor zich het bezwete voorhoofd wiste. Er volgden nog de civiele griffie met 20 medewerkers op de tweede verdieping, waarna de lucht uiteindelijk het zaaltje bereikte waar de rechtbankvergadering werd gehouden. Het mengsel dat aldus was ontstaan, werd vervolgens via een pijp op het dak de vrije lucht ingeblazen.

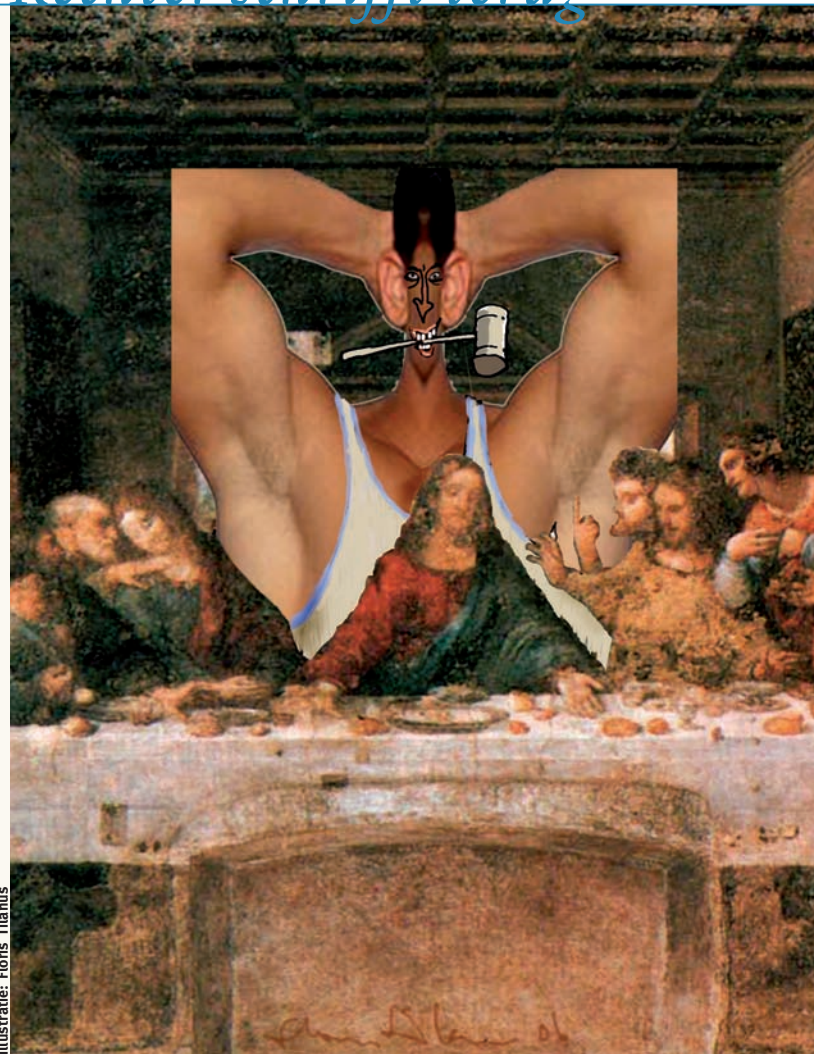
De sfeer op de rechtbankvergadering was geladen. Vlak voor het zomerreces moesten nog enkele heikele onderwerpen worden afgehandeld, zoals de openstelling van een functie van vice-president en de indeling van rechters per 1 september.

De vergadering kwam toe aan het laatste agendapunt: de mededelingen. Een ingekomen bericht van de deken van de Orde van Advocaten. De president vatte het als volgt samen: 'Dames en heren, de advocaat mr. Huub Jonkman is voor drie maanden geschorst. Ik verzoek u hiermee rekening te houden.' De president laste een stilte in, duidelijk in de verwachting dat er eindelijk een punt aan de orde was, waarmee hij de eenheid in de groep kon herstellen.

Even leek de vergadering overrompeld.

'Wie is dat?' fluisterde een oudere rechter, 'die blonde krullenbol?'

Er werd alom gegist en geraden, ook naar de reden van de schorsing. Er ontstond een sfeer die op begrafenissen wel als geanimeerd wordt aangeduid. Leed vermaakt. Anekdoten over vlerkerig gedrag deden de ronde, en de één overtrof de ander in het aanduiden van wat sommige advocaten zich tegenwoordig permitteerden.

illustratie: Floris Tilanus

Maar wat nu? Wat bedoelde de president precies toen hij zei: 'Wilt u daar rekening mee houden!' De sectorvoorzitter bestuursrecht legde het maar op tafel. In het bestuursrecht komen regelmatig gemachtigden ter zitting die geen advocaat zijn. Wat als mr. Jonkman zonder toga de zaal betreedt en zich als gemachtigde presenteert?

Moest naar de geest van de deken worden gehandeld of naar de letter? Trouwens, wat vond de deken er zelf van? Moest haar gevoel niet ingewonnen worden? En wat in de tussentijd? Langzaam werd de oude breuklijn, die de vergadering eigenlijk van meet af aan had verlamd, die tussen rekkelijken en preciezen, weer voelbaar. Maar de vechtlust was eruit.

'Die Jonkman, die treedt toch alleen maar op in strafzaken?' Het was een wat aarzelende suggestie van een vice-president in spe. De president keek hem dankbaar aan.

De vergadering kwam tot een eind, de kansen op een bevordering lagen open. ●

HET SPANNINGSVELD BIJ DE NAKOSTEN

In het *Advocatenblad* 2006-9 (23 juni 2006, p. 406-410) wordt door W. Heemskerk een pleidooi gehouden voor het toewijzen op voorhand door de rechter van zogenoemde nakosten in het dictum – in het bijzonder de proceskostenveroordeling – van een veroordelend vonnis of arrest, en daarmee op een tijdstip dat bedoelde kosten feitelijk nog niet gemaakt kunnen zijn. Op die eenvoudige manier zou dan op voorhand een titel worden verkregen voor de executie van die toekomstige (na)kosten. En zou onverhoopt tot verkrijging van een vergoeding voor die kosten de in artikel 237 lid 4 Rv voorgeschreven weg moeten worden gevolgd waartoe een rechterlijk bevelschrift is vereist, dan dringt Heemskerk in dat verband aan op een ‘vereenvoudigde afdoening’, waaronder hij verstaat het door de rechter afgeven van het bevelschrift zonder het horen van de wederpartij. De achtergrond van zijn voorstellen is steeds van financiële aard: met een ingewikkelde(r) afdoening rechtvaardigen de kosten al gauw niet meer de opbrengsten daarvan, zo vat ik de hoofdlijnen van het betoog van Heemskerk in essentie samen. Op beide voorstellen valt volgens mij wel het een en ander af te dingen. Dat betreft zowel de juridische grondslagen van de voorstellen als de (praktische) uitvoering daarvan.

De wetgever heeft in artikel 237 leden 3 en 4 Rv een heldere en niet voor tweemaal uitleg vatbare regeling getroffen: de proceskosten die vóór de uitspraak worden gemaakt, worden bij het vonnis vastgesteld (de kostenveroordeling), terwijl de rechter desverzocht een (apart) bevelschrift afgeeft voor wat de ná de uitspraak ontstane kosten betreft (de nakosten).¹

DE UITGANGSPUNTEN EN DE GEGROEIDE PRAKTIJK

Het betoog van Heemskerk vertrekt vanuit het axioma dat in elke zaak nakosten worden gemaakt, en wel omdat de uitspraak dient te worden bestudeerd en de cliënt daarover dient te worden geïnformeerd. Door zijn betoog heen loopt een min of meer onuitgewerkt, maar niettemin essentieel onderscheid dat hij maakt tussen zaken van de sector

kanton en die van de andere rechtbanksectoren.² Zoals Heemskerk ook al aangeeft, leverde tot voor enkele jaren de verkrijging van nakosten veelal geen grote moeilijkheden op; het liquidatietarief *rechtbanken en hoven* kent³ een forfaitaire vergoeding voor nakosten, en veelal vond executie van de nakosten conform het liquidatietarief plaats zonder dat daarvoor expliciet een titel voorhanden was. Maar in de bestaande situatie is met de integratie van de kantongerechten in de rechtbank ingrijpend verandering gekomen. Een aanzienlijk deel van de zaken in de sector kanton van rechtbanken betreft vorderingen van repeat-players (zoals onder meer postorderbedrijven en energieleveranciers), en bij een aantal proces-gemachtigden in kantonzaken kwam daarbij de volgende gedachte op: als procureurs zo probleemloos aanspraak kunnen maken op vergoeding van hun nakosten, dan is er geen principiële grond om die nakosten te onthouden aan gemachtigden die optreden in de sector kanton van rechtbanken. De min of meer automatische aanspraak van procureurs op nakosten werd als het ware als kapstok gebruikt om ook in kantonzaken stelselmatig vergoeding van nakosten te gaan vorderen.⁴ De vraag of tegenover het nasalaris wel enige daadwerkelijke inspanning stond, werd in dat verband doorgaans niet gesteld, uitzonderingen daargelaten.⁵

Veilig kan worden aangenomen dat van nakosten tot enige noemenswaardige hoogte in de meeste gevallen geen sprake zal zijn bij de talloze vorderingen die worden toegewezen op de vereenvoudigde wijze van artikel 230 lid 2 Rv. Het reeds aangehaalde axioma van Heemskerk dat in elke zaak nakosten worden gemaakt, acht ik dan ook aantoonbaar onjuist, ook als men Heemskerk zou volgen in zijn eerdergenoemde – niet op de wet gebaseerde – kennelijke onderscheid tussen nakosten met betrekking tot zaken in de sector kanton en zaken in de andere sectoren van de rechtbank. Want dan nóg zal zijn stelling wegens het absolute karakter ervan niet opgaan: natuurlijk zal het maken van nakosten ook bij procureurszaken wel eens achterwege blijven, terwijl het ook bij zaken in de sector kanton met zekere regelmaat zal

voorkomen dat wél kosten worden gemaakt voor de bestudering van de uitspraak en uitleg aan de cliënt. Of zou in de gedachtegang van Heemskerk voor toewijzing van nakosten enkel beslissend zijn dat deze kosten worden gemaakt door een *procureur*, terwijl nakosten gemaakt door een andere procesvertegenwoordiger nimmer toewijsbaar zouden zijn? Het is allemaal niet op de wet gebaseerd: artikel 237 Rv geldt voor alle vonnissen van de rechtbank.⁶

DE VEROOERDELING ‘OP VOORHAND’

Heemskerk breekt in zijn artikel een lans voor de mogelijkheid om reeds in het dictum – bij de kostenveroordeling – een veroordeling met betrekking tot de nog te maken nakosten op te nemen. Dat dit in strijd komt met het wettelijke systeem van artikel 237 leden 3 en 4, is voor hem geen beletsel. Immers acht Heemskerk het in genoemd artikel vervatte onderscheid dat de wetgever maakt ten aanzien van de behandeling van enerzijds proceskosten en anderzijds nakosten, ‘geen heel sterk’ argument ‘omdat diezelfde wetgever de mogelijkheid (om *nakosten* reeds *vooraf* toe te wijzen, GJK) ook niet heeft uitgesloten’. Dat laatste vind ik nu juist een weinig overtuigend argument. Hoe vaak treft men in de wetgeving niet een positief geformuleerde regeling aan in welk verband het tegendeel weliswaar niet uitdrukkelijk wordt uitgesloten, maar welke uitsluiting toch in elk geval stilzwijgend geacht mag worden daarvan deel uit te maken. Een voorbeeld van dit laatste (waarvan ongetwijfeld gezegd kan worden dat dit, zoals overigens elk voorbeeld, wel op enig onderdeel mank zal gaan): waar in artikel 3 lid 1 van het RVV wordt voorgeschreven dat bestuurders rechts dienen te houden, kan men vaststellen dat daarbij niet expliciet wordt uitgesloten dat men ook links mag rijden, maar ik zou elke bestuurder toch willen aanraden om zich maar te houden aan het (positief geformuleerde) voorschrift om rechts te rijden. Een ander argument om de onderhavige wettelijke regeling als doorslaggevend aan te merken, is hierin gelegen dat het bij een veroordeling ‘op voorhand’ in de nakosten gaat om de toewijzing van een absoluut-

toekomstige vordering die geen onderdeel heeft uitgemaakt van het processueel debat. Immers, het gaat om kosten die ten tijde van de uitspraak nog niet kunnen zijn gemaakt (want *nakosten*) en waarvan niet met zekerheid vaststaat of ze al ooit tot enig (al dan niet forfaitair te benaderen) bedrag zullen worden gemaakt, en zo dit laatste al het geval is, of de redelijkheid van deze kosten alsdan zal worden betwist door de wederpartij. En op welke wijze zou een dergelijke vordering op enig moment inhoudelijk dan wél ter toetsing aan de rechter kunnen worden voorgelegd? Het door Heemskerk in ander verband gebruikte argument dat men dan maar in appèl moet gaan – ik kom daarop nog terug – acht ik bepaald minder gewenst.⁷ Ook zou men nog kunnen denken aan een executiegeschil, maar deze rechtsgang is uiteraard niet bedoeld om een vordering voor de eerste maal door een rechter inhoudelijk te laten toetsen. Kortom: ik zie qua gevolg (grote brokken) wel enige gelijkenis tussen links rijden en het *op voorhand* toewijzen van *mogelijk* in de *toekomst* te maken nakosten.

DE WETTELIJKE RENTE

Oneens ben ik het ook met het voorstel van Heemskerk om van de rechter te verlangen dat deze in het dictum tevens een voorwaardelijke veroordeling opneemt tot het betalen van wettelijke rente over het bedrag van de kostenveroordeling, indien niet binnen 14 dagen na *dagtekening* van de uitspraak voldoening plaatsvindt. De wettelijke rente is enkel verschuldigd gedurende de periode dat de debiteur in verzuim is,⁸ en waar het bij de kostenveroordeling gaat om een vordering die eerst mét en uit het vonnis ontstaat, is uitgangspunt dat de debiteur in verzuim zal moeten worden gebracht. Heemskerk spreekt

in dit verband dan ook zelf met zoveel woorden over een ingebrekestelling en zijn voorstel komt erop neer dat de rechter deze verrichting op zich neemt. Dat lijkt mij geen goed idee: het is niet de taak van de rechter om de veroordeelde te sommeren om het vonnis binnen 14 dagen na te leven, zulks onder bedreiging van verschuldigdheid van de wettelijke rente ten gunste van de ‘winnaar’. Nee, de rechter laat zich beter maar niet in met de voldoening aan zijn vonnissen, anders dan in het verband van een executiegeschil. Dat sommige rechters daarbij in de ogen van Heemskerk nog de ‘vergissing’ begaan door de wettelijke rente verschuldigd te achten vanaf 14 dagen na *betekening* van het vonnis, acht hij het (betreurenswaardige) gevolg van de verwarring van de ingebrekestelling met het vereiste van artikel 430 lid 3 Rv voor de tenuitvoerlegging. Ook hier is voor Heemskerk richtinggevend de (financiële) wens om kosten (i.c. van betekening) te besparen. Daarbij gaat Heemskerk er aan voorbij dat een ingebrekestelling niet verschilt van elke andere tot de wederpartij gerichte mededeling die, om werking te hebben, de geadresseerde moet hebben bereikt.⁹ En hoe bereikt de – door de rechter ‘uitgebrachte’ – ingebrekestelling een defaillant of een partij wiens procureur of gemachtigde zich voor de uitspraak aan de zaak heeft onttrokken, indien het vonnis niet aan betrokkene wordt betekend?

DE VEREENVOUDIGDE BEVELSCHRIFTPROCEDURE

Kennelijk als *second best*-oplossing stelt Heemskerk zich voor dat, indien toch de weg van artikel 237 lid 4 Rv zou worden gevolgd en een bevelschrift tot verkrijging van de nakosten aan de orde is, de rechter het

verzoek van eiser stééds terstond toewijst en vooral geen mondelinge behandeling bepaalt bij welke gelegenheid de wederpartij verweer zou kunnen voeren. Ook hier geven de kosten voor Heemskerk de doorslag: het moet allemaal wel rendabel blijven (voor de eiser). Ik moet bekennen dat ik de desbetreffende passage van het artikel van Heemskerk twee keer heb doorgelezen, voordat echt tot mij doordrong wat er stond. Het voorstel komt dus hierop neer: rechter, wijs het bevelschrift maar direct toe zonder het beginsel van hoor en wederhoor in acht te nemen. Dat het bij dat laatste dan gaat om een essentieel vormverzuim hindert niet: ‘als gerequesteerde meent dat hij toch had moeten worden opgeroepen om iets tegen de gevorderde nakosten in te brengen’, laat dat ‘evenwel de mogelijkheid van doorbreking (van het rechtsmiddelenverbod van artikel 237 lid 4 Rv, GJK) wegens schending van hoor en wederhoor onverlet’, aldus Heemskerk. Kortom: de stellingen van eiser geven de doorslag zonder dat de gedaagde zijn zegje kan doen, en als dat laatstgenoemde niet bevalt, gaat hij maar in hoger beroep. Zou dit nu echt serieus zijn bedoeld? Ik geef toe: de vraag heeft een hoog retorisch gehalte.

TEN SLOTTE

Ik kan na het bovenstaande zonder verdere argumentatie voorbijgaan aan het voorstel van Heemskerk om in de bevelschriftprocedure van artikel 237 lid 4 Rv het beginsel van hoor en wederhoor opzij te zetten. Gevaarlijker, want op het eerste gezicht getuigend van de charme van de eenvoud, is zijn (primaire) voorstel om – in afwijking van de regeling van artikel 237 leden 3 en 4 Rv – in het dictum reeds op vóórhand *nakosten* toe te wijzen. Dat er rechters zijn die in het verleden

1 De vraag of de kosten van betekening (steeds) gerekend moeten worden tot de nakosten of tot de executiekosten, zal ik hier buiten beschouwing laten. Hierover en over nauw verwante onderwerpen schreef ik eerder uitvoerig in *Executief* 2005 p. 125-130.
2 Weliswaar verwijst Heemskerk naar het vonnis van Ktr. Harderwijk d.d. 2-6-98, *Prg.* 98, 4998 waarin nu juist wordt vastgesteld dat ten aanzien van nakosten voor een dergelijk onderscheid geen plaats is, maar hij gaat aan dat vonnis voorbij omdat er in kantonzaken geen afspraken bestaan over een forfaitair tarief voor nakosten (welk

laatste argument uiteraard niet redengevend kan zijn voor het door hem gemaakte onderscheid).
3 Als gezegd: anders dan het kantongerechts-liquidatietarief.
4 In die geest ook de uitspraak van het Hof Amsterdam (als appèl-tuchtrechter in deurwaarderszaken) d.d. 31-3-05, LJN AT3529.
5 Ik verwijs in dit verband korthedshalve naar de vindplaatsen, aangegeven in het in de eerste noot genoemde artikel.
6 En via artikel 353 Rv ook voor arresten van het hof.

7 Een andere kwestie is dat *niet* is uitgesloten dat gemaakte nakosten naar aanleiding van een veroordeling *in prima*, desgevorderd door de *appèl*rechter kunnen worden vastgesteld en toegevoegd in het arrest; in deze zin ook Numann in de *losbladige BRv*, aantekening 19 bij artikel 237.
8 Artikel 6:119 BW.
9 Artikel 3:37 lid 3 BW; zo ook G.T. de Jong in haar recentelijk verschenen monografie ‘Niet-nakoming van verbintenissen’ (deel B 33, hoofdstuk 20.2).

beslissingen hebben genomen die – althans ten dele – passen in hetgeen Heemskerk hier voorstelt, acht ik te betreuren maar feitelijk wel verklaarbaar nu het eerste rapport ‘Voor-werk’ in hoofdstuk 14 de expliciete aanwijzing bevatte dat desgevorderd in het dictum van een veroordelende uitspraak, een voorwaardelijke veroordeling ter zake van het nasalaris kon worden opgenomen.¹⁰ Weliswaar ontbrak daaraan elke fundering, en kwam deze aanwijzing als gevolg van het intrekken van het gehele rapport na hevige kritiek al snel weer te vervallen, maar intussen was het kwaad al geschied en waren op basis van de aanwijzing al uitspraken tot-

standgekomen, welke praktijk zich nadien op beperkte schaal heeft voortgezet. In het huidige rapport Voor-werk II hebben de opstellers ervan het gehele onderwerp van het nasalaris gewoon maar weggelaten en werd weer aansluiting gezocht bij het usantiële liquidatietarief¹¹ (dat in zoverre als gezien niet geldt voor kantonzaken¹²). Ik vraag me in het licht van het voorgaande af of het voortgaan met het opstellen van dergelijke rapporten wel zinvol is, dit mede gezien de brede en gefundeerde kritiek die ook overigens terecht is uitgeoeft op de beide rapporten Voor-werk.¹³ En als toch daarvoor zou worden gekozen, is te hopen dat een nieuwe commissie in staat zal

zijn om een resultaat voort te brengen dat (ver) uitstijgt boven het betreurenswaardige niveau van de huidige twee rapporten. Maar beter lijkt het me dat de wetgever, zo daartoe na brede consultatie van (organisaties van) deelnemers aan het processuele rechtsverkeer aanleiding zou bestaan, het voortouw neemt om te komen tot een aangepaste regeling,¹⁴ en in afwachting daarvan zouden we ons het beste aan de wet moeten houden: zoals die thans luidt, is zo gek nog niet. En last but not least: het gaat hierbij wél om *geldend* recht!

(G.J. Knijp, vice-president
gerechtshof Leeuwarden)

10 Het rapport beperkte zich op het punt van de nakosten tot het nasalaris van de *procureur*, terwijl de verschuldigdheid ervan werd gebonden aan het verstrijken van een redelijke termijn voor de voldoening.
11 Zie hieromtrent A.W. Jongbloed in *JBPr* 12-2003, afl. 5 blz. 440.

12 Ook Voor-werk II draagt daarmee bij aan het in stand houden van het ongefundeerde onderscheid op dit punt tussen kantonzaken en overige rechtbankzaken.
13 Zie voor vindplaatsen de – ook overigens zeer lezenswaardige – conclusie van A-G Huydecoper (i.h.b. noot 3) voor HR 11-7-03, NJ 03, 566.

14 De huidige rapporten Voor-werk hebben – net als eventuele toekomstige rapporten – ook nog het manco dat ze niet kunnen gelden als recht in de zin van artikel 79 RO.

NASCHRIFT: HET SPANNINGSVELD BIJ DE NAKOSTEN

Uit de reactie van Knijp op mijn artikel over de nakosten blijkt dat de strijd tussen de rekkelijken en de preciezen nog niet is uitgewoed. Het is echter jammer dat Knijp met zijn mijns inziens formele opstelling geen oog lijkt te hebben voor de grote gevolgen die het in mijn artikel besproken arrest van het gerechtshof te Den Bosch van 4 oktober 2005¹ heeft. Jongbloed getuigt van meer realiteitszin door vast te stellen dat consequentie van dit hofarrest is dat ‘vele tienduizenden’ bevelschriften ex artikel 237 lid 4 Rv zullen worden gevraagd, reden waarom hij pleit voor interventie van ofwel de Raad voor de rechtspraak ofwel de Tweede Kamer.² Naar aanleiding van de reactie van Knijp toch enkele opmerkingen.

1 WELK ONDERSCHIED WORDT IN MIJN ARTIKEL GEMAAKT TUSSEN NAKOSTEN

BIJ UITSPRAKEN VAN DE SECTOR KANTON EN DIE VAN DE SECTOR CIVIEL?

Het antwoord is dat ik de problematiek van nakosten bij uitspraken van de sector kanton niet tot zelfstandig onderwerp van mijn artikel – en van de daarin aangedragen praktische oplossingen – heb gemaakt. Ik heb het moeizame en inmiddels (gedeeltelijk) achterhaalde debat geschetst dat zich over dit onderwerp na 1 januari 2002 binnen de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders heeft ontsponnen, maar verder benadrukt dat er in kantonzaken (nog steeds) geen afspraken bestaan over een forfaitair tarief voor nakosten, zoals die ten aanzien van sector civiel- en hofzaken al meer dan halve eeuw tussen advocatuur en rechterlijke macht zijn gemaakt. Dat brengt simpelweg mee dat er in kantonzaken ook geen tarief is waarbij de rechter aansluiting zou kunnen zoeken, zodat deze sector het

eerder moet hebben van oplossingen als door Jongbloed aangedragen. Maar het is, dunkt me, al heel mooi dat er voor de sector civiel en voor hofzaken op dit moment al praktische oplossingen voorhanden zijn.

2 WORDEN ER IN ELKE (SECTOR CIVIEL OF HOF) ZAAK WEL NAKOSTEN GEMAAKT?

Inderdaad kan men aarzelen over de vraag naar de omvang van de werkzaamheden van de advocaat na een verstekvonnis of -arrest (hoewel dat laatste niet vaak voorkomt), maar ook dan is wat tijd gemoeid met het informeren van de cliënt en met overleg met die cliënt over verdere stappen. Het zou best kunnen zijn dat die kosten eens een keertje onder de € 131 zonder betekening of onder de € 199 met betekening blijven, terwijl het een andere keer weer veel meer zal zijn, maar gelukkig strekt het *forfaitaire* liquidatietarief er nu juist toe dat soort discussies te vermijden.

1 *NJF* 2006, 90.

2 Zie de noot van A.W. Jongbloed bij het arrest, dat inmiddels ook is gepubliceerd in *JBPr* 2006, 48.

3 Hof Arnhem 28 januari 2003, LJN-nr. AF3460, daarin inmiddels gevolgd door de Rechtbanken Amsterdam en Den Haag.

4 Rechtbank Den Haag 10 november 2004, VR 2006, 40 respectievelijk Rechtbank Amsterdam 17 augustus 2005, LJN-nr. AU2374.

5 *T&C Rv* 2005 (A.I.M. van Mierlo), aant. 3c op artikel 279, p. 509.

3 SLUIT ARTIKEL 237 LID 3 EN 4 RV EEN VEROORDELING IN DE NAKOSTEN OP VOORHAND UIT?

Het spijt Knijp duidelijk (waarom eigenlijk?) dat zijn collega's te Arnhem de praktische oplossing van een veroordeling in de nakosten op voorhand – die ik dan ook niet zelf heb verzonnen – hebben gekozen,³ daarin inmiddels gevolgd door de Rechtbanken Den Haag en Amsterdam.⁴ Hij doet een poging dat te verklaren uit voorstellen in het rapport Voorwerk I uit 1998, maar hij ziet daarbij over het hoofd dat het rapport Voorwerk II (waarin het hele onderwerp van het nasalaris maar weer is weggelaten) van 2001 dateert en de door mij genoemde uitspraken van 2003, 2004 en 2005. Wellicht doen andere rechters gewoon niet zo moeilijk als daarvoor geen reden is. Het gedachtegoed van de wetgever bij het in 2002 ingevoerde artikel 237 lid 4 Rv (en bij het in 1992 ingevoerde artikel 56 lid 5 Rv-oud) moet gezien de uiterst summiere toelichting

in de parlementaire geschiedenis bovendien niet worden overschat, zodat het voorbeeld van Knijp dat rechts houden betekent dat je niet links mag rijden (maar wel inhalen, toch?) niet overtuigt.

4 MAG DE RECHTER DE WETTELIJKE RENTE OVER EEN PROCESKOSTENVEROORDELING IN HET VONNIS/ARREST TOEWIJZEN, VOOR HET GEVAL NIET BINNEN EEN BEPAALDE TERMIJN AAN DAT VONNIS WORDT VOLDAAN?

Knijp wordt hier 'der Geist, der stets verneint', deze keer omdat de rechter zich volgens hem maar beter niet inlaat met de voldoening aan zijn vonnissen, anders dan in verband met een executiegeschil. Hier heeft Knijp echter artikel 3:296 lid 2 BW tegen zich, dat de rechter gewoon toestaat een veroordeling onder voorwaarde of tijdsbepaling uit te spreken.

5 KAN EEN BEVELSCHRIFT EX ARTIKEL 237 LID 4 RV OP VEREENVOUDIGDE WIJZE WORDEN AFGEDAAN?

Knijp valt bij mijn pleidooi voor vereenvoudigde afdoening van een verzoekschrift ex artikel 237 lid 4 Rv van de ene verbazing in de andere, maar dat is helemaal niet nodig. Van Mierlo schrijft in zijn commentaar op artikel 279 Rv: 'Menig verzoek kan van zo eenvoudige aard zijn, dat het aanstonds voor toewijzing vatbaar is.'⁵ Als we aannemen dat er na elke sector civiel- of hofuitspraak nakosten worden gemaakt (zie hiervóór onder 2) en als de rechter niet alleen de afgelopen halve eeuw, maar ook in de toekomst bereid is het forfaitaire (liquidatie)tarief te (blijven) volgen, wat zou er aan een verzoek ex artikel 237 lid 4 Rv dan niet eenvoudig van aard kunnen zijn? Ik geef toe: de vraag heeft een hoog retorisch gehalte.

(Willem Heemskerk, advocaat bij Pels Rijcken & Droogleever te Den Haag)

VERHAAL VERKEERSBOETES DOOR DE WERKGEVER

Met meer dan beroepsmatige belangstelling heb ik het artikel van mr. L.R. Ridderbroek in *Advocatenblad* nr. 10 d.d. 14 juli 2006 gelezen met betrekking tot het verhaal van verkeersboetes op de werknemer.¹ Met de inhoud van dit artikel kan ik me op een aantal punten niet verenigen.

Bij TPG was het praktijk, zoals bij de meeste werkgevers, boetes wegens (snelheids)overtredingen te verhalen op de werknemer. Het Gerechtshof Den Haag acht dit in beginsel niet toelaatbaar. In deze zaak hebben de werknemer en de ABVAKABO FNV zich met name op artikel 7:661 BW beroepen, omdat in deze zaak het kenteken op naam van de werkgever (TPG) stond. De vergelijking met andere werknemers, die tijdens de uitoefening van hun werkzaamheden een verkeersboete oplopen is zijdelings aan de orde gesteld door de advocaat van de werkgever om te betogen, dat ook deze werknemer de boete zelf moest betalen, maar kon verder door het Hof buiten beschouwing worden gelaten. In de literatuur² wordt inderdaad verdedigd, dat op grond van artikel 7:611, het gelijkheidsbeginsel alsmede het door Ridderbroek genoemde arrest van de Hoge Raad uit 1992

de uitspraak ook voor andere werknemers gevolgen kan hebben. Met die visie ben ik het eens. De redactie van artikel 7:661 BW en de casus hebben tot dit (beperkte) oordeel van het Hof geleid, hetgeen niet wegneemt dat in voorkomende gevallen ook andere werknemers een beroep kunnen doen op dit arrest.

De 10-kilometergrens – waarboven de werknemer zelf de boete voor zijn rekening zou dienen te nemen – is in de gehele procedure bij de Rechtbank en Gerechtshof niet aan de orde geweest, ook niet tijdens het pleidooi. Met de advocaat van TPG ben ik het eens,³ dat we hier kunnen spreken van een verrassingsbeslissing van het Hof. De vraag is ook of die 10-kilometergrens alleen geldt bij overschrijding van de maximumsnelheid van 50 km per uur of ook bij die van 120 km per uur. Alsdan is de procentuele overschrijding immers veel geringer en 11 kilometer te hard op de snelweg zal in het algemeen veel minder gevaar opleveren dan in de bebouwde kom.

De zaak bij het Gerechtshof ging uitdrukkelijk om een drietal snelheidsovertredingen, maar gezien de motivering van het Hof en het feit dat men in het dictum spreekt over '(snelheids)overtredingen' kan men gevoeglijk

aannemen, dat dit arrest ook geldt voor andere verkeersovertredingen zoals parkeerboetes of door rood licht rijden. Deze visie wordt in de literatuur ook breed gedragen.⁴ Gezien de casus is het begrijpelijk dat het Hof zich hierover niet heeft uitgelaten. Immers, de chauffeur die haast heeft c.q. de auto niet kan parkeren op een plek waar dat toegestaan is zal dan ook niet voor de boete hoeven op te draaien. Dit wordt natuurlijk anders wanneer er duidelijk aangekondigd is dat er gecontroleerd wordt, men in het geheel niet betaalt en de auto daar de gehele dag laat staan, maar dit zijn uitzonderingen. Alsdan zal men mijns inziens kunnen verdedigen dat er bewuste roekeloosheid aangenomen kan worden. Wanneer men echter wel betaalt, maar te weinig (de zitting of het bezoek liep uit) kan de werkgever de boete niet verhalen. De stelling dat slechts onder omstandigheden verhaal niet toegestaan lijkt, is dan ook onjuist. Ik zou de zaak willen omdraaien. Slechts onder een (zeer) beperkt aantal omstandigheden zal de boete wel verhaald kunnen worden.

Volgens vaste HR-jurisprudentie moet de opzet of bewuste roekeloosheid gericht zijn op het begaan van de overtreding. Tevens

moet men zich direct voorafgaand aan het/de ongeval/overtreding daadwerkelijk bewust geweest zijn van het roekeloze van zijn gedraging.⁵ De subjectieve bekendheid bij de werknemer zal dan ook door de werkgever moeten worden bewezen. Nu kan men van beroepschaffeurs veel zeggen, maar niet dat men bewust een boete wil oplopen c.q. dat men zich bij een (geringe) snelheidsovertreding altijd bewust is van het al dan niet roekeloze van de gedraging. Dit feit, dat door ondergetekende uitdrukkelijk in de procedure aan de orde is gesteld, wordt door het Hof onbesproken gelaten. Daarbij komt dan ook nog eens dat de Hoge Raad reeds meermalen uitgesproken heeft dat een werknemer die dagelijks beroepsmatig bepaalde werkzaamheden dient te verrichten c.q. met gevaren in aanraking komt, niet altijd die voorzichtigheid in acht neemt, die vereist is.⁶ Bewuste

roekeloosheid van de werknemer moet niet te snel worden aangenomen. Enerzijds vanwege het beschermingskarakter van de bepaling en anderzijds vanwege de door de HR geleverde omstandigheden.⁷

Volgens Ridderbroek zou altijd van opzet of bewuste roekeloosheid gesproken kunnen worden bij ernstige verkeersovertredingen of strafbare feiten. Dit is evenwel in strijd met de wetstekst, die tot een dergelijk restrictieve interpretatie niet dwingt. Daarnaast is dit ook in strijd met de jurisprudentie van de Hoge Raad.⁸ In het City Tec-arrest reed een taxichauffeur een weg met een inrijverbod in en veroorzaakt forse schade voor de werkgever. Toch mag de schade niet op hem worden verhaald. In deze zin laat ook mw. mr. D. de Wolff zich uit in haar recente artikel in *Sociaal Recht*.⁹ Ten verwere beriep TPG zich op het arrest van het Gerechtshof Arnhem,¹⁰ waarin

het niet-dragen van een autogordel bewuste roekeloosheid opleverde. Dit arrest wordt – terecht – zeer kritisch besproken en wordt algemeen als onjuist betiteld.¹¹ Ook het Hof Den Haag heeft dit argument verworpen.

TPG heeft aangekondigd cassatie in te stellen. Op het moment van het schrijven van deze reactie is dit nog niet gebeurd. Zou dit alsnog gebeuren, dan zal ABVAKABO FNV incidenteel cassatieberoep instellen. Alsdan is de verwachting, dat de 10-kilometergrens zal verdwijnen. Met betrekking tot de overige vraagpunten verwacht ik van de Hoge Raad geen nadere duidelijkheid gezien de casus. De vraag is echter of dit nodig is, gezien de tekst van de wet, de stand van de jurisprudentie en de heersende leer in de literatuur.

(mr. A. van Deuzen, AK Boerhaavelaan te Zoetermeer)

- 1 Ondergetekende trad daar op als advocaat namens ABVAKABO FNV
- 2 Zie bijvoorbeeld mw. mr. D.J.B. de Wolff: 'Schuld en boete', *SR* 06, p. 145 e.v.
- 3 Deze deelde dat desgevraagd mede in de kader van de afwikkeling van het arrest.
- 4 Zo ook mr. A. Kolder: 'De verkeersboete in het

licht van de hedendaagse arbeidsrechtelijke bescherming', *AV&S* 06, p. 55.

- 5 Zie bijvoorbeeld HR 20 oktober 1996, *NJ* 1997/198.
- 6 Zie bijvoorbeeld HR 11 november 2005, *JAR* 2005/287.
- 7 Zo ook A-G Spier in HR 2 december 2005, *JAR* 2006/12.

8 Zie bijvoorbeeld HR 14 oktober 2005, *JAR* 2005/271 en 2 december 2005, *JAR* 2006/15.

- 9 T.a.p. p. 145.
- 10 Gerechtshof Arnhem, 18 oktober 2005, *JAR* 2006/13.
- 11 Zie bijvoorbeeld mr. P. van den Broek: 'Hoe bewust en hoe roekeloos handelt de bewust roekeloze werknemer?', *TVP* 2006, p. 44.

noten

WEGGEVALLEN NOTEN 'BOETES VOOR WERKGEVER'

In het artikel 'Welke boetes moeten worden betaald door de werkgever' (*Advocatenblad* 2006-10, p. 460-461) zijn de noten weggevallen.

Het gaat om:

- de verwijzing naar het besproken arrest: Gerechtshof 's-Gravenhage 12 mei 2006, *LJN*: AX1690;

- de verwijzing naar de uitspraak van de belastingkamer van de HR uit 2001: HR 3 januari 2001, *JAR* 2001, 57;
- en de verwijzing naar de uitspraak van de HR uit 1992 over aansprakelijkheid van de werkgever voor schade aan zaken werknemer: HR 16 oktober 1992, *NJ* 1993, 264.

(advertentie)

FIF 33

RECHERCHE- EN INFORMATIEBUREAU
Voor bedrijven, particulieren en advocatuur

- Onrechtmatig ziekteverzuim
- Controle werkzaamheden
- Fraude / Bedrijfsdiefstal

- Alimentatiezaken
- Handelsinformatie
- Privé-onderzoeken

010 - 477 33 22 www.fif33.nl

Goedgekeurd door Min. van Justitie POB 238
Heemraadssingel 186 • 3021 DM Rotterdam
Fax: 010 - 477 08 30 • e-mail: info@fif33.nl

SCHEPT ORDE IN RECHTSINFORMATIE

Nieuw

www.rechtsorde.nl

één betrouwbare bron, alle rechtsinformatie, verrassend aantrekkelijk geprijsd

- Alle Nederlandse wet- en regelgeving, zowel centraal als decentraal
- Jurisprudentie, officiële publicaties en CAO's
- EU-recht en internationaal recht
- Dagelijks geactualiseerd
- Overzichtelijk geordend en alle verwante documenten onderling gekoppeld onder toezicht van juridisch deskundigen
- Razendsnel zoekresultaat
- Bijzonder attractief geprijsd

Gefundeerd op meer dan 17 jaar ervaring met elektronische juridische publicaties.

Rechtsorde b.v., tel. 073 52 860 52, e-mail: contact@rechtsorde.nl

Meld u aan voor 1 maand gratis proefabonnement

NIEUW!

niet-stagiaires opgelet!!!
OSR verzorgt PO-Cursussen in samenwerking met Het Jonge Balie Congres

Jonge Balie Congres 2006
Advocatuur: betaalde liefde?

Het Jonge Balie Congres 2006

vindt plaats op 2 en 3 november te Amsterdam!

Natuurlijk wilt u meer weten over thema, sprekers, PO-cursussen, bands, locatie, etc. Voorlopig stellen wij uw nieuwsgierigheid echter nog even op de proef. Alles wat u weten wilt over het '06 Congres zal worden onthuld op onze website

www.jongebaliecongres.nl

als op 11 augustus 2006 om 16.00 uur de gordijnen opengaan.....
Inschrijven is uitsluitend mogelijk via de website.

De Jonge Balie Congrescommissie 2006

De Jonge Balie Congrescommissie 2006 wordt gekleed door Possen Made-to-Fit Fashion www.possen.com

Terugblik op het tuchtrecht in 2005

Marian Pirinu,

Stafmedewerker Juridische Zaken Nederlandse Orde van Advocaten

Het is weer tijd voor de jaarlijkse terugblik op het tuchtrecht. In deze editie onder meer aandacht voor de reikwijdte van het tuchtrecht, de bevoegdheid van de Nederlandse tuchtrechter, de procedure inzake de onbehoorlijke praktijkuitoefening, de boekhoudverordening, tegenstrijdige belangen en tuchtrechtelijk verleden.

Hierna volgt een kort cijfermatig overzicht 2005 met daarnaast ter vergelijking opgenomen de uitkomsten over 2004. Hierbij moet direct worden aangetekend dat gebleken is dat de cijfers over 2004, zoals genoemd in het artikel *Terugblik op het tuchtrecht in 2004* (*Advocatenblad* 2005, 10), enige aanpassing behoeven. De stand van zaken is thans als volgt:

	2004	2005
Beslissingen	991	1081
Raden en Hof van Discipline		
Schrappingen	7	11
Onvoorwaardelijke schorsingen	12	12
Voorwaardelijke schorsingen	27	23
Schorsingen ex artikel 60b AW	3	6
Algemeen dekenappèl	1	5

Het aantal beslissingen laat een stijging zien van 9%. Wat betreft de maatregelen wordt opgemerkt dat de aantallen zijn gebaseerd op de beslissingen van de Raden van Discipline. Het is dus mogelijk dat in hoger beroep een andere maatregel is opgelegd. Dit geldt in elk

geval voor de schorsingen voor onbepaalde tijd op grond van artikel 60b Advocatenwet. In één geval is de beslissing door het Hof van Discipline vernietigd omdat de betrokken advocaat niet behoorlijk was opgeroepen voor de mondelinge behandeling bij de Raad van Discipline.

In 2005 is het aantal schrappingen gestegen tot 11. Daarbij wordt aangetekend dat er evenals in 2004 sprake was van een veelpleger, aan wie 7 maal de maatregel van schrapping is opgelegd. Hierna volgt een overzicht van enkele interessante beslissingen.

REIKWIJDTE TUCHTRECHT

Het is vaste jurisprudentie van de tuchtrechter dat het optreden van een advocaat in zijn hoedanigheid van deken als zodanig niet onder tuchtrechtelijke controle staat, tenzij hij bij het uitoefenen van zijn functie zijn taak zodanig heeft verwaarloosd of zich in die hoedanigheid zodanig heeft misdragen dat hij geacht moet worden zich schuldig te hebben gemaakt aan een handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt. De Advocatenwet stelt echter grenzen aan de beleidsvrijheid van de deken daar waar zijn taak duidelijk is omschreven. Uit hoofde van artikel 46c lid 2 Advocatenwet is de deken verplicht een onderzoek in te stellen naar elke bij hem ingediende klacht. De redactie van dit artikel laat de deken geen ruimte om een bij hem ingediende klacht niet te onderzoeken dan wel aan het instellen van een onderzoek voorwaarden te verbinden. Een deken die een klacht niet in behandeling neemt omdat hij de toonzetting ervan beneden alle peil vindt dan wel daaraan de voorwaarde verbindt dat klager de klacht zakelijk dient te formuleren, terwijl de klacht op zichzelf genomen duidelijk is, handelt tuchtrechtelijk verwijtbaar (Hof van Discipline d.d. 22 augustus 2005, 4297).

Ook het optreden als privé-persoon valt in beginsel niet onder het advocatentuchtrecht. Een advocaat die zich echter in een privé-aanleggenheid onvindbaar maakt voor een crediteur door zich niet als ingezetene in Nederland in te schrijven om op deze wijze aan

de incasso van een vordering te ontkomen, handelt tuchtrechtelijk verwijtbaar, omdat dit handelen in het licht van zijn beroepsuitoefening ontoelaatbaar moet worden geacht (Raad van Discipline Leeuwarden d.d. 27 mei 2005, 12/04).

Het handelen van een bewindvoerder kan tuchtrechtelijk worden getoetst, indien hij zich in die functie heeft gepresenteerd als advocaat door gebruik te maken van het briefpapier van zijn advocatenkantoor (Raad van Discipline 's-Hertogenbosch d.d. 20 juni 2005, 133-2004). Een curator die een crediteur van de boedel bij herhaling onjuist informeert, kan daarvan als advocaat tuchtrechtelijk een verwijt worden gemaakt (Raad van Discipline Amsterdam d.d. 25 april 2005, 04-220).

Het optreden als mediator valt evenmin onder het advocatentuchtrecht (Raad van Discipline Amsterdam d.d. 19 december 2005, 04-271). Dit betekent echter niet dat een geschorste advocaat tijdens zijn schorsing mediationwerkzaamheden mag (blijven) verrichten. Het is een advocaat gedurende zijn schorsing niet toegestaan werkzaamheden te verrichten die kunnen behoren tot de advocatenpraktijk. Mediationwerkzaamheden kunnen als zodanig worden aangemerkt (Hof van Discipline d.d. 19 december 2005, 4368).

De waarnemer van een geschorste advocaat dient voorts alle maatregelen te treffen die nodig zijn om zijn verantwoordelijkheid te dragen en de controle over de door hem waargenomen zaken ook daadwerkelijk uit te oefenen. Een waarnemer die een situatie laat ontstaan waarin de geschorste advocaat in strijd kan handelen met de aan hem opgelegde schorsing, doordat bijvoorbeeld de dossiers bij hem zijn achtergebleven, handelt tuchtrechtelijk verwijtbaar (Raad van Discipline Amsterdam d.d. 14 maart 2005, 04-125, *Advocatenblad*, 6).

BEVOEGDHEID NEDERLANDSE TUCHTRECHTER

De bevoegdheid van de tuchtrechter om te oordelen in tuchtzaken berust op de Advocatenwet. Aan deze tuchtrechtspraak zijn uitsluitend onderworpen de advocaten als

bedoeld in de Advocatenwet, de procureurs, de bezoekende advocaten, bedoeld in artikel 16b Advocatenwet, en de in Nederland ingeschreven advocaten die hun beroep uitoefenen op grond van een titel uit een land van herkomst, zoals bepaald in artikel 16h Advocatenwet. Het is de kennelijke strekking van de Advocatenwet regels te geven voor bezoekende advocaten die werkzaamheden in Nederland uitoefenen en daarmee treden in de Nederlandse rechtssfeer. Het Joegoslavië-Tribunaal is een door de Verenigde Naties ingesteld orgaan waarvan de bevoegdheid, de organisatie, de procedure en de regels met betrekking tot de advocaten zijn geregeld door internationaal recht. Een door het Tribunaal toegelaten of aangewezen advocaat treedt niet zonder meer binnen de Nederlandse rechtssfeer en kan daarom evenmin worden aangemerkt als een bezoekende advocaat in de zin van artikel 16b Advocatenwet. De tuchtrechter verklaarde zich dan ook onbevoegd om van een klacht tegen een door het Tribunaal aangewezen buitenlandse advocaat kennis te nemen (Hof van Discipline d.d. 9 december 2005, 4383).

DE PROCEDURE INZAKE DE ONBEHOORLIJKE PRAKTIJKUITOEFENING

In een kwestie had de Raad van Discipline de betrokken advocaat voor onbepaalde tijd geschorst en daarbij een ander dan de deken benoemd tot toezichthouder. Zowel de lokale deken als de algemeen deken heeft hoger beroep tegen deze beslissing aangetekend stellende dat de benoeming van de toezichthouder in strijd was met de wet. Het Hof van Discipline (d.d. 16 december 2005, 4437) verklaarde het hoger beroep gegrond. Het toezicht op de naleving en het gebruik van voorzieningen kan slechts aan de orde komen indien de Raad van Discipline voorzieningen heeft getroffen als bedoeld in artikel 60b Advocatenwet. De Raad van Discipline had in dit geval geen voorzieningen getroffen, waardoor de benoeming van de toezichthouder volgens het Hof van Discipline een wettelijke grondslag miste.

De schorsing wegens onbehoorlijke praktijkuitoefening heeft geen punitatief karakter, maar is er op gericht de belangen van de rechtzoekenden te beschermen en daarnaast de advocaat in de gelegenheid te stellen zijn praktijk weer op orde te brengen. In het geval

van onbehoorlijke praktijkuitoefening heeft er niet tevens sprake te zijn van tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen. Indien de deken echter van mening is dat de advocaat een verwijt gemaakt kan worden van de door hem geconstateerde onbehoorlijke praktijkuitoefening, kan hij naast het verzoek ex artikel 60b Advocatenwet tevens een dekenbezwaar indienen. In de hiervoor genoemde zaak die aanleiding was voor algemeen dekenappèl, was sprake van deze samenloop. De betrokken advocaat is inmiddels van het tableau geschrapt.

BOEKHOUDVERORDENING 1998

Klachten met betrekking tot de Boekhoudverordening 1998 zijn voornamelijk afkomstig van de deken en houden net zoals in voorgaande jaren voor het merendeel verband met het niet-naleven van de informatieverplichting ex Gedragsregel 37. Ook klachten over verrekening zonder voorafgaande toestemming van de cliënt komen met enige regelmaat voor. In één geval was er sprake van een oneigenlijk gebruik van de derdengeldrekening. De betrokken advocaat had zijn derdengeldrekening ter beschikking gesteld voor stortingen van deelnemers aan een beleggingsproject, die hij vervolgens doorbetaalde aan een derde. De desbetreffende gelden bleken nadien spoorloos. Aan de advocaat werd naar aanleiding van de klachten van diverse gedupeerden en de deken de maatregel van schraping van het tableau opgelegd (Hof van Discipline d.d. 13 maart 2006, 4415).

De bij voornoemde kwestie betrokken advocaat verrichtte de doorbetalingen overigens zonder een tweede handtekening van het medebestuurder van zijn Stichting Derdengelden. De medebestuurder verweerde zich met de stelling dat er elektronisch werd gebankierd. De Raad van Discipline Amsterdam (d.d. 8 augustus 2005, 05-121) overwoog dat van een zorgvuldig handelend bestuurslid mag worden verwacht dat deze, indien door de medebestuurder elektronisch wordt gebankierd, in elk geval toezicht houdt op de door de Stichting ontvangen en verrichte betalingen door achteraf de afschriften van de rekening te controleren. Het Hof van Discipline (d.d. 13 maart 2006, 4409) verklaarde de door de algemeen deken tegen deze overweging gerichte grief gegrond. Een medebestuurder kan niet volstaan met het achteraf controleren

van bankafschriften. Er zijn te allen tijde twee handtekeningen vereist voor betalingen met betrekking tot de derdengeldrekening, ook indien sprake is van elektronisch bankieren. Ziekte van de medebestuurder vormt evenmin een excuus voor het ontbreken van de tweede handtekening (Raad van Discipline Amsterdam d.d. 31 januari 2005, 04-191/192).

GEHEIMHOUDINGSVERPLICHTING, GEDRAGSREGEL 6

In een zaak kwam de vraag aan de orde of de betrokken advocaat, optredend als commissaris bij een onderneming, zijn geheimhoudingsverplichting ten opzichte van een voormalige cliënt had geschonden door tegenover een medecommissaris te erkennen dat sprake was een strafrechtelijk verleden van de cliënt toen de medecommissaris hem daarmee confronteerde. Volgens de Raad van Discipline Arnhem (d.d. 29 augustus 2005, 05.13) lagen op dat moment de feiten helder op tafel en restte betrokkene, gelet op zijn positie van commissaris, niets anders dan de feiten te erkennen. Tegen deze beslissing is algemeen dekenappèl ingesteld. Het Hof van Discipline volgde het oordeel van de Raad van Discipline niet. De advocaat had moeten zwijgen over de hem bekende gegevens over de strafzaken van zijn voormalige cliënt en had deze gegevens ook niet mogen bevestigen toen daarvoor werd gevraagd (Hof van Discipline d.d. 24 maart 2006, 4428). Ook de advocaat, die aan de voormalige advocaat in verband met verweer tegen een tuchtklacht inzage geeft in het dossier dat ook stukken bevat betreffende de voortgezette behandeling, handelt in strijd met zijn geheimhoudingsverplichting (Hof van Discipline d.d. 5 september 2005, 4306).

Een andere kwestie betrof de advocaat die in een strafzaak een psychiatrisch rapport had overgelegd met betrekking tot een nog te horen getuige. Het medisch geheim geldt volgens de Raad van Discipline Amsterdam (21 januari 2005, *Advocatenblad*, 4) alleen in de relatie arts-patiënt. Het is een arts niet toegestaan zonder toestemming van de patiënt medische gegevens aan anderen te verstrekken. Deze geheimhoudingsverplichting ten aanzien van medische gegevens geldt evenwel niet voor een advocaat, zij het dat deze wel rekening moet houden met het feit dat deze gegevens van persoonlijke aard zijn.

TEGENSTRIJDIGE BELANGEN, GEDRAGSREGEL 7

De tuchtrechter heeft meerdere keren uitgemaakt dat er bijzondere omstandigheden kunnen zijn, die een uitzondering zouden kunnen rechtvaardigen op de hoofdregel dat het een advocaat niet is toegestaan op te treden tegen een voormalige (of bestaande) cliënt van hem of een kantoorgenoot. De Raad van Discipline Arnhem (d.d. 29 augustus 2005, 05.14) was van oordeel dat van dergelijke omstandigheden sprake was in een zaak waarin een advocaat was opgetreden tegen een voormalige strafcliënt van een kantoorgenoot. De algemeen deken heeft tegen deze beslissing hoger beroep aangetekend, omdat er naar haar mening geen sprake was van bijzondere omstandigheden als bedoeld in bedoeld in de leden 2 en 6 van de in 2005 gewijzigde Gedragsregel 7. De betrokken advocaat maakte tegen de toetsing aan voormelde bepalingen bezwaar, omdat deze waren ingevoerd na de gewraakte handelingen. Het Hof van Discipline (d.d. 24 maart 2006, 4429) heeft dit bezwaar echter verworpen, omdat de tuchtrechter niet rechtstreeks aan de Gedragsregels toetst, maar aan artikel 46 Advocatenwet. Voorts was het Hof van oordeel dat Gedragsregel 7 (nieuw) geen breuk heeft gebracht met de geldende regel omtrent het optreden tegen een voormalige cliënt, doch slechts met hetzelfde uitgangspunt – een advocaat mag niet tegen een voormalige cliënt optreden – de uitzonderingen wat nader, in de visie van het Hof ruimer, omschrijft. In dit geval rechtvaardigden volgens het Hof van Discipline de omstandigheden geen uitzondering op het uitgangspunt. Voorts werd nog overwogen dat een cliënt op een eerder gegeven toestemming om tegen hem op te treden mag terugkomen.

Of het een advocaat op grond van Gedragsregel 7 niet langer vrijstaat om op te treden tegen een voormalig onderhandelingspartner van zijn cliënt indien tussen partijen een geschil is ontstaan ten aanzien van de werking c.q. uitleg van een overeenkomst en de betrokken advocaat ten behoeve van beide partijen bij de totstandkoming van die overeenkomst betrokken is geweest, hangt af van de omstandigheden van het geval. Daarbij kan een rol spelen dat de advocaat al dan niet inzage heeft gehad in vertrouwelijke gegevens van de andere partij. De tuchtrechtelijke norm kan ook geschonden zijn als de betrokken advocaat in enig stadium van de

onderhandelingen de indruk heeft gewekt ook als advocaat van de latere wederpartij te zijn opgetreden. Voorts komt betekenis toe aan de ervaring en de professionaliteit van de onderhandelingspartners. Niet van doorslaggevend belang is of de advocaat aan de latere wederpartij op enig moment herhaald heeft (slechts) als advocaat van één van de onderhandelingspartners op te (blijven) treden en/of de declaratie van de advocaat ten dele door de latere wederpartij is voldaan (Raad van Discipline Amsterdam d.d. 7 maart 2005, 04-160, *Advocatenblad*, 6). Het feit dat een advocaat eerder is opgetreden als advocaat van een vennootschap behoeft hem er in het algemeen niet van te weerhouden als zodanig op te treden tegen bij die vennootschap betrokkenen, zoals werknemers (daaronder begrepen de statutair directeur) of aandeelhouders. Het hangt van de omstandigheden van het geval af of een zodanig optreden ontoelaatbaar is omdat de advocaat daardoor het door bedoelde betrokkenen in hem gestelde vertrouwen zou schenden, dan wel conflicterende belangen zou behartigen (Hof van Discipline d.d. 22 augustus 2005, 4272).

SECOND OPINION

Een advocaat heeft in opdracht van een rechtsbijstandverzekeraar een second opinion uitgebracht zonder de verzekerde in de gelegenheid te stellen zijn standpunt nader toe te lichten. Ten onrechte, aldus de Raad van Discipline 's-Hertogenbosch (d.d. 28 november 2005, 53-2005), die van oordeel was dat zodra een advocaat een opdracht van een rechtsbijstandverzekeraar tot het geven van een second opinion in behandeling neemt, een advocaat-cliëntverhouding tussen die advocaat en de verzekerde ontstaat, waarop het tuchtrecht ten volle van toepassing is. Een verzekerde dient als cliënt te worden aangemerkt en moet door de advocaat in de gelegenheid gesteld worden zijn standpunt nader toe te lichten alvorens tot advisering over te gaan.

CORRESPONDENTIE

De relatie tussen een advocaat en zijn cliënt is bij uitstek een vertrouwensrelatie. Een brief van een advocaat aan zijn cliënt wordt in dat kader geschreven. De inhoud ervan is uitsluitend bestemd voor de cliënt. De brief behoort tot zijn persoonlijke levenssfeer. Dit betekent dat het gebruik van deze brief door de advocaat van de wederpartij zonder toestemming

van deze cliënt in beginsel een schending is van het door verdragen (bijvoorbeeld artikel 8 EVRM) en in de Grondwet gewaarborgde recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkene. Daarbij is niet van belang op welke wijze de (advocaat van de) wederpartij de beschikking over deze correspondentie heeft verkregen (Hof van Discipline d.d. 25 april 2005, 4089, *Advocatenblad*, 9).

In een ontslagzaak heeft de werknemer, die een advocaat had ingeschakeld, rechtstreeks van de advocaat van de werkgever een brief ontvangen. De advocaat voerde als verweer aan dat hij van de werkgever had vernomen dat de werknemer zich niet meer door een advocaat liet bijstaan. Het Hof van Discipline (d.d. 25 april 2005, 4210) oordeelde echter dat hij dit eerst bij de advocaat van de werknemer had dienen te verifiëren alvorens zich rechtstreeks tot de werknemer te wenden. Het maakt daarbij geen verschil of hij de brief rechtstreeks aan de werknemer verzond dan wel door de werkgever liet overhandigen. De gekozen handelwijze kan, aldus het Hof van Discipline, niet anders worden geïnterpreteerd dan als een poging de tegenpartij buiten zijn raadsman om over te halen tot een regeling waartoe deze anders mogelijk niet te bewegen zou zijn.

BESLAGLEGGING EN HET INFORMEREN VAN DE RECHTER

Een advocaat die in zijn beslagrekest informatie heeft achtergehouden uit vrees dat de betrokken partij in dat geval op het beslagrekest zou zijn gehoord en dat de effectiviteit van het conservatoir beslag illusoir zou hebben kunnen maken, heeft daardoor tuchtrechtelijk verwijtbaar gehandeld. Het openbaar belang dat betrokken is bij een goede beroepsuitoefening laat niet toe dat een advocaat de rechter willens en wetens verstoken laat van informatie waarvan hij weet of moet weten dat deze cruciaal is voor de oordeelsvorming van de rechter (Hof van Discipline d.d. 19 december 2005, 4353). Een advocaat handelt eveneens klachtwaardig door de rechter bij zijn verzoek tot beslaglegging niet te informeren over het feit dat reeds een bedrag in depot staat dat de begrote schade overtreft (Hof van Discipline d.d. 17 juni 2005, 4228).

FAILLISSEMENT ADVOCAAAT

Op grond van artikel 16 Advocatenwet leidt het faillissement van een advocaat tot schorsing in de uitoefening van de praktijk voor de

duur van het faillissement. Een advocaat blijft derhalve ingeschreven op het tableau. De Raad van Discipline Amsterdam (d.d. 11 april 2005, 04-179) ging er echter vanuit dat het faillissement van de advocaat had geleid tot schrapping en bepaalde daarom bij het opleggen van een schorsing in verband met gegrondverklaring van een klacht dat deze zou ingaan op het moment dat betrokkene zich weer als advocaat zou laten inschrijven op het tableau. Dit zou tot gevolg hebben dat de opgelegde schorsing geen effect zou sorteren. Naar aanleiding van het door de algemeen deken ingestelde appèl heeft het Hof van Discipline (d.d. 7 november 2005, 4321) de beslissing gecorrigeerd en bepaald dat de aan de advocaat opgelegde schorsing zou ingaan na afloop van de voorgaande schorsingen van de advocaat.

MOMENT VAN AANVANG VAN DE WERKZAAMHEDEN EN GEFINANCIERDE RECHTSBIJSTAND

Wanneer tijdens het eerste gesprek aan de orde komt dat namens de cliënt een toevoeging zal worden aangevraagd geldt volgens het Hof van Discipline (d.d. 22 augustus 2005, 4288) als uitgangspunt dat de advocaat niet eerder met zijn werkzaamheden begint dan vanaf het moment dat de beslissing op de toevoegingsaanvraag bekend is. De cliënt mag niet onnodig het (financieel) risico lopen dat hij de tot het bekend worden van de beslissing op die aanvraag reeds verrichte werkzaamheden moet vergoeden, terwijl hij, als hij had geweten dat hij in verband zijn financiële situatie of vanwege de aard van de zaak niet voor gefinancierde rechtshulp in aanmerking zou komen, er wellicht voor gekozen had zijn zaak niet aan een advocaat voor te leggen.

Dit beginsel lijdt uitzondering indien met de aanvang van de werkzaamheden niet gewacht kan worden of tussen de advocaat en cliënt uitdrukkelijk is afgesproken dat de advocaat aanstonds met zijn werkzaamheden begint.

TUCHTRECHTELIJK VERLEDEN

Het tuchtrechtelijk verleden van een advocaat kan een rol spelen bij de bepaling door de tuchtrechter van de zwaarte van de op te leggen maatregel. Hiervoor is het noodzakelijk dat de tuchtrechter beschikt over informatie over dit verleden. Tuchtrechtelijke beslissingen worden op grond van artikel 2 lid 2 Advocatenwet geregistreerd door de Raden van Toezicht. Bij het ter kennis brengen van een klacht van de Raad van Discipline verstrekken de dekenen sinds jaar en dag een uittreksel uit deze registratie, de zogenoemde antecedentenlijst van de betrokken advocaat. Onder de Wet persoonsregistraties was het overleggen van de antecedentenlijst aan de tuchtrechter toegestaan, na de inwerkingtreding van de Wet bescherming persoonsgegevens echter formeel niet meer. Dit vormde voor de Nederlandse Orde van Advocaten aanleiding om namens de Raden van Toezicht aan het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) ontheffing te verzoeken, welk verzoek bij besluit van 21 juli 2005 is ingewilligd. Bij het verlenen van de ontheffing heeft het CBP in aanmerking genomen dat de Minister van Justitie aan de Nederlandse Orde van Advocaten had laten weten in te stemmen met het voorstellen om te komen tot een centraal tuchtrechter. De daarvoor noodzakelijke wijziging van de Advocatenwet zal ter hand worden genomen. Een klacht van een advocaat tegen een deken, die in de periode vóór de door het CBP verleende ontheffing de antecedenten-

lijst van betrokkene aan de tuchtrechter had overgelegd, is ongegrond verklaard. De deken handelde volgens het Hof van Discipline (d.d. 9 januari 2006, 4236) in zijn kwaliteit van deken en zijn handelwijze kwam overeen met die welke door de dekenen ook na de intrekking van de Wet persoonsregistraties placht te worden gevolgd. Ook de tuchtrechter stond altijd geheel achter deze handelwijze, die van belang is voor een goede tuchtrechtspleging. Er zijn, aldus het Hof van Discipline, geen aanwijzingen dat het de bedoeling van de wetgever is geweest dat een einde zou komen aan deze reeds lang bestaande praktijk. In de Advocatenwet zal weer een wettelijke grondslag komen en het CBP heeft in afwachting daarvan een tijdelijke voorziening getroffen. Gelet op deze omstandigheden kan het overleggen van de antecedentenlijst de deken niet tuchtrechtelijk worden verweten.

PUBLICATIE

Een door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak gemaakte selectie van de beslissingen van de Raad en het Hof van Discipline wordt geanonimiseerd in het *Advocatenblad* gepubliceerd. Deze beslissingen worden tevens opgenomen in de databank 'Disciplinaire en andere uitspraken' op de website van de Orde. Daarnaast zijn in deze databank door de Orde verzorgde samenvattingen opgenomen vanaf begin 2004. De in dit artikel genoemde beslissingen zijn in de databank opgenomen.

Inschrijfformulier

Golftoernooi Nederlandse Orde van Advocaten en Clinic (Kluwer Fidura)

OP 28 SEPTEMBER 2006

Heemskerkse Golfclub, Communicatieweg 18 te Heemskerk

GOLFTOERNOOI

Deelname aan het golftoernooi staat open voor advocaten en hun partner met ten minste gvb. De wedstrijd zal een stablefordwedstrijd zijn.

Het maximaal aantal deelnemers aan de wedstrijd bedraagt 90 en er wordt gespeeld in diverse categorieën.

Vanaf 11.30 uur wordt gestart. Afhankelijk van uw starttijd kunt u uw lunch zelf samenstellen en meenemen naar de baan dan wel gebruikmaken van het lunchbuffet in het clubhuis. Deelnemerkosten inclusief lunch bedragen € 55. De kosten van het diner (4 gangen) bedragen inclusief wijn en water € 45. De borrel wordt aangeboden door Kluwer Fidura.

	HOME COURSE	EXACT HCP	DINER	
Naam:			Ja ☐	Nee ☐
Naam partner:			Ja ☐	Nee ☐
Adres:				
Telefoon:				

CLINIC

De clinic is bestemd voor advocaten en hun partner die kennis willen maken met de golfsport. Het maximaal aantal deelnemers bij de clinic bedraagt 30.

De clinic zal starten om 14.00 uur na de lunch en tot ongeveer 17.00 uur duren. Deelnemerkosten inclusief lunch bedragen € 35.

De kosten van het diner (4 gangen) bedragen inclusief wijn en water € 45. De borrel wordt aangeboden door Kluwer Fidura.

	DINER	
Naam:	Ja ☐	Nee ☐
Naam partner:	Ja ☐	Nee ☐
Adres:		
Telefoon:		

PROGRAMMA:

Vanaf 11.00 uur: Ontvangst
Vanaf 11.30 uur: Starttijd wedstrijd
11.00-14.00 uur: Lunchbuffet
14.00 uur: Clinic
Na 17.00 uur: Borrel
Ongeveer 19.30 uur: Diner en prijsuitreiking

Te betalen:	personen wedstrijd à € 55,-	€	
	personen clinic à € 35,-	€	
	personen diner à € 45,-	€	

Het totale bedrag ad € is heden overgemaakt op rekeningnummer 49.36.54.275 t.n.v. Orde van Advocaten te Haarlem o.v.v. 'Golf landelijke Orde'

Bij overinschrijving geldt de volgorde van aanmelding.

WILT U DIT FORMULIER NA INVULLING ZENDEN AAN:

Kalbfleisch Van der Blom & Fritz t.a.v. mr. B.J. Sol, Postbus 408, 2000 AK Haarlem
Per fax: 023-531 84 41

Voortgezette Stagiaire Opleiding en Permanente Opleiding

In deze rubriek het cursusaanbod in het kader van de Permanente Opleiding (PO) en het cursusaanbod voor de Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO). Per 1 januari 2005 kunnen de door de Orde erkende opleidingsinstellingen naast PO-cursussen tevens VSO-cursussen voor advocaat-stagiaires organiseren.

PERMANENTE OPLEIDING

AMBTENARENRECHT

Schriftelijke leergang Ambtenarenrecht

29-09-2006 in overleg

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling Euroforum Uitgeverij BV,

tel. 040-2925963

Docent(en) drs. P.J.J.M. van der Heijden,

mr. dr. S.F.H. Jellinghaus, mr. drs. B.B.B.

Lanting, drs. H. Reit, mr. dr. J. van

Drongelen, mr. A.D.M. van Rijs

Cursusprijs € 1.595 exclusief BTW

Opleidingspunten

03 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

03 Totaal

ARBEIDSRECHT

Workshop Arbeidsvoorwaarden Actueel

26-09-2006 13:15 - 18:00

Plaats Zwolle

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling KSU Studie,

tel. 020-4496420

Docent(en) mr. W.J. de Jong, drs. J.B.

Rietveld

Cursusprijs € 360 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

04 Totaal

Praktijkmiddag Werknemer en Ziekte

31-10-2006 13:15 - 18:00

Plaats Amsterdam

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling KSU Studie,

tel. 020-4496420

Docent(en) mr. P. de Casparis, mr. P.S.

Fluit

Cursusprijs € 360 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

04 Totaal

Praktijkmiddag De kantonrechtformule

02-11-2006 13:30 - 18:00

Plaats Zwolle

Doelgroep PO

Niveau *

Instelling KSU Studie,

tel. 020-4496420

Docent(en) mr. M.V. Ulrici, mr. A.P.

Wasscher

Cursusprijs € 360 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

04 Totaal

Actualiteitenmiddag WW en ontslagrecht

02-11-2006 14:00 - 17:30

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling OSR Juridische Opleidingen,

tel. 030-2315314

Docent(en) mr. J.R. Berculo, mr. C.I.

van Gent

Cursusprijs € 295 geen BTW

Opleidingspunten

03 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

03 Totaal

Arbeid en Gelijke Behandeling

02-11-2006 15:30 - 21:00

Plaats Amsterdam

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Kluwer Opleidingen,

tel. 0570-673568

Docent(en) mr. A.G. Castermans, mr. E.J.

Henrichs, mr. J.M. van Slooten, mr. A.

Veldman

Cursusprijs € 645 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

04 Totaal

Nationaal Arbeidsrechtcongres –

De werknemer in beweging

03-11-2006 13:00 - 18:30

04-11-2006 09:00 - 13:30

Plaats Ermelo

Doelgroep PO

Niveau ***

Instelling PAO Eggens Instituut UvA,

tel. 020-5253407

Docent(en) mr. J.J. de Laat

Cursusprijs € 795 geen BTW

Opleidingspunten

07 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

07 Totaal

ARBITRAGE

De zieke werknemer – van WAO naar WIA

19-09-2006 10:00 - 16:45

03-10-2006 10:00 - 16:45

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling Vermande Studiedagen,

tel. 070-3789896

Docent(en) mr. A. Arora-Nubé, mr. P. van

den Broek, mr. drs. G.A. Diebels, mr. P.S.

Fluit, mr. dr. S.F.H. Jellinghaus, mr. P.S.

van Minnen, drs. J.A. Schelbergen

Cursusprijs € 1.195 exclusief BTW

Opleidingspunten

10 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

10 Totaal

BESTUURS(PROCES)RECHT

Mediation in het bestuursrecht

22-09-2006 10:00 - 17:00

Plaats Den Haag

Doelgroep PO

Niveau * Actualiteiten

Instelling Elsevier Congressen,

tel. 070-4415745

Docent(en) mr. D. Allewijn, mr. K.C.N.M.

Bakx, mr. M.M. Bijker-Veen, mr. drs. W.P.

Bonga, J. Gerritsen, mr. A.J. Grotenhuis,

mr. drs. L.J. Reijerkerk, mr. A.J. Schaap,

mr. J.H. Vrielink, S. Whittaker M.Sc.

Cursusprijs € 695 exclusief BTW

Opleidingspunten

– Juridisch

05 Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

05 Totaal

BOUWRECHT

Bouwrecht

22-09-2006 09:00 - 17:00

Plaats Utrecht

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling Euroforum Uitgeverij BV,

tel. 040-2925963

Docent(en) mr. R.J.J. Aerts, mr. A.M.J.

Bouman, mr. T.J. Dorhout Mees, prof.

mr. J.M. Hebly, prof. mr. W.M. Kleijn, mr.

J.E.H.M. Pinckaers, mr. H.M. Slaghekke,

mr. J. van der Steenhoven, mr. R. van

Veen, mr. A.M.J. Vos

Cursusprijs € 1.895 exclusief BTW

Opleidingspunten

03 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

03 Totaal

BURGERLIJK (PROCES)RECHT

Rechtspsychologie voor civilisten

31-10-2006 13:15 - 17:45

Plaats Maastricht

Doelgroep PO

Niveau **

Instelling PAO Universiteit Maastricht,

tel. 043-3883273

Docent(en) prof. dr. W.A. Wagenaar

Cursusprijs n.n.b.

Opleidingspunten

04 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

04 Totaal

Praktijkmiddag Bewijsrecht

01-11-2006 13:30 - 18:00

Plaats Zwolle

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling KSU Studie,

tel. 020-4496420

Docent(en) mr. S.M.A.M. Venhuizen

Cursusprijs € 360 exclusief BTW

Opleidingspunten

04 Juridisch

– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie

04 Totaal

Najaarsvergadering NVvP

03-11-2006 13:30 - 17:00

Plaats Amstelveen

Doelgroep PO

Niveau ** Actualiteiten

Instelling Nederlandse Vereniging voor

Procesrecht,

tel. 020-6789277

Docent(en) mr. drs. G. de Groot, prof. dr.

M.A. van Hoepen, mr. F. Thunissen

Cursusprijs n.n.b.

Opleidingspunten

Het niveau van de opleidingen is als volgt weergegeven:

* Basisniveau (doorgaans minder dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; weinig tot geen voorkennis aanwezig).

** Verdiepingsniveau (doorgaans meer dan 1 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; basiskennis aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

*** Specialisatieniveau (doorgaans meer dan 3 jaar ervaring in het betreffende vakgebied; hoog kennisniveau aanwezig en gerichte praktijkervaring vereist).

02 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
02 Totaal

Het incasseren van buitenlandse geldvorderingen

08-11-2006 10:00 - 17:30
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Kluwer Opleidingen,
tel. 0570-673568
Docent(en) mr. M. Muller RA, L.C.J.
Netten, mr. L. Strikwerda, prof. mr. dr. P. Vlas, mr. M. Zilinsky
Cursusprijs € 645 exclusief BTW
Opleidingspunten
06 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

Problemen bij overdracht van onroerende zaken

08-11-2006 10:00 - 17:30
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling Kluwer Opleidingen,
tel. 0570-673568
Docent(en) prof. mr. E.A.A. Luijten, prof. mr. W.R. Meijer, mr. drs. W.A.P. Nieuwenhuizen
Cursusprijs € 645 exclusief BTW
Opleidingspunten
06 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

EUROPEES RECHT

Succesvol aanbesteden met het ARW 2005

18-10-2006 09:30 - 16:15
Plaats Rotterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Elsevier Congressen,
tel. 070-4415745
Docent(en) mr. G.W.A. van de Meent, mr. R. Roks, mr. M. Strijker, M.A.J. Stuijts, mr. D.E. van Werven, ir. H.L.J.M. Wijnen
Cursusprijs € 699 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

FAILLISSEMENTS- EN INSOLVENTIERECHT

Insolventierecht

06-10-2006 in overleg
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau * Actualiteiten
Instelling Euroforum Uitgeverij BV,
tel. 040-2925963
Docent(en) mr. L. van Eeghen, mr. B. van Gangelen, dr. G. Lankhorst, mr. M.P.H. van Sint Truiden
Cursusprijs € 1.795 exclusief BTW
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden

– Management/Organisatie
03 Totaal

HUURRECHT

Opstapcursus Huurrecht

02-11-2006 09:45 - 16:15
09-11-2006 09:45 - 16:15
Plaats Amsterdam
Doelgroep VSO/PO
Niveau *
Instelling KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en) mr. L.L. de Boef, mr. I.M.M. Verhaak
Cursusprijs € 695 exclusief BTW
Opleidingspunten
10 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
10 Totaal

INTELLECTUELE EIGENDOM

Intellectuele Eigendom in de Marketing

04-10-2006 14:00 - 20:30
18-10-2006 14:00 - 20:30
Plaats Amsterdam
Doelgroep VSO/PO
Niveau **
Instelling CPO Radboud Universiteit Nijmegen,
tel. 024-3612022
Docent(en) mr. H.J.M. Harmeling, mr. E. Hoogenraad, mr. S.M. Pelkmans, mr. G.S.P. Vos, mr. R. de Vrey
Cursusprijs € 495
Opleidingspunten
10 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
10 Totaal

LETSELSCHADE

Praktijkmiddag Overlijdensschade

24-10-2006 13:00 - 18:00
Plaats Rotterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en) mr. P. Meijer
Cursusprijs € 360 exclusief BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

ONDERNEMINGSRECHT

Workshop Balanslezen

05-10-2006 13:30 - 18:00
Plaats Zwolle
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en) F.K. Kneefel AA
Cursusprijs € 360 exclusief BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

OVERIGE RECHTSGBIEDEN

Elektronisch aanbesteden en veilen

05-10-2006 09:30 - 16:30
Plaats Rotterdam
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling Elsevier Congressen,
tel. 070-4415745
Docent(en) E.M. van Haften MBA, mr. G. Verberne, ing. A.A.D. Verhoeven, ing. F.A.A. Weerdesteyn, K.G. Wijma, ir. H.L.J.M. Wijnen
Cursusprijs € 699 exclusief BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Duurzaam inkopen en aanbesteden

11-10-2006 09:45 - 16:40
Plaats Rotterdam
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling Elsevier Congressen,
tel. 070-4415745
Docent(en) W. Bak, mr. ir. P.J. Berkers, mr. drs. S.D. Justice, ir. P. Tazelaar, B. de Vries, mr. P. van Vugt
Cursusprijs € 699 exclusief BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Jurisprudentie Aanbestedingsrecht

12-10-2006 09:45 - 17:00
Plaats Rotterdam
Doelgroep PO
Niveau * Actualiteiten
Instelling Elsevier Congressen,
tel. 070-4415745
Docent(en) mr. C.J.G.M. Bartels LLM, prof. dr. L.W. Gormley, mr. R. Roks, mr. E. Schotanus, mr. G. Verberne, prof. mr. W.G.P.E. Wedekind
Cursusprijs € 699 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

Vennootschapsbelasting 2007

13-10-2006 09:30 - 17:00
Plaats Scheveningen
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Euroforum,
tel. 040-2974889
Docent(en) prof. mr. J.W. Bellingwout, mr. W.H.A. Kannekens, prof. mr. G.T.K. Meussen, mr. F.P.G. Potgens, mr. S.F.J.J. Schenk, prof. mr. H.M.N. Schonis, mr. drs. S.A.W.J. Strik, mr. J.G.S. Warmerdam
Cursusprijs € 849 exclusief BTW
Opleidingspunten
06 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

Vastgoedcongres Fiscale & juridische actualiteiten

31-10-2006 10:00 - 16:30

Plaats Rotterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Euroforum,
tel. 040-2974889
Docent(en) drs. W.J.A. Ambergen, drs. R.J.V.M. Buck, mr. P.A.E. Kerckhoffs, R. Pereboom, mr. drs. R.P. Slot
Cursusprijs € 849 exclusief BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Contract Drafting & Negotiations

08-11-2006 12:30 - 17:30
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling PAO Eggen Instituut UvA,
tel. 020-5253407
Docent(en) J. Major-Hoover LLM LL.B
Cursusprijs € 360 geen BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

PERSONEN- EN FAMILIERECHT

Workshop Alimentatierekenen voor gevorderden

26-10-2006 16:00 - 21:00
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en) mr. A.R. van Wieren
Cursusprijs € 360 exclusief BTW
Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Workshop Alimentatierekenen en de ondernemer

14-11-2006 15:00 - 21:15
Plaats Den Haag
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en) mr. A.R. van Wieren, A.B.W. Janssens
Cursusprijs € 450 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

RUIMTELIJKE-ORDENINGSRECHT EN MILIEURECHT

Actualiteiten Ruimtelijke Ordening

29-09-2006 09:00 - 17:00
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau * Actualiteiten
Instelling Euroforum Uitgeverij BV,
tel. 040-2925963
Docent(en) J.A.M. van den Brand, mr.

drs. E.R. Hijmans, mr. I.R. Keetell-Homringhausen, mr. A.W. Klaassen, dr. J.W. van Zundert
Cursusprijs € 1.795 exclusief BTW
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

Natuurwet- en regelgeving in de praktijk

11-10-2006 09:45 - 16:45
12-10-2006 09:45 - 16:45
Plaats Maarssen
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Studiecentrum voor Bedrijf & Overheid,
tel. 040-2974889
Docent(en) mr. A. Freriks, mr. J. van der Velden
Cursusprijs € 1.499 exclusief BTW
Opleidingspunten
11 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
11 Totaal

Actualiteiten Ruimtelijk Ordeningsrecht

12-10-2006 09:30 - 17:00
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Elsevier Congressen,
tel. 070-4415745
Docent(en) mr. S.W. Boot, mr. W.J. Haeser
Cursusprijs € 695 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

Juridische actualiteiten Kabels en Leidingen

31-10-2006 09:30 - 17:30
Plaats Rotterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling Elsevier Congressen,
tel. 070-4415745
Docent(en) mr. A.R. Klijn, mr. J.C. Toorman
Cursusprijs € 695 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

Hoe goed kent u uw bouwcontract?

14-11-2006 09:30 - 16:30
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789896
Docent(en) mr. J.P.F.W. van Eijck, mr. H.R.W.A.M. Janssen, mr. R.J. Roks, mr. S.J.H. Rutten, mr. A.G. Uijterwijk
Cursusprijs € 695 exclusief BTW
Opleidingspunten
05 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
05 Totaal

Gevraagd:

Jurist aansprakelijkheid - en verzekeringsrecht

Full-/parttime (minimaal 30 uur is bespreekbaar)

Het Erasmus MC is een uiterst veelzijdig universitair medisch centrum. Waar onderzoek, onderwijs en patiëntenzorg zijn samengebracht. Waar gewerkt wordt in de geest van samen denken en vooral: samen doen. Met de ambities die bij het Erasmus MC passen. Beter worden.

Handen uit de mouwen

DE AFDELING De sector Juridische zaken is het centrale aanspreekpunt voor de juridische aspecten van de organisatie. Een belangrijke taak is het (medische) aansprakelijkheidsrecht. Het Erasmus MC hecht eraan om aansprakelijkstellingen van patiënten op een vlotte en faire wijze af te doen, zonder directe tussenkomst van de verzekeraar. De sector Juridische Zaken speelt hierin een sturende rol. De jurist aansprakelijkheid- en verzekeringsrecht zal deze rol verder professionaliseren en vormgeven.

FUNCTIE-INHOUD De nadruk van de werkzaamheden ligt op de behandeling van claims van patiënten, het organiseren van de claimafhandeling en het beoordelen, uitonderhandelen en beheren van aansprakelijkheidverzekeringen. De functie is afwisselend en biedt ruimte voor ontwikkeling in een boeiende werkomgeving.

FUNCTIE-EISEN U bent een jurist met een afgeronde studie Nederlands recht met specifieke kennis op het gebied van het (medische) aansprakelijkheid- en verzekeringsrecht. U hebt ruime werkervaring bij voorkeur in de advocatuur of het verzekeringswezen. U bent initiatiefrijk, een teamspeler, resultaatgericht en u hebt affiniteit met de gezondheidszorg.

ARBEIDSVOORWAARDEN Het bruto maandsalaris bedraagt, afhankelijk van opleiding en ervaring, maximaal € 4.721, - (stafadviseur schaal A12) bij een volledige werkweek. De arbeidsvoorwaarden zijn conform de CAO UMC.

INLICHTINGEN EN SOLLICITATIE Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Patricia Janson, sectormanager Juridische Zaken, telefoon (010) 463 49 86. Voor overige informatie kunt u terecht bij Wilma Nentenaar, stafadviseur P&O, telefoon (010) 408 8201. Uw brief met cv kunt u voor 21 augustus a.s. richten aan Erasmus MC, Directiebureau, t.a.v. mw. W. Nentenaar, stafadviseur P&O, Postbus 2040, 3000 CA Rotterdam, o.v.v. vacaturecode JZ.JV.DB.06 op de brief en de envelop, of per e-mail naar vacature.directiebureau@erasmusmc.nl

Acquisitie naar aanleiding van deze advertentie is niet gewenst.

WWW.ERASMUSMC.NL/WERKEN

Erasmus MC
Universitair Medisch Centrum Rotterdam

Heel de mens

SOCIAAL ZEKERHEIDSRECHT

Clubseminar Nieuwe WW

26-09-2006 14:00 - 17:30

Plaats Den Bosch
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en) mr. D. van der Meer, mr. A.P.L. Pinkster
Cursusprijs € 350 exclusief BTW
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

Clubseminar Nieuwe WW

14-11-2006 14:00 - 17:30

Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau ** Actualiteiten
Instelling KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en) mr. D. van der Meer, mr. A.P.L. Pinkster
Cursusprijs € 350 exclusief BTW
Opleidingspunten
03 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
03 Totaal

VERBINTENISSEN- EN CONTRACTENRECHT

Agentuur en distributie in de EU

07-11-2006 12:00 - 17:15

Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau **
Instelling Kluwer Opleidingen,
tel. 0570-673568
Docent(en) mr. F. Leeflang, mr. M. Wallart, mr. T.H.M. van Wechem
Cursusprijs € 595 exclusief BTW

Opleidingspunten
04 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

ARGUMENTEREN

Persoonlijke overtuigingskracht

28-09-2006 09:30 - 17:30
Plaats Den Haag
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789896
Docent(en) P. van der Geer
Cursusprijs € 645 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

Persoonlijke overtuigingskracht

18-10-2006 09:30 - 17:30
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789896
Docent(en) P. van der Geer
Cursusprijs € 645 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

OVERIGE VAARDIGHEDEN

Timemanagement voor juristen

28-09-2006 09:00 - 17:30
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789896

Docent(en) G. Essers
Cursusprijs € 645 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

Aan de slag met Rechtspraak en Wetten.nl

02-11-2006 16:00 - 20:30
Plaats Amsterdam
Doelgroep PO
Niveau *
Instelling KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en) mr. P. Federer, mr. H. Kamps
Cursusprijs € 335 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
04 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
04 Totaal

Timemanagement voor juristen

09-11-2006 09:00 - 18:00
Plaats Utrecht
Doelgroep PO
Niveau ***
Instelling Vermande Studiedagen,
tel. 070-3789896
Docent(en) G. Essers
Cursusprijs € 645 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
06 Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
06 Totaal

Plaats Soesterberg
Doelgroep VSO/PO
Niveau ***
Instelling Professional Vision BV,
tel. 0346-354052
Docent(en) Deskundige trainers
Cursusprijs € 3.950 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
– Beroepsvaardigheden
36 Management/Organisatie
36 Totaal

Professioneel Toezichthouden

02-11-2006 09:30 - 17:00
09-11-2006 09:30 - 17:00
16-11-2006 09:30 - 17:00
23-11-2006 09:30 - 17:00
30-11-2006 09:30 - 17:00
07-12-2006 09:30 - 17:00
Plaats Soesterberg
Doelgroep VSO/PO
Niveau *** Actualiteiten
Instelling Professional Vision BV,
tel. 0346-354052
Docent(en) Deskundige docenten,
Deskundige trainers
Cursusprijs € 3.950 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
– Beroepsvaardigheden
36 Management/Organisatie
36 Totaal

ALGEMEEN MANAGEMENT

Professioneel Toezichthouden

31-10-2006 09:30 - 17:00
07-11-2006 09:30 - 17:00
14-11-2006 09:30 - 17:00
21-11-2006 09:30 - 17:00
28-11-2006 09:30 - 17:00
06-12-2006 09:30 - 17:00

VOORTGEZETTE STAGIAIRE OPLEIDING

HUURRECHT

Opstapcursus Huurrecht

02-11-2006 09:45 - 16:15
09-11-2006 09:45 - 16:15
Plaats Amsterdam
Doelgroep VSO/PO
Niveau *
Instelling KSU Studie,
tel. 020-4496420
Docent(en) mr. L.L. de Boef, mr. I.M.M. Verhaak
Cursusprijs € 695 exclusief BTW
Opleidingspunten
10 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
10 Totaal

INTELLECTUELE EIGENDOM

Intellectuele Eigendom in de Marketing

04-10-2006 14:00 - 20:30
18-10-2006 14:00 - 20:30
Plaats Amsterdam
Doelgroep VSO/PO
Niveau **
Instelling CPO Radboud Universiteit Nijmegen,
tel. 024-3612022
Docent(en) mr. H.J.M. Harmeling, mr. E. Hoogenraad, mr. S.M. Pelkmans, mr. G.S.P. Vos, mr. R. de Vrey
Cursusprijs € 495
Opleidingspunten
10 Juridisch
– Beroepsvaardigheden
– Management/Organisatie
10 Totaal

ALGEMEEN MANAGEMENT

Professioneel Toezichthouden

31-10-2006 09:30 - 17:00
07-11-2006 09:30 - 17:00
14-11-2006 09:30 - 17:00
21-11-2006 09:30 - 17:00
28-11-2006 09:30 - 17:00
06-12-2006 09:30 - 17:00
Plaats Soesterberg
Doelgroep VSO/PO
Niveau ***
Instelling Professional Vision BV,
tel. 0346-354052
Docent(en) Deskundige trainers
Cursusprijs € 3.950 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
– Beroepsvaardigheden
36 Management/Organisatie
36 Totaal

Professioneel Toezichthouden

02-11-2006 09:30 - 17:00
09-11-2006 09:30 - 17:00
16-11-2006 09:30 - 17:00
23-11-2006 09:30 - 17:00
30-11-2006 09:30 - 17:00
07-12-2006 09:30 - 17:00
Plaats Soesterberg
Doelgroep VSO/PO
Niveau *** Actualiteiten
Instelling Professional Vision BV,
tel. 0346-354052
Docent(en) Deskundige docenten,
Deskundige trainers
Cursusprijs € 3.950 exclusief BTW
Opleidingspunten
– Juridisch
– Beroepsvaardigheden
36 Management/Organisatie
36 Totaal

Personalialia

BEËDIGD ALS ADVOCaat EN PROCUREUR

Belgacem, mw. mr. S.K., Apollolaan 15 (1077 AB) postbus 75440 (1070 AK) Amsterdam, tel. 020-6741000, fax 020-6741111

Bolhuis, mr. G.W. van, Amstelveenseweg 638 (1081 JJ) postbus 75258 (1070 AG) Amsterdam, tel. 020-5419888, fax 020-5419999, e-mail info@dlapiper.com

Bos, mr. W.B.M., Vijfhuizenberg 50 (4708 AL) postbus 69 (4700 AB) Roosendaal, tel. 0165-592000, fax 0165-592050, e-mail bos@haansbeijens.nl

Brinkman, mw. mr. M.E., Droogbak 1-a (1013 GE) postbus 251 (1000 AG) Amsterdam, tel. 020-7110324, fax 020-7119999, e-mail martha.brinkman@cliffordchance.com

Brockhus, mw. mr. F.D., Strawinkylaan 2001 (1077 ZZ) postbus 75640 (1070 AP) Amsterdam, tel. 020-5460418, fax 020-5460801, e-mail info@stibbe.com

Brouwer, mw. mr. L.D., Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953146, fax 020-7942987, e-mail linda.brouwer@bdn.nl

Bruin, mw. mr. D.M. de, Spoorstraat 2 (3743 EG) postbus 162 (3740 AD) Baarn, tel. 035-5435355, fax 035-5431632

Buikstra, mr. W., Weena 690 (3012 CN) postbus 2888 (3000 CW) Rotterdam, tel. 010-2246224, fax 010-4125839, e-mail info@loyensloeff.com

Büller, mw. mr. B.O., J.J. Viottastraat 43 (1071 JP) Amsterdam, tel. 020-5732121, fax 20-5732173, e-mail bbuller@vinkenpartners.nl

Dam, mr. M.S.A. van, Fred. Roeskestraat 100 (1076 ED) postbus 71170 (1008 BD) Amsterdam, tel. 020-5785785, fax 020-5785800, e-mail info@loyensloeff.com

Dirks, mr. E.J., Wibautstraat 224 (1097 DN) postbus 12929 (1100 AX) Amsterdam, tel. 020-5600633, fax 020-5600502, e-mail dirks.erikjan@fplaw.nl

Dongen, mw. mr. D.E. van, Haarlemmerweg 333 (1051 LH) postbus 58188 (1040 HD) Amsterdam, tel. 020-5506666, fax 020-5506777, e-mail denise.van.dongen@kvdl.nl

Dorrestein, mw. mr. J.G.L., Reimersbeek 2 (1082 AG) postbus 87400 (1080 JK) Amsterdam, tel. 020-3015555, fax 020-3015678, e-mail info@russell.nl

Dursun, mw. mr. C., Weena 690 (3012 CN) postbus 2888 (3000 CW) Rotterdam, tel. 010-2246622, fax 010-4125839, e-mail canan.dursun@loyensloeff.com

Duijvenvoorde, mw. mr. A.S. van, Oostelijke Achterweg 82 (3241 CM) postbus 50 (3240 AB) Middelhamnis, tel. 0187-485000, fax 0187-486162, e-mail middelhamnis@denhollander.nl

Egbers, mr. P.D., Pythagoraslaan 2 (3584 BB) postbus 85250 (3508 AG) Utrecht, tel. 030-2121711, fax 030-2121152, e-mail pieter.egbers@cms-dsb.com

Frankx-Schaap, mw. mr. E.N., Apollolaan 15 (1077 AB) postbus 75440 (1070 AK) Amsterdam, tel. 020-6741000, fax 020-6741111

Franssen, mr. F.G.G., Burg. van Roijensingel 2 (8011 CS) postbus 1036 (8001 BA) Zwolle, tel. 038-4280077, fax 038-4218575, e-mail fgfranssen@bentham-gratama.nl

Geus, mr. B. de, Mathildelaan 1 (5611 BD) postbus 80020 (5600 JM) Eindhoven, tel. 040-2757271, fax 040-2756736

Gisbergen, mw. mr. C.M.M. van, Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2172512, fax 010-2172752, e-mail c.van.gisbergen@houthoff.com

Meldingen voor deze rubriek kunnen worden doorgegeven aan: adres@advocatenorde.nl

Groen, mr. S.M., Weteringschans 28 (1017 SG) postbus 20660 (1001 NR) Amsterdam, tel. 020-5247483, fax 020-5247475, e-mail groen@everaert.nl

Haan, mr. W.G. de, Gustav Mahlerplein 50 (1082 MA) postbus 75505 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-6056000, fax 020-6056700, e-mail info@houthoff.com

Haja, mw. mr. A.D., van der Spiegelstraat 12 (4461 LL) postbus 130 (4460 AC) Goes, tel. 0113-21640, fax 0113-232659, e-mail qj.goes@balienet.nl

Hart, mw. mr. S. van der, Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953953, fax 020-7953900, e-mail boekel.de.neree@bdn.nl

Havelaar, mr. F.F.A., Dijkshofplantsoen 16-18 (1077 BL) postbus 76729 (1070 KA) Amsterdam, tel. 020-5747474, fax 020-5747475, e-mail amsterdam@vandiepen.com

Haverkate, mw. I.L., De Lairessestraat 137-141 (1075 HJ) Amsterdam

Hehenkamp, mr. K.J.T.M., Adriaan van Bergenstraat 6-l (1056 JW) Amsterdam

Henke, mr. F., Willemsparkweg 193 (1071 HA) postbus 75096 (1070 AB) Amsterdam, tel. 020-5727777, fax 020-5727788, e-mail henke@hmge.nl

Heuker of Hoek, mw. mr. D., Larenweg 46 (5234 KA) postbus 3380 (5203 DJ) Den Bosch, tel. 073-6205105, fax 073-6205100, e-mail info@ew-advocaten.nl

Horn, mw. mr. C.M. ten, Peter van Anrooystraat 7 (1076 DA) postbus 75999 (1070 AZ) Amsterdam, tel. 020-5736736, fax 020-5736737, e-mail info@lexence.com

Huvers, mr. M.C., Vosselaan 9 (2181 CA) postbus 107 (2180 AC) Hillegom, tel. 0252-534118, fax 0252-534157, e-mail info@advocatenkantoorhillegom.nl

Imamkhan, mw. mr. R.S., Fizeastraat 19 (1097 SC) Amsterdam, tel. 020-6852983, fax 020-6890647, e-mail info@canalesadvocaten.nl

Ismail, mw. mr. R.R., Bisonspoor 1210 (3605 KZ) postbus 1084 (3600 BB) Maarssen, tel. 0346-569944, fax 0346-575260, e-mail info@vangelder.nl

Jager, mw. mr. R.E.H., Stadsring 248-250 (3811 HS) Amersfoort, tel. 033-4652800, fax 033-4652807, e-mail info@damman-advocaten.nl

Jagersma, mr. P., Dravik 14 (7908 RH) postbus 33 (7900 AA) Hoogeveen, tel. 0528-242669, fax 0528-390586, e-mail info@woltthersletelschade.nl

Jansen, mr. C.J.M., Wilhelminapark 121 (5041 EH) postbus 616 (5000 AP) Tilburg, tel. 013-5433162, fax 013-5423785, e-mail info@vrp-advocaten.nl

Jennekens, mw. mr. J.H.A.P., Raadhuisplein 12 (6411 HK) postbus 107 (6400 AC) Heerlen, tel. 045-5718800, fax 045-5716552, e-mail prickartz@balienet.nl

Kemperman, mw. mr. C.J.F., Nieuwe Boteringestraat 15 (9712 PE) Groningen, tel. 050-3147408, fax 050-3146566, e-mail info@rietbergadvocaten.nl

Kleinsman, mr. H.R.G.D., Drentestraat 21 (1083 HK) postbus 7925 (1008 AC) Amsterdam, tel. 020-5497748, fax 020-5497677, e-mail info@hollandlaw.nl

Kneepkens, mw. mr. S.E.W.C.M., Brinklaan 137 (1404 GD) postbus 180 (1400 Ad) Bussum, tel. 035-6917117, fax 035-6915364, e-mail info@vansantbrinkvanwaart.nl

Kuipers, mw. mr. C.E.A.J., Haarlemmerweg 333 (1051 LH) postbus 58188 (1040 HD) Amsterdam, tel. 020-5506668, fax 020-5506768, e-mail carolijn.kuipers@kvdl.nl

Kuyvenhoven, mw. mr. M.C., De Lairessestraat 158 (1075 HM) Amsterdam, tel. 020-6758821, fax 020-6757596, e-mail kuyvenhoven@vwsadvocaten.nl

Lambriex, mr. R.J.L.M., 5 Times Square 16th floor (NY 10036-6530) New York/US, tel. 001-2127736021, fax 001-2127738814

Lensink, mr. E.A., Weena 355 (3013 AL) postbus 1507 (3000 BM) Rotterdam, tel. 010-2172000, fax 010-2172700, e-mail e.lensink@houthoff.com

Leuftink, mw. mr. E.C., Haarlemmerweg 333 (1051 LD) postbus 58188 (1040 HD) Amsterdam, tel. 020-5506682, fax 020-5506782, e-mail els.leuftink@kvdl.nl

Leij, mw. mr. D. van der, Stadionplein 47 (1076 CH) postbus 75143 (1070 AC) Amsterdam, tel. 020-6756664, fax 020-6756668, e-mail vanderleij@aanthesadvocaten.nl

Lieftink, mr. J.J., van der Helstplein 3 (1072 PH) postbus 51143 (1007 EC) Amsterdam, tel. 020-6750756, fax 020-6765896, e-mail advocaten@cleerdin-hamer.nl

Ligtenberg, mr. H.G.J., Vondellaan 128 (3521 GH) Utrecht, tel. 030-2819802, fax 030-2819804, e-mail info@vankootenadvocatuur.nl

Lommel, mw. mr. M.D.E., Haarlemmermeerstraat 126-II (1058 KH) Amsterdam

Louman, mr. J.G., Stadhouderskade 34-35 (1071 ZD) postbus 15714 (1001 NE) Amsterdam, tel. 020-6383603, fax 020-6234549, e-mail amsterdam@abma.nl

Lunshof, mw. mr. A.L., Kruseman van Eltenweg 2 (1817 BC) postbus 9004 (1800 GA) Alkmaar, tel. 072-5118910, fax 072-5203526

Lijkwan, mr. A.S.D., Admiraliteitskade 50 (3063 ED) postbus 4302 (3006 AH) Rotterdam, tel. 010-2725328, fax 010-2725516, e-mail alijkwan@akd.nl

Makker, mw. mr. F.A.A.M., Delflandlaan 1 (1062 EA) postbus 7266 (1007 JG) Amsterdam, tel. 020-2060655, fax 020-2060250, e-mail amsterdam.advocaten@pellicaan.nl

Mazel, mr. M.W.L., Gustav Mahlerplein 2 (1082 MA) postbus 75510 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-7953134, fax 020-7942944, e-mail maurits.mazel@bdn.nl

Murrer, mw. mr. M.H.M., Kerkstraat 4 (6367 JE) Ubachsberg, postbus 23034 (6367 ZG) Voerendaal, tel. 045-5620540, fax 045-5620541, e-mail m.murrer@rechten.nl

Het Bureau van de Orde

ONDERWERP

Algemene informatie

(w.o. Advocatenpaspoort)

N.a.w.-gegevens advocatuur

Auditbureau (kwaliteitszorg)

Centrale Controle Verordeningen

Landelijke financiële bijdrage

Communicatie (brochures, Vademecum)

BalieNet-certificaten

Overige (praktijk)vragen van advocaten

TELEFOONNUMMER

070 - 335 35 35

070 - 335 35 29

070 - 335 35 71 / 82

070 - 335 35 26

070 - 335 35 23

070 - 335 35 52

070 - 335 35 71 / 86

070 - 335 35 71 / 86

E-MAILADRES

info@advocatenorde.nl

info@barbeheer.nl

audit@advocatenorde.nl

ccv@advocatenorde.nl

finorg@advocatenorde.nl

pr@advocatenorde.nl

certificaat@advocatenorde.nl

helpdesk@advocatenorde.nl

Opleiding

- **Beroepsopleiding (BO)** 070 - 335 35 55 opl@advocatenorde.nl (vragen van stagiaires inzake BO) (09.00-12.00 uur)
- **Voortgezette Stagiaire Opleiding (VSO)** 070 - 335 35 58 / 78 vso-po@advocatenorde.nl (vragen van stagiaires inzake VSO en erkende opleidingsinstellingen)
- **Permanente Opleiding (PO)** 070 - 335 35 58 / 78 vso-po@advocatenorde.nl (vragen van erkende opleidingsinstellingen en advocaten inzake PO-punten)
- **Permanente Opleiding (PO)** 070 - 335 35 41 / 89 jz@advocatenorde.nl (onthefingen PO)
- **Vrijstellingen BO en VSO** 070 - 335 35 41 / 89 jz@advocatenorde.nl

Neuhuyskade 94, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag
Telefoonnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 35
Faxnummer algemeen +31 (0)70 - 335 35 31

Nauta, mr. A.W., Luttik Oudorp 80 (1811 MZ) postbus 386 (1800 AJ) Alkmaar, tel. 072-5154620, fax 072-5153884, e-mail avandriël@wxs.nl

Nijhoff, mw. mr. A., 's-Gravelandseweg 65 (1217 EJ) postbus 1500 (1200 BM) Hilversum, tel. 035-6931044, fax 035-6918553, e-mail a.nijhoff@vandiepen.com

Oostinga, mw. mr. E.A., Dijsselhofplantsoen 16-18 (1077 BL) postbus 75729 (1070 KA) Amsterdam, tel. 020-5747474, fax 020-5747475, e-mail e.oostinga@vandiepen.com

Pans, mw. mr. E., Weteringschans 85-87 (1017 RZ) postbus 15755 (1006 NG) Amsterdam, tel. 020-6732199, fax 020-6758163, e-mail info@beeradvocaten.nl

Pas, mw. mr. I.A.P.M. van de, Prof. Cobbenhagenlaan 75 (5037 DB) postbus 414 (5000 AK) Tilburg, tel. 013-4668888, fax 013-4668885, e-mail i.vandepas@devoot.nl

Pauw, mw. mr. D.E., Admiraliteitskade 50 (3063 ED) postbus 4302 (3006 AH) Rotterdam, tel. 010-2725515, fax 010-2725516, e-mail dpauw@akd.nl

Putten, mw. mr. N. van der, Van Vollenhovenstraat 31 (3016 BG) Rotterdam, tel. 010-4364311, fax 010-4366700, e-mail rotterdam@svsadvocates.com

Raap, mr. R., Stedumermaar 8 (9735 AC) Groningen, tel. 050-3134750, fax 050-3138586

Raaymakers, mr. M., Maliesingel 20 (3581 BE) postbus 354 (3500 AJ) Utrecht, tel. 030-2320800, fax 030-2341644, e-mail raaymakers@wijnenstaal.nl

Reynaers, mr. T.P.A.M., Vijfhuizenberg 50 (4708 AL) postbus 69 (4700 AB) Roosendaal, tel. 0165-592000, fax 0165-592050, e-mail reynaers@haansbeijens.nl

Ricci, mw. mr. M., Stokdijkkade 2 (2671 GW) Naaldwijk, tel. 0174-673673, fax 0174-673600

Roos, mw. mr. J.F. de, Droogbak 1-a (1013 GE) postbus 251 (1000 AG) Amsterdam, tel. 020-7119288, fax 020-7119288, e-mail fleur.deroos@cliffordchance.com

Ruitenbeek, mw. mr. S.G.E. van, Drentestraat 21 (1083 HK) postbus 7925 (1008 AC) Amsterdam, tel. 020-5466372, fax 020-6429013, e-mail sanne.van.ruitenbeek@hollandlaw.nl

Samson, mw. mr. A.H., Jan van Goyenkade 8 (1075 HP) postbus 75687 (1070 AR) Amsterdam, tel. 020-5722788, fax 020-5722780, e-mail anne.samson@debrey.com

Sarioglu, mr. A., Bothalaan 1 (1217 JP) postbus 2383 (1200 CJ) Hilversum, tel. 035-6219941, fax 035-6216058, e-mail a.sarioglu@beks.nl

Scheltema, mr. H.C., Waterlandlaan 52 (1441 MP) postbus 575 (1440 AA) Purmerend, tel. 0299-433333, fax 0299-479404, e-mail h.scheltema@abma.nl

Schenke, mw. mr. S.D., Orlyplein 10 (1043 DP) postbus 58280 (1040 KG) Amsterdam, tel. 020-5825100, fax 020-5825150, e-mail sschenke@akd.nl

Scheijde, mw. mr. Y.K., Herengracht 514 (1017 CC) postbus 15724 (1001 NE) Amsterdam, tel. 020-6706060, fax 020-6706061, e-mail info@rvdk.com

Schölvink, mr. T.M., De Lairessestraat 155-1 hoog (1075 HK) Amsterdam, tel. 020-62221130, fax 020-4220378, e-mail info@laumen-advocaten.nl

Slaar, mw. mr. H., Reimersbeek 2 (1082 AG) postbus 87400 (1080 JK) Amsterdam, tel. 020-3015555, fax 020-3015678, e-mail info@russell.nl

Slump, mr. J.J., Heemraadssingel 157 (3022 CE) postbus 25006 (3001 HA) Rotterdam, tel. 010-4776777, fax 010-4253170, e-mail jslump@mglaw.nl

Smit, mw. mr. M.S., Boompjes 554 (3011 ZX) postbus 664 (3000 AR) Rotterdam, tel. 010-2010070, fax 010-4124772, e-mail smit@sdslaw.nl

Smits, mr. D.J., Beursplein 37 (3011 AA) postbus 30117 (3001 DC) Rotterdam, tel. 010-2051166, fax 010-4124011, e-mail info@vhenb.nl

Splinter, mr. J.J., Fred. Roeskestraat 100 (1076 ED) postbus 71170 (1007 BD) Amsterdam, tel. 020-5785571, fax 020-5785843, e-mail jelle.splinter@loyensloeff.com

Spotel, mr. E., Trompsingel 1 (9724 CX) Groningen

Straten, mw. mr. P.S. van, Fred. Roeskestraat 100 (1076 ED) postbus 71170 (1007 BD) Amsterdam, tel. 020-5785183, fax 020-5785818, e-mail petra.van.straten@loyensloeff.com

Stuivinga, mr. B.H., Strawinskylaan 3127 (1077 ZX) postbus 75306 (1070 AH) Amsterdam, tel. 020-3017300, fax 020-3017350

Telders, mr. N.B.F., Prof. Ritzema Boslaan 94 (3571 CV) Utrecht

Timmer, mw. mr. C.S.M., Bahialaan 502 (3065 WC) postbus 4030 (3006 AA) Rotterdam, tel. 010-2425360, fax 010-2425358, e-mail info@fplaw.nl

Veen, mw. mr. L.T.J. van, Stedumermaar 8 (9735 AC) Groningen, tel. 050-3134750, fax 050-3138586, e-mail l.vanveen@rechtshulpnoord.nl

Vennik, mw. mr. M.I., Stadionplein 25 (1076 CG) Amsterdam, tel. 020-6767878, fax 020-3795488, e-mail info@devildervanoosten.nl

Versteeg, mr. DR., Strawinskylaan 2001 (1077 ZZ) postbus 75640 (1070 AP) Amsterdam, tel. 020-5460682, fax 020-5460123, e-mail daan.versteeg@stibbe.com

Vlies, mw. mr. J.F. van der, Westerkade 7-c (3016 CL) postbus 23493 (3001 KL) Rotterdam, tel. 010-2667866, fax 010-2667868, e-mail judith.vandervlies@mainportlawyers.com

Vloten, mw. mr. S.A.C.A. van, Burgemeester Roelenweg 14-a (8021 EV) postbus 1080 (8001 BB) Zwolle, tel. 038-4224949, fax 038-4226464, e-mail advocatenvanvloten@hetnet.nl

Vogelpoel, mw. mr. J.C.M., Vondellaan 152 (3521 GH) Utrecht, tel. 030-2819665, fax 030-2819669, e-mail vogelpoel@menkveladvocaten.nl

Vries, mr. F. de, Veerkade 5-d (3016 DE) postbus 23317 (3001 KH) Rotterdam, tel. 010-4116471, fax 010-4136923, e-mail info@kernkamp.nl

Vrolijk, mr. J.M., Strawinskylaan 2001 (1077 ZZ) postbus 75640 (1070 AP) Amsterdam, tel. 020-5460471, fax 020-5460713, e-mail johan.vrolijk@stibbe.com

Waal, mr. M.de, Peter van Anrooystraat 7 (1076 DA) postbus 75999 (1070 AZ) Amsterdam, tel. 020-5736802, fax 020-5736887, e-mail m.de.waal@lexence.com

Wel, mw. mr. D.I. van, Kaaisstraat 1-3 (3231 KC) postbus 61 (3230 AB) Brielle, tel. 0181-416200, fax 0181-418628, e-mail info@elmersadvocaten.nl

Weski, mr. G.N., Westersingel 43 (3014 GT) Rotterdam, tel. 010-4368121, fax 010-4360017, e-mail g.n.weski@weski.nl

Wiel, mw. mr. P.E. van der, Blaak 28 (3011 TA) postbus 711 (3000 AS) Rotterdam, tel. 010-4406400, fax 010-4364400, e-mail pvanderwiel@ppl.nl

Wierdak, mw. mr. J.C., De Lairessestraat 111-115 (1075 HH) Amsterdam, tel. 020-3053200, fax 020-3053201, e-mail info@brinkhof.com

Wouw, mr. G.J. van de, Drentestraat 21 (1083 HK) postbus 7925 (1008 AC) Amsterdam, tel. 020-5466345, fax 020-5466614, e-mail gijs.van.de.wouw@hollandlaw.nl

Yang, mr. K.T., Frederiksplein 1 (1017 XK) postbus 20550 (1001 NN) Amsterdam, tel. 020-5210690, fax 020-5210699, e-mail t.yang@vestius.com

Ijdema, mw. mr. L., Haarlemmerweg 333 (1051 LH) postbus 58188 (1040 HD) Amsterdam, tel. 020-5506830, fax 020-5506930, e-mail l.ijdema@kvdl.nl

Zijll, mw. mr. E.D. van, Gustav Mahlerplein 50 (1082 MA) postbus 75505 (1070 AM) Amsterdam, tel. 020-6056335, fax 020-6059704, e-mail e.van.zijll@houthoff.com

PRAKTIJK NEERGELEGD

Aalst, mr. A.C. van Rotterdam 01-07-2006

Andeweg, mw. mr. V.C. Breda 30-06-2006

Bergen, mr. A.J.E. van den Den Haag 01-07-2006

Boddaert, mr. A.R.Ph. Heerhugowaard 01-07-2006

De Vita, mr. M. Volendam 01-04-2006

Deckers, mr. L.Ch.J. Amsterdam 01-07-2006

Doull, mw. mr. B. Amsterdam 01-04-2006

Fiévez, mr. A.W.A.M. Deventer 03-07-2006

Gerding, mw. mr. A.F. Drachten 01-07-2006

Graaff-Haasnoot, mw. mr. M.A. Den Haag 01-07-2006

Gunckel, mw. mr. A.M. Chicago/US 01-03-2006

Hooijschuur, mw. mr. A.E. Zaandam 07-04-2006

Klaarenbeek, mw. mr. N.A. Leiden 01-05-2006

Knottnerus, mr. P.M. Den Haag 01-06-2006

Koene, mw. mr. N.J. Amsterdam 13-07-2006

Lamers, mw. mr. M.T.A. Zwolle 01-03-2006

Leeuwen, mw. mr. D.H.C. van Leiden 01-01-2006

Michels, mr. J.Th.M. Zutphen 01-01-2006

Noordhof, mr. T.G. Amsterdam 16-06-2006

Nijboer, mr. B.M. Amsterdam 20-06-2006

Pauwels, mr. R.H.R.R. Paterswolde 01-04-2006

Prins, mw. mr. D. Rotterdam 01-03-2006

Rijk, mr. R. de Amsterdam 20-06-2006

Tielenius Kruythoff, mr. L. Zoetermeer 11-07-2006

Tomlow-Keppler, mw. mr. H.H. Heerlen 01-04-2006

Vries, mw. mr. C.O. de Amsterdam 16-06-2006

Waterman, mw. mr. Y.R.K. Roosendaal 30-06-2006

Willebrands, mw. mr. S.O. Amsterdam 01-07-2006

Wissen, mr. M.E. van Den Haag 01-07-2006

OVERLEDEN

Krale, mr. G. Wijchen 02-05-2006

KANTOORVERPLAATSING:

Aarts, mr. F.H.C. (Maastricht): De Hesseleplein 5 (6411 CG) postbus 6 (6400 AA) Heerlen, tel. 045-5742800, fax 045-5715703, e-mail info@acsadvocaten.nl

Alberda, mw. mr. F.H.A.: Druifstreek 72 (8911 LH) postbus 1005 (8900 CA) Leeuwarden, tel. 058-2444422, fax 058-24444433, e-mail advocaten@nordlaw.nl

Arslan, mw. mr. F.: Zoutmanstrat 23-e (2518 GL) Den Haag, tel. 070-3635100, fax 070-3601102, e-mail farlsan@wanadoo.nl

Assouiki, mw. mr. N. (Breda): Bisschop Zwijsenstraat 25 (5038 VA) Tilburg, tel. 013-5820300, fax 013-5300606, e-mail info@assouiki.nl

Biezenbos, mr. A.G. van den: Stratumsdijk 63 (5611 NC) Eindhoven

Boasman-Trucfull, mw. mr. N.R.H.: Markerkerk 13-16 (1314 AN) Almere, tel. 036-7501797, fax 036-7501739, e-mail info@st-advocaten.nl

Bree, mr. R. de (Rotterdam): Jan van Nassastraat 113 (2596 BS) postbus 93102 (2509 AC) Den Haag, tel. 070-4166616, fax 070-3226940, e-mail r.debree@wlaws.com

Breij, mw. mr. M.M.E.C. (Kerkrade): Membredelhof 1 (6336 PD) Hulsberg, tel. 045-4053944, fax 045-8502567, e-mail breij@breijletselschade.nl

Campen, mw. mr. M.J.M. van (Roosendaal): Moergestelseweg 34-a (5062 JW) postbus 234 (5060 AE) Oisterwijk, tel. 013-5215357, fax 013-5283339, e-mail info@bogaertseengroenen.nl

Corbeek, mr. D.R.: Sonsbeekweg 8 (6814 BA) postbus 64 (6800 AB) Arnhem, tel. 026-3556900, fax 026-3556909, e-mail corbeek@ijsseldijkcorbeek.nl

Demmer, mw. mr. L. (Amersfoort): Binnenwal 6 (3432 GH) Nieuwegein, tel. 030-6009080, fax 030-6009089

Dunnewijk, mr. M.: Kleine Tocht 7-b (1507 CB) Zaandam

Egeter, mr. M.L.: Javstraat 8 (3016 CE) postbus 23431 (3001 KK) Rotterdam, tel. 010-4360069, fax 010-4360066, e-mail egeter@heere-egeter.nl

Fonds, mw. mr. S.I.: Prinsengracht 813 (1017 KA) Amsterdam, tel. 020-6255129, fax 020-6255126, e-mail s.fonds@planet.nl

Gaalen-van Beuzekom, mr. M.R. van (Veenendaal): Maliestraat 7 (3581 SH) postbus 14048 (3508 SB) Utrecht, tel. 030-2302244, fax 030-2302774, e-mail gaalen@tvadvocaten.nl

Hulshof, mr. R.H.: Druifstreek 72 (8911 LH) postbus 1005 (8900 CA) Leeuwarden, tel. 058-2444422, fax 058-24444433, e-mail advocaten@nordlaw.nl

Jonkers, mr. P.S.: Spordenlaan 81 (1060 MN) Amsterdam, tel. 020-4082010, fax 020-4082009

Kool, mw. mr. S.A.H.: Hectorstraat 23 (1076 PN) Amsterdam, tel. 020-5787357, fax 020-5787351

Luijten, mr. R.W.E.J. (Maastricht): Broekhem 137 (6301 HG) postbus 31 (6300 AA) Valkenburg a/d Geul, tel. 043-6011696, fax 043-6012770

Maes, mr. B.J.: Concordialaan 69 (5223 ZN) Den Bosch, tel. 073-6322428, fax 073-6234804, e-mail b.maes@maesadvocaat.nl

Merkus, mw. mr. S.H.: J.J. Viottastraat 4 (1071 JR) Amsterdam, tel. 020-6766222

Möller, mr. L.H.E. (Rotterdam): Jan van Nassastraat 113 (2596 BS) postbus 93102 (2509 AC) Den Haag, tel. 070-4166616, fax 070-3226940

Nagel, mw. mr. D.G.: Westeinde 40 (1334 BL) postbus 30149 (1303 AC) Almere, tel. 036-5218020, fax 036-5327766

Nieuwe delen in de reeks Sdu Wettenverzamelingen

- betrouwbaar
- praktisch
- compleet
- korting bij een abonnement

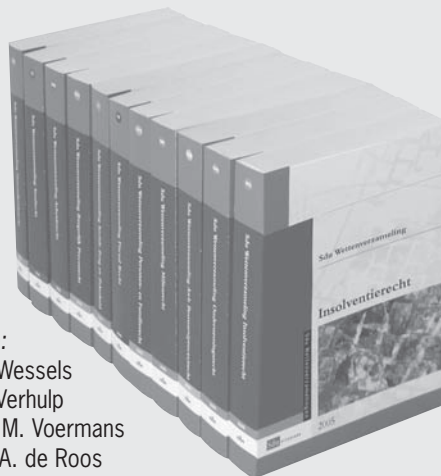
Rechtstreeks van de bron naar de praktijk

Een complete wettenverzameling. Geactualiseerd en volledig afgestemd op de praktijk van de professional. Met deze wettenreeks brengt Sdu Uitgevers de Nederlandse wetten binnen het bereik van juristen en iedereen die in zijn of haar dagelijkse werk te maken heeft met wet- en regelgeving.

Deze 17 delen zijn nu beschikbaar:

- 1 Sdu Wettenverzameling Arbeidsrecht
- 2 Sdu Wettenverzameling Personen- en Familierecht
- 3 Sdu Wettenverzameling Ondernemingsrecht
- 4 Sdu Wettenverzameling Insolventierecht
- 5 Sdu Wettenverzameling Awb Bestuurs(proces)recht
- 6 Sdu Wettenverzameling Milieurecht
- 7 Sdu Wettenverzameling Gezondheidsrecht
- 8 Sdu Wettenverzameling Strafrecht
- 9 Sdu Wettenverzameling Burgerlijk procesrecht
- 10 Sdu Wettenverzameling Sociale Zorg en Zekerheid
- 11 Sdu Wettenverzameling Fiscaal Recht
- 12 Sdu Wettenverzameling Jeugdrecht
- 13 Sdu Wettenverzameling Ruimtelijk Bestuursrecht
- 14 Sdu Wettenverzameling Intellectuele Eigendom
- 15 Sdu Wettenverzameling Internationaal Verbintenissenrecht
- 16 Sdu Wettenverzameling Wegenverkeersrecht
- 17 Sdu Wettenverzameling Verzekeringsrecht

Kernredactie:
Prof. mr. B. Wessels
Prof. mr. E. Verhulp
Prof. dr. W.J.M. Voermans
Prof. mr. Th.A. de Roos
Boeken: 17 delen
Prijs: € 25,- per deel,
15% korting bij een
abonnement

Onze uitgaven zijn ook
verkrijgbaar via de boekhandel

Bestel via
www.sdu.nl/wetten
of bel (070) 378 98 80

Opbroek-Booij, mw. mr. T.A. (Amersfoort): Ramstraat 31-33 (3581 HD) postbus 13086 (3507 LB) Utrecht, tel. 030-2122800, fax 030-2520244

Overkleef, mr. J.H.F.: Geldelozeweg 47-b (1625 NW) postbus 1010 (1620 KA) Hoorn NH, tel. 0229-266068, fax 0229-266345, e-mail info@overkleef-hoorn.nl

Prillewitz, mr. H.W.: Nieuwe Haven 25 (1411 SG) postbus 10778 (1410 AC) Naarden, tel. 035-6949030, fax 035-6953635, e-mail info@prillewitz.nl

Redeker, mr. P.H.: Druifstreek 72 (8911 LH) postbus 1005 (8900 CA) Leeuwarden, tel. 058-2444422, fax 058-2444433, e-mail advocaten@nordlaw.nl

Schuppen, mr. H. van: Herengracht 104 (1015 BS) postbus 10778 (1001 ET) Amsterdam, tel. 020-6240030, fax 020-6200006, e-mail vanschuppen@schuppenwater.nl

Sett, mr. K.L.: Melkpad 41 (1217 KB) Hilversum, tel. 035-6246000, fax 035-6283038, e-mail klsett@advocatenkantoorsett.nl

Tijsseling, mw. mr. C.J.W. (Gorinchem): Maliestraat 7 (3581 SH) postbus 14048 (3508 SB) Utrecht, tel. 030-2302244, fax 030-2302774, e-mail tijsseling@tv-advocaten.nl

Veen, mw. mr. S.J. van der (Groningen): Het Spoor 64 (3994 AL) postbus 346 (3990 GC) Houten, tel. 030-6353432, fax 030-6350332, e-mail veen@slagmaat.nl

Veenstra, mr. S.: Druifstreek 72 (8911 LH) postbus 1005 (8900 CA) Leeuwarden, tel. 058-2444422, fax 058-2444433, e-mail veenstra@nordlaw.nl

Verheul, mr. A.M.C.: Westeinde 40 (1334 BL) postbus 30149 (1303 AC) Almere, tel. 036-5218020, fax 036-5327766

Vries, mr. M. de: De Lairessestraat 153- sous (1075 HK) Amsterdam, fax 084-7150548, e-mail emesque@tiscali.nl

Water, E.L. van de: Herengracht 104 (1015 BS) postbus 10778 (1001 ET) Amsterdam, tel. 020-6240030, fax 020-6200006, e-mail vandewater@schuppenwater.nl

Willems, mr. mr. P.W.H.M.: Van Stolkweg 10 (2585 JP) postbus 80504 (2508 GM) Den Haag, tel. 070-3504055, fax 070-3506187, e-mail p.willems@wtsadvocaten.nl

Ijsseldijk, mr. M.W.G.J.: Sonsbeekweg 8 (6814 BA) postbus 64 (6800 AB) Arnhem, tel. 026-3556900, fax 026-3556909, e-mail info@ijsseldijkcorbeek.nl

NIEUW KANTOOR/ASSOCIATIE:

Advocatenkantoor Nagel & Verheul (mrs. D.G. Nagel en A.M.C. Verheul) Westeinde 40 (1334 BL) postbus 30149 (1303 AC) Almere, tel. 036-5218020, fax 036-5327766

Nord Notarissen & Advocaten (mrs. S. Veenstra, P.H. Redeker, R.H. Hulshof en F.H.A. Alberda) Druifstreek 72 (8911 LH) postbus 1005 (8900 CA) Leeuwarden, tel. 058-2444422, fax 058-2444433, e-mail advocaten@nordlaw.nl

Van Schuppen & Van de Water Advocaten (mrs. H. van Schuppen en E.L. van de Water) Herengracht 104 (1015 BS) postbus 10778 (1001 ET) Amsterdam, tel. 020-6240030, fax 020-6200006

Tijsseling Van Gaalen Advocaten (mrs. C.J.W. Tijsseling en L. van Gaalen-van Beuzekom) Maliestraat 7 (3581 SH) postbus 14048 (3508 SB) Utrecht, tel. 030-2302244, fax 030-2302774

Ijsseldijk & Corbeek Advocaten (mrs. M.W.G.J. Ijsseldijk en D.R. Corbeek) Sonsbeekweg 8 (6814 BA) postbus 64 (6800 AB) Arnhem, tel. 026-3556900, fax 026-3556909, e-mail info@ijsseldijkcorbeek.nl

NAAMSWIJZIGING:

Rechtshulp Oost Advocaten te Almere thans:

Bolwerk Advocaten

Rechtshulp Oost Advocaten te Arnhem thans: **Bolwerk Advocaten**

Rechtshulp Oost Advocaten te Enschede thans: **Bolwerk Advocaten**

Rechtshulp Oost Advocaten te Zutphen thans: **Bolwerk Advocaten**

Rechtshulp Oost Advocaten te Zwolle thans:

Bolwerk Advocaten

Brussee Advocatuur te Oegstgeest thans:

Brussee Lindeboom Advocaten

Oldenziel, mw. mr. M. te Rotterdam thans:

Chin-Oldenziel, mw. mr. M.

Kochheim Coppes Smit advocaten te

Aerdenhout thans: **Kochheim Coppes Van Dam**

Punt Advocaten te Amsterdam thans: **Punt & Van Hapert Advocaten**

Boonstra Rademakers te Leeuwarden thans:

Rotshuizen Geense Advocaten

Spelt & Sett Advocaten te Hilversum thans:

Spelt & Trustfull Advocaten

BEZOEKADRES/POSTBUS/TEL./FAX/E-MAIL:

Advocatenkantoor Arends te Roden:

Borglaan 2 (9301 ZE) Roden, e-mail info@jharends.nl

Brussee Lindeboom Advocaten te

Oegstgeest: Scheveningseweg 46 (2517 KV) Den Haag, tel. 070-3066800, fax 070-3066870

Caassens Advocaten te Eindhoven:

Vondellaan 12 (5611 NX) Eindhoven

Van Diepen Van der Kroef Advocaten te

Utrecht: Maliebaan 10-a (3581 CN) Utrecht

Advocatenkantoor Geuze te Best:

Stationsstraat 65 (5683 BB) Best

Spelt & Trustfull Advocaten te Hilversum:

e-mail info@st-advocaten.nl

Disciplinaire beslissingen

- Alle disciplinaire beslissingen die sinds 1986 in het Advocatenblad zijn gepubliceerd zijn ook te vinden op www.advocatenorde.nl en BalieNet
- Publicatie in deze rubriek geschiedt door de Commissie Disciplinaire Rechtspraak, bestaande uit mr. H.J.A. Knijff, mr. J.D. Loorbach, mr. I.E.M. Sutorius mr. G.J. Kemper en mr. C.H.B. Winters.

DEKENALE BEMIDDELING

Raad van Discipline Leeuwarden, 27 mei 2005

(mrs. Van Riessen, Hemmes, Janssen, Van der Kwaak-Wamelink en Winkel)

Het frustreren van dekenale bemiddeling is een advocaat onwaardig gedrag jegens de deken.

- *Advocatenwet artikel 46 (2.1 Wat in het algemeen niet betaamt; 2.2 Bezwaren van de deken; 5.4 Welwillendheid in het algemeen); artikel 46f*
- *Gedragsregels 1, 2, 17 en 37*

Feiten

In het voorjaar van 2004 heeft de deken zich op verzoek van mr. X bereid verklaard te bemiddelen in een geschil tussen mrs. X, Y en Z in verband met een maatschap tussen hen en de moeder van mr. X. Na schriftelijk overleg met partijen heeft de deken bij brief d.d. 17

november 2004 een procedurevoorstel gedaan, waarin hij bepaalde termijnen heeft genoemd en 2 zittingsdata heeft voorgesteld, op welk voorstel door geen van partijen is gereageerd. Bij brief d.d. 6 januari 2005 heeft de deken gerappelleerd en in het bijzonder mr. X opgeroepen om binnen 5 werkdagen het afgesproken schriftelijk stuk in te dienen waarna de twee andere advocaten zouden kunnen reageren alvorens een mondelinge behandeling zou plaatsvinden. Op die brief en ook nadien heeft de deken niets van mr. X vernomen. Door niet op zijn brieven te reageren heeft mr. X:

- 1 het vertrouwen in de advocatuur of in zijn eigen beroepsuitoefening geschaad;
- 2 niet gestreefd naar een onderlinge verhouding die berust op welwillendheid en vertrouwen;
- 3 er blijk van gegeven dat de organisatie en inrichting van zijn kantoor niet in overeenstemming zijn met de eisen van een goede praktijkuitoefening.

Mr. X stelt dat hij bij brief d.d. 15 november 2004 de deken heeft bericht dat hij instemde met de door de deken voorgestelde en nader uitgewerkte procedure en dat de brief van zijn moeder van 5 november 2004 aan de deken voor hem als vertrekpunt kon gelden. Vervolgens ontving mr. X de brief van de deken van 17 november 2004. Mr. X is ervan uitgegaan dat de in die brief gestelde vragen tot mr. Y waren gericht en niet tot hem, omdat hij zich al had geëngagemint aan de voorgestelde procedure. Bovendien gold de brief d.d. 5 november 2004 van zijn moeder voor mr. X als memorie van eis, oftewel een eerste processtuk waaraan de deken in zijn brief d.d. 6 januari 2005 refereert. Volgens mr. X was de memorie van eis al genomen en was het wachten op een memorie van antwoord van mrs. Y en Z. Voorzover mr. X weet heeft zowel mr. Y als mr. Z geen memorie van antwoord ingediend. Mr. X had – gelet hierop – niet de indruk dat de brief van de deken tot hem was gericht, daarom heeft hij daar niet op gereageerd. Mr. X stelt dat het zeker niet de bedoeling is geweest om de deken op welke wijze dan ook te schofferen of jegens hem onwelwillend te zijn. Dat zou ook niet voor de hand liggen, omdat hij zelf om bemiddeling had gevraagd en daarbij belang had en heeft.

Overwegingen raad

Mr. X heeft de deken verzocht in een zakelijk geschil tussen hem en twee andere advocaten uit hetzelfde arrondissement te willen bemiddelen, maar heeft op geen enkele wijze de deken in staat gesteld om de door de deken aanvaarde opdracht om te bemiddelen in de vorm van het geven van een niet-bindend advies tot een goed einde te brengen. Hierdoor heeft mr. X het vertrouwen dat de deken in hem en in zijn eigen beroepsuitoefening heeft gesteld beschaamd en er blijk van gegeven niet te streven naar een onderlinge verhouding die berust op welwillendheid en vertrouwen. Mr. X heeft weliswaar gesteld, dat een en ander het gevolg is geweest van miscommunicatie, omdat hij dacht dat de desbetreffende brieven van de deken aan het adres van hem en de overige betrokkene(n) niet voor hem bedoeld waren, temeer daar de brief d.d. 5 november 2004 van zijn moeder als memorie van eis kon gelden, zodat hij – naar hij dacht – aan het verzoek van de deken om bij hem zijn eis in te dienen, had voldaan. De raad neemt deze veronderstelling(en) van mr. X niet serieus. Er kan geen misverstand over bestaan dat de deken in zijn brieven aan betrokkenen, onder wie mr. X telkens tevergeefs om een reactie heeft gevraagd. De raad noemt dit onbehoorlijk, onwelwillend en een advocaat onwaardig gedrag jegens een deken die hij bereid heeft gevonden in een geschil tussen advocaten te bemiddelen. In zoverre is de klacht gegrond.

De raad wil niet zo ver gaan als de deken door enkel uit het aan mr. X verweten gedrag af te leiden, dat de organisatie en inrichting van het kantoor van mr. X niet in overeenstemming zouden zijn met de eisen van een goede praktijkuitoefening. Daartoe heeft de deken onvoldoende gesteld. Dit onderdeel van de klacht acht de raad ongegrond. Bij het opleggen van een maatregel zal de raad laten meewegen, dat mr. X op geen enkele wijze heeft laten blijken inzicht te hebben in de verwerpelijke van zijn gedragingen.

Volgt

Gegronde verklaring van de klacht, behoudens voor wat betreft het verwijt dat mr. X er niet voor heeft gezorgd dat de organisatie en inrichting van zijn kantoor in overeenstemming zijn met de eisen van een goede praktijkuitoefening, met oplegging van de maatregel van een berisping.

ONDERZOEKSPLICHT

Raad van Discipline Amsterdam, 6 juni 2005

(mrs. De Groot, Goppel, Rigters, Romijn en Verweel-Stokman)

Bij de behandeling van een familiezaak dient de advocaat extra zorgvuldigheid in acht te nemen in verband met de bij een dergelijke zaak betrokken belangen van derden, in het bijzonder van kinderen. De advocaat die informatie verstrekt over het strafrechtelijk verleden van de wederpartij dient daarbij niet uitsluitend af te gaan op mededelingen van zijn eigen cliënt maar zelf nader onderzoek te verrichten.

- *Advocatenwet artikel 46 (3.3.1 Grievende uitlatingen)*
- *Gedragsregels 30 en 31*

Feiten

Klager en zijn ex-partner hebben uit hun verbroken relatie een zootje. Mr. X staat de ex-partner bij. Klager vraagt de rechtbank een omgangsregeling vast te stellen. Mr. X schrijft in het verweerschrift onder meer:

‘Daarentegen is het een feit van algemene bekendheid dat verzoeker ook tijdens het samenwonen met de vrouw matig tot zeer agressief kon optreden en voor agressief gedrag zelfs door de rechter veroordeeld is.’

Bij de zitting waarin het verzoek tot het treffen van een omgangsregeling wordt behandeld, maken klager en zijn voormalige partner kenbaar dat zij willen proberen hun conflict door bemiddeling op te lossen, voor welk doel diezelfde middag een bespreking wordt gearrangeerd bij de Raad voor de Kinderbescherming. Mr. X vergezelt zijn cliënte naar de raad. De raad doet vervolgens schriftelijk verslag aan de rechtbank, waarin onder meer te lezen staat:

‘In de hal ontstond met name door de polariserende opstelling van moeders raadsman een zo vijandige en agressieve sfeer dat de Raads-onderzoekers geen mogelijkheden zagen terstond tot bemiddelen over te gaan.’

Vervolgens wordt een voorlopige omgangsregeling vastgesteld. In een brief aan de advocaat van klager schrijft mr. X enige maanden later:

‘Cliënte blijft bij haar mening dat het niet in het belang van (de minderjarige) is als hij dit weekend omgang heeft met zijn vader, en dat bovendien losstaat van het incident dat zich op (datum) heeft voorgedaan. De politie te A. is op de hoogte en zal niet meewerken aan de omgang, mocht (klager) onverhoopt toch vanmiddag verschijnen.’

De klacht bestaat uit drie onderdelen:

- a mr. X heeft zich bij het bemiddelingsgesprek bij de Raad voor de Kinderbescherming zodanig negatief en beledigend gedragen, dat er geen gesprek kon plaatsvinden;
- b mr. X stelt dat klager een strafrechtelijk verleden met betrekking tot geweld heeft, hetgeen niet het geval is en hem bekend moet zijn;
- c mr. X schrijft in zijn brief van (datum) ten onrechte dat de politie niet zal meewerken aan de omgangsregeling.

Overwegingen van de raad:

Sub a Vooropgesteld dient te worden dat een advocaat (van de wederpartij) een ruime vrijheid toekomt ten aanzien van de wijze waarop hij de belangen van zijn cliënt behartigt, met dien verstande dat het de advocaat niet is toegestaan zich hetzij schriftelijk, hetzij mondeling onnodig grievend uit te laten over de wederpartij van zijn cliënt of feiten te poneren waarvan hij de onjuistheid kent of redelijkerwijs kan kennen. Daarbij dient een advocaat bij de behartiging van een familiezaak bovendien extra zorgvuldigheid in acht te nemen in verband met de bij een dergelijke zaak betrokken belangen van derden, meer in het bijzonder van kinderen.

Klager verwijt mr. X dat hij zich bij de Raad voor de Kinderbescherming polariserend heeft opgesteld. Hij verwijst daarvoor naar de brief van de Raad voor de Kinderbescherming.

Mr. X heeft gesteld dat met betrekking tot het incident bij de Raad voor de Kinderbescherming een misverstand is ontstaan. Er zou sprake zijn geweest van een persoonsverwisseling. Niet hij zou zich hebben schuldig gemaakt aan polariserend gedrag maar de huidige echtgenoot van zijn cliënte.

Beide partijen hebben ten bewijze van hun standpunten verklaringen van getuigen overgelegd. De inhoud van de verschillende verklaringen staat tegenover elkaar. Aldus is niet komen vast te staan dat mr. X zich schuldig heeft gemaakt aan polariserend gedrag en aldus in strijd zou hebben gehandeld met de hier weergegeven norm.

Sub b Mr. X heeft aangegeven dat hij van zijn cliënte heeft vernomen dat klager strafrechtelijk is veroordeeld op grond van geweldsdelicten.

Hoewel de advocaat in beginsel mag afgaan op feiten die zijn cliënt hem verschaft, geldt dat een mededeling betreffende een strafrechtelijke veroordeling van een wederpartij tot nader onderzoek noopt, voordat de advocaat van de juistheid daarvan kan uitgaan.

Mr. X heeft niet gesteld dat hij naar aanleiding van de mededelingen van zijn cliënte omtrent het strafrechtelijk verleden

van klager zelf nader onderzoek heeft verricht. Klager heeft onweersproken gesteld dat hij nimmer is veroordeeld op grond van een geweldsdelict. Mr. X heeft derhalve gegevens over een strafrechtelijke veroordeling van klager aan de rechter verstrekt die hij niet nader heeft onderzocht en waarvan voorts moet worden aangenomen dat die feitelijk onjuist zijn.

Dit onderdeel van de klacht is derhalve gegrond.

Sub c Met betrekking tot dit onderdeel van de klacht dienen wederom de normen zoals hiervoor weergegeven vooropgesteld te worden.

Mr. X heeft gesteld dat hij van zijn cliënte heeft vernomen dat de politie te A. geen actie zou ondernemen naar aanleiding van het niet-nakomen van de omgangsregeling. Mr. X mocht terzake deze stelling afgaan op hetgeen zijn cliënte hem mededeelde en behoefde, gezien de aard van de mededeling van zijn cliënte, naar de juistheid hiervan geen nader onderzoek te verrichten.

Dit onderdeel van de klacht is ongegrond.

Gelet op de gegrondheid van klachtonderdeel (b) is de maatregel van enkele waarschuwing passend.

Beslissing van de raad:

- verklaart onderdelen (a) en (c) van de klacht ongegrond;
- verklaart onderdeel (b) van de klacht gegrond;
- legt aan mr. X op de maatregel van enkele waarschuwing.

TEGENSTRIJDIG BELANG

Raad van Discipline Amsterdam, 7 juni 2005

(mrs. Van Bennekom, Breederveld, De Regt, Romijn en Verviers)

De omstandigheden van het concrete geval zijn beslissend voor de vraag of een advocaat mag optreden tegen een partij wier rechtsvoorganger hij in het verleden heeft bijgestaan. In casu zijn de advocaat ten tijde van zijn optreden geen vertrouwelijke gegevens bekend geworden die hij nadien heeft gebruikt of kon gebruiken in de procedure waarin hij tegen de rechtsopvolger optreedt.

- *Advocatenwet artikel 46 (2 Wat een behoorlijk advocaat betaamt; 2.4 Vermijden van belangenconflicten)*
- *Gedragsregels 1 en 7 lid 5*

Feiten

Mr. X is sinds 1983 tot eind 2003 opgetreden voor de Stichting A.

Deze Stichting heeft ten gevolge van een fusie met ingang van 2004 opgehouden te bestaan en is op die datum opgegaan in de (nieuwe) Stichting B, klaagster. In het najaar van 2003 is de Raad van Toezicht van de Stichting A een beëindigingsovereenkomst overeen-

gekomen met haar (toenmalige) directeur C. Mr. X heeft Stichting A bijgestaan in het fusieproces en haar Raad van Toezicht geadviseerd ten aanzien van de beëindigingsregeling met de directeur. Medio december 2003 is een discussie ontstaan over de nakoming van deze beëindigingsregeling door klaagster. Mr. X is sinds begin 2004 in dat kader als advocaat opgetreden voor de directeur tegen klaagster. Ook is mr. X in diezelfde tijd opgetreden voor een aantal leden van de voormalige Raad van Toezicht van de Stichting A tegen klaagster.

Op 5 juli 2004 heeft een kort geding plaatsgevonden bij de Voorzieningenrechter te Z. waarbij mr. X namens de directeur nakoming van de afvloeiingsregeling heeft gevorderd van klaagster. Voorafgaand aan de zitting heeft de advocaat van klaagster de deken verzocht te bemiddelen teneinde mr. X te bewegen zich uit de zaak terug te trekken. De deken heeft mr. X geadviseerd zich terug te trekken. Mr. X heeft aan dit advies geen gevolg gegeven.

Overwegingen raad

Bij de beoordeling van de klacht stelt de raad voorop dat het in zijn algemeenheid ongewenst is dat een advocaat, die is opgetreden voor een rechtspersoon en in die hoedanigheid betrokken is geweest bij de opstelling van een overeenkomst tot beëindiging van het dienstverband met de bestuurder van die rechtspersoon, later optreedt namens die bestuurder tegen de rechtsopvolger van die rechtspersoon. De advocaat kan dan immers in een situatie komen te verkeren dat hij gebruik moet maken van vertrouwelijke gegevens, die hem als advocaat van de rechtspersoon bekend geworden zijn. De raad wijst in dit verband op de uitspraak van het Hof van Discipline van 9 juni 1997 (HvD 1997, 2335), bij welk oordeel ook in dit geval de raad aansluiting zoekt. Gelet op dit uitgangspunt komt bij de beantwoording van de vraag of een advocaat in strijd heeft gehandeld met enige tuchtrechtelijke norm beslissende betekenis toe aan de omstandigheden van het concrete geval. Gesteld noch gebleken is dat mr. X vertrouwelijke gegevens bekend zijn geworden ten tijde van zijn optreden als advocaat voor de Stichting A die hij nadien heeft gebruikt of kon gebruiken in de procedure tussen de rechtsopvolger van die Stichting en haar toenmalige directeur. Het feit dat mr. X beschikt over informatie die hij ten tijde van zijn optreden voor één van de rechtsvoorganger van klaagster heeft verkregen is, anders dan klaagster meent, onvoldoende om te oordelen dat mr. X tuchtrechtelijk laakbaar heeft gehandeld. De raad heeft evenmin kunnen vaststellen dat de positie van klaagster in die mate met Stichting A en/of haar toenmalige directeur verweven is dat deze met één van hen of beiden dient te worden vereenzelvigd. Gelet op deze uitgangspunten is de raad van oordeel dat de klacht ongegrond is. Ook overigens is niet gebleken van omstandigheden die de handelwijze van mr. X binnen het bereik van het tuchtrecht zouden kunnen brengen.

Volgt

Ongegrondverklaring van de klacht.

VERZET TEGEN INSCHRIJVING ADVOCAAAT

Hof van Discipline, 17 juni 2005, nummer 4280

(mrs. Zwitser-Schouten, Beker, Heidinga, De Kok en Van der Flier)

Verzet van de Raad van Toezicht tegen verzochte inschrijving als advocaat ongegrond.

– *Advocatenwet artikel 2 lid 2; artikel 4 lid 2*

Overwegingen van het hof

De Raad van Toezicht van de Orde van Advocaten in het Arrondissement A heeft verzet gedaan tegen de door klager verzochte inschrijving als advocaat en procureur bij de Rechtbank te A. Het verzet van de raad berust op de volgende gronden:

- a Klager heeft aan de raad verzwegen dat hij advocaat is geweest op de Nederlandse Antillen en ook dat hij daar één of enkele malen tuchtrechtelijk is veroordeeld.
Verder heeft klager verzuimd bij zijn beëdigingsrekest een verklaring als bedoeld in artikel 2 lid 2 Advocatenwet over te leggen, terwijl hij wist of kon weten dat zo'n verklaring in zijn geval vereist was. Ten slotte heeft klager verzuimd het eerdergenoemde administratieformulier correct in te vullen.
Al met al is er naar het oordeel van de raad sprake van relevante feiten en omstandigheden, die door klager opzettelijk zijn verzwegen.
- b Ook tegenover mr. Y – zijn werkgever en beoogde patroon – heeft klager zijn Antilliaanse verleden verzwegen.
- c De feiten, waarvoor een tuchtrechtelijke veroordeling is opgelegd, zijn naar het oordeel van de raad ernstig.
- d Dat geldt ook voor enkele vaststaande feiten, die niet geleid hebben tot een tuchtrechtelijke veroordeling op Sint-Maarten. Die feiten zijn, zoals blijkt uit de beslissing van de Raad van Toezicht op Sint-Maarten van 15 november 2002:
 - in ieder geval één keer heeft klager geld ontvangen van een cliënt buiten de kantoorrekening om;
 - klager zou zich meermalen onbeschoft hebben uitgelaten tegen een kantoorgenoot;
 - klager heeft zich 'eigenrichtig' gedragen, dat wil zeggen dat hij buiten zijn kantoor om toelating tot het strafpiket heeft verzocht.
- e Van een inhoudelijke spijtbetuiging van klager over een en ander is geen sprake.
- f Al met al doet zich de situatie voor als bedoeld in artikel 4 lid 2 sub a en b Advocatenwet.

Overwegingen van het hof

Wanneer de raad overweegt dat klager tuchtrechtelijk is veroordeeld voor ernstige feiten, is dat ten dele onjuist. Klager is immers slechts voor één feit (het aanzetten tot het afleggen van een valse getuigenis) onherroepelijk veroordeeld. Op dat – op zich ernstige – feit, althans beschuldiging en de verzwijging daarvan jegens de raad en mr. Y komt het hof terug. Het hof zal eerst de minder belangrijke feiten, die hiervoor sub d zijn opgesomd, aan de orde stellen.

Klager heeft erkend dat hij na afloop van een zaak als toegevoegd advocaat van zijn cliënt ongevraagd een cadeau in de vorm van US \$ 100 heeft ontvangen. De beslissing van de Raad van Toezicht op Sint-Maarten van 15 november 2002 vermeldt slechts deze ene betaling. Blijkens de beslissing van die raad heeft mr. Z, (toen patroon van klager) geen andere betalingen aan klager buiten de kantoorrekening om aangevoerd. In zijn beklag heeft klager nog gesteld dat hij het accepteren van de US \$ 100 direct aan mr. Z heeft gemeld en dat mr. Z hem toen verteld heeft dat hij dat niet had moeten doen. Klager heeft ook erkend dat hij een kantoorgenoot eenmaal en niet, zoals de raad heeft overwogen: meermalen, op grove wijze heeft toegesproken. Daargelaten dat klager heeft aangevoerd dat hij zijn kantoorgenoot onmiddellijk na het incident verontschuldigen heeft aangeboden, zullen, naar het hof vreest, in nogal wat organisaties – advocatenkantoren niet uitgezonderd – wel eens onderlinge onbeschoftheden worden gede-biteerd zonder dat degene die zich daaraan een keer schuldig heeft gemaakt zich daardoor diskwalificeert voor zijn beroep.

Klager heeft zich inderdaad buiten zijn patroon en kantoor om voor de piketdienst op Sint-Maarten gemeld. Daaraan heeft klager, ook naar het oordeel van het hof, niet juist gedaan, ook al heeft zijn – naar het oordeel van de Raad van Toezicht op Sint-Maarten disfunctionerende – patroon mr. Z verzoeken van klager om toestemming te verlenen keer op keer naast zich neergelegd, terwijl klager graag strafzaken deed.

Al met al komt het hof, anders dan de raad, tot het oordeel dat de hiervoor beoordeelde feiten niet zodanig ernstig zijn dat ze – los van de overige verwijten die klager ten deel zijn gevallen – een toelating van klager als advocaat en procureur in de weg zouden mogen staan.

Evenals de raad is het hof van oordeel dat klager er onjuist aan heeft gedaan zijn schorsing op Sint-Maarten (aanvankelijk) te verzwijgen en daarvan pas gewag te maken, toen hem in het gesprek met een Orde-functionaris duidelijk werd dat een beëdiging in A achterwege zou blijven, indien hij niet alsnog zou zorgen voor een verklaring als bedoeld in artikel 2 lid 2 Advocatenwet, uit welke verklaring zijn schorsing zou blijken. Ter zitting van het hof heeft klager volmondig zijn spijt betuigd over deze verzwijging. Wat het onvolledig invullen van het zogenoemde administratieformulier betreft, heeft klager aangenomen – niet geheel onbegrijpelijk – dat met de vraag of hij ingeschreven was geweest in een ander arrondissement, een arrondissement in Nederland werd bedoeld.

Waar klager zijn spijt niet over heeft betuigd, is de hem verweten gedraging die hem op een schorsing van vijf maanden is komen te staan. Van meet af aan heeft hij die gedraging namelijk ontkend. Het gaat hierbij om het volgende: klager stond een zekere P bij, die beschuldigd werd van een zedenmisdrijf met zijn stiefdochter. Direct na zijn aanhouding bekende P dit misdrijf. Deze bekentenis was geheel in de lijn van de getuigenverklaringen van het slachtoffer en van haar moeder die P had betrap en flagrant délit. Kort voor de behandeling van de strafzaak ter terechtzitting ontdekte klager – en kon hij aantonen – dat de stiefdochter niet minderjarig was, zoals de politie en de officier van justitie steeds hadden gedacht. De zaak werd dan ook geseponneerd. Enige tijd later diende een andere officier van justitie een klacht tegen klager in, die inhield dat hij geprobeerd had

een zekere H, een vriend van P, te bewegen P een alibi te verschaffen. H en nog iemand anders hebben in de klachtzaak tegen klager onder ede getuigenverklaringen in deze zin afgelegd.

Klager heeft zowel op Sint-Maarten als in A aangevoerd dat, als hij al op het verwerpelijke idee zou zijn gekomen om iemand aan te zetten tot het afleggen van een valse getuigenverklaring, dit in deze zaak volstrekt zinloos zou zijn geweest, nu het bewijs tegen de bekende P helemaal rond was.

Het hof acht deze uitleg van klager over hetgeen zich op Sint-Maarten al dan niet heeft afgespeeld, plausibel en heeft daarom dan ook enige twijfel over de juistheid van de beslissing van de Raad van Toezicht op Sint-Maarten. Klager is over deze zijns inziens onjuiste beslissing kennelijk zo gefrustreerd geraakt, dat hij deze aanvankelijk heeft verzwegen in zijn contact met de raad. Het hof herhaalt dat klager daar onjuist aan heeft gedaan, maar alles overziende komt het hof tot het oordeel dat er geen gegronde vrees is dat klager zich schuldig zal maken aan enig handelen of nalaten dat een behoorlijke advocaat niet betaamt (artikel 4 lid 2 sub b Advocatenwet). In zoverre slaagt het beklag.

Het verzet van de raad is niet alleen gebaseerd op artikel 4 lid 2 sub b Advocatenwet maar ook op artikel 4 lid 2 sub a. Dat laatste is onjuist, omdat bij het beëdigingsrekest dat hier ter discussie staat, namelijk het tweede rekest van 8 september 2004, wel alle vereiste bijlagen zijn overgelegd, in het bijzonder de verklaring als bedoeld in artikel 2 lid 2 Advocatenwet.

Volgt

Het Hof van Discipline, op vorenstaande gronden beslissende: verklaart het beklag van klager tegen de beslissing van de Raad van Toezicht van de Orde van Advocaten in het Arrondissement A gegrond.

ZORGVULDIG CONSERVATOIR BESLAG

Hof van Discipline, 17 juni 2005, nr. 4228

(mrs. Van Erp Taalman Kip-Nieuwenkamp, Van der Hel, Mendlik, De Groot en Renckens)

Raad van Discipline 's-Gravenhage, 8 november 2004

(mrs. Verhoeven, Gilhuis, Van Hilten-Kostense, Meijer en Verhulst)

Het is vaste tuchtrechtspraak dat een advocaat tot op zekere hoogte rekening dient te houden met de belangen van de wederpartij. Zo dient een advocaat bij het leggen van conservatoir beslag zorgvuldig te werk te gaan, mede gezien de gevolgen die een dergelijk beslag kan hebben.

– *Advocatenwet artikel 46 (3.4 Jegens tegenpartij in acht te nemen zorg)*

Feiten

Tussen klager en de cliënt van mr. X ontstaat een geschil over de verkoop van een appartementsrecht door klager aan die cliënt. Het geschil doet zich voor tussen het tijdstip van verkoop en het tijdstip van levering en betreft een lekkage in of aan het verkochte apparte-

ment. Tussen partijen wordt voorafgaande aan de levering geen oplossing bereikt.

Het appartementsrecht wordt daarop geleverd nadat de notaris in een zogenaamde side letter heeft vastgelegd dat tussen partijen een geschil bestaat over een geconstateerde lekkage en dat de notaris daarvoor een bedrag van € 1.000 in depot houdt.

De cliënt van mr. X gaat onder protest akkoord. Hij vreest dat het herstel van de lekkage duurder zal uitvallen.

Mr. X legt vervolgens – na verkregen verlof van de voorzieningenrechter met begroting van de vordering op € 12.000 – ten laste van klager conservatoir derdenbeslag onder Y-Bank. Mr. X gaat niet over tot dagvaarding binnen de door de voorzieningenrechter bepaalde termijn van veertien dagen na beslaglegging. De advocaat van klager verzoekt daarop mr. X om Y-Bank te berichten dat het beslag als opgeheven c.q. vervallen kan worden beschouwd. Mr. X voldoet niet aan dit verzoek en reageert ook overigens niet op de desbetreffende brief van klagers advocaat. Deze wendt zich vervolgens schriftelijk tot de beslagleggende deurwaarder met het verzoek om aan Y-Bank te berichten dat het beslag als vervallen moet worden beschouwd. De deurwaarder voldoet nog diezelfde dag aan dit verzoek.

Klacht

De klacht bestaat uit drie onderdelen.

- a mr. X heeft met het leggen van conservatoir beslag onnodig en onredelijk een rechtsmaatregel genomen waarmee hij misbruik heeft gemaakt van zijn positie als advocaat;
- b mr. X heeft de voorzieningenrechter verkeerd voorgelicht door aan te geven dat de schade, vermeerderd met (proces)kosten, € 12.000 zou belopen. Dat bedrag was uit de lucht gegrepen;
- c mr. X heeft geweigerd om terstond mee te werken aan de opheffing van het beslag, nadat de dagvaarding niet was aangebracht en hij heeft zelfs niet gereageerd op brieven van klagers advocaat.

Verweer

Mr. X stelt dat hij tot beslaglegging moest overgaan omdat klager bij de notaris weigerde een hoger bedrag dan € 1.000 in depot te laten ter dekking van de benodigde reparatiekosten, terwijl het er naar uitzag dat de schade hoger zou uitvallen. Omdat het kort na beslaglegging duidelijk was geworden dat de schade vermoedelijk niet hoger zou uitvallen dan € 1.640 excl. BTW hebben mr. X en zijn cliënt besloten om niet tot dagvaarding over te gaan. Het belang werd daarvoor, mede gezien de kosten van een procedure, te gering geacht. Het had de bank duidelijk moeten zijn dat het beslag als vervallen kon worden beschouwd, toen niet binnen de vastgestelde termijn van veertien dagen tot dagvaarding was overgegaan, als gevolg waarvan de dagvaarding niet aan de bank werd overbetekend, zoals voorgeschreven door de wet.

Overwegingen van de raad

In deze zaak was bij de notaris overeengekomen om een bedrag van € 1.000 in depot te houden ter delging van de schade. Op dat moment lag er een offerte voor van een aannemer, volgens welke de schade

voor een bedrag van € 449 excl. BTW zou kunnen worden verholpen. Afgesproken was dat deze aannemer de schade zou verhelpen. Deze weg werd echter niet gevolgd. In plaats daarvan werd er voor gekozen om conservatoir beslag te leggen op de bankrekening van klager, mede omdat de cliënt van mr. X ervan uitging dat de schade een hoger bedrag zou belopen, in het beslagrekest begroot op € 12.000.

Vaste tuchtrechtspraak is dat een advocaat tegenover de wederpartij een zekere mate van zorg in acht dient te nemen en rekening dient te houden met diens belangen. Zo dient een advocaat juist bij het leggen van conservatoir beslag zorgvuldig te werk te gaan, mede gezien de gevolgen die een dergelijk beslag kan hebben. Die zorgvuldigheid is hier niet betracht. De raad neemt hierbij in aanmerking dat mr. X eerst redelijkerwijze het besluit had kunnen nemen om tot beslaglegging over te gaan in het geval sprake was van een indicatie dat de schade substantieel meer beliep dan het bedrag van het depot. Daarvan is in dit geval niet gebleken.

Voorts had mr. X in zijn verzoek aan de voorzieningenrechter om verlof tot beslaglegging behoren op te nemen dat er met het oog op de bewuste schade reeds sprake was van een depot van € 1.000.

Bovendien geldt dat mr. X, eens te meer in het licht van lichtvaardig gelegde beslag, onverwijld zijn medewerking had dienen te verlenen aan de opheffing daarvan, toen hem daarom na het verlopen van de termijn van dagvaarding werd verzocht. Mr. X heeft echter geweigerd zijn medewerking daaraan te verlenen.

Volgt

Gegroundverklaring met enkele waarschuwing.

Overwegingen van het hof

Het zich thans bij de stukken bevindende beslagrekest, waarop het aan mr. X verweten beslag berust, vermeldt dat het geschil omtrent de vraag of een geleverd appartementsrecht volledig voldeed aan de koopovereenkomst, zich toespitste op een geconstateerde lekkage waarvan de reparatiekosten volgens de koper op een bedrag van omstreeks € 10.000 lagen terwijl de verkoper die kosten niet hoger taxeerde dan € 1.000. Het rekest vermeldt niet dat te dier zake een bedrag van € 1.000 als zekerheid onder de notaris was blijven berusten en dat de inschatting van de koper was gebaseerd op een, naar zeggen van mr. X door hem niet zelf ingezien, ten verzoeken van koper vóór de aankoop uitgebracht taxatierapport dat zich inmiddels ook bij de stukken bevindt. Uit dit rapport blijkt echter dat het bedrag van € 10.000 niet ziet op reparatie van een lekkage maar op een – op termijn te verrichten – renovatie van balkons wegens roestvorming, hetgeen dus een koper bij het sluiten van de koopovereenkomst reeds bekend gebrek was.

Het oordeel van de raad dat mr. X bij het leggen van beslag niet voldoende zorgvuldigheid heeft betracht door zich er niet van te vergewissen dat er een indicatie was dat de schade substantieel meer beliep dan het bedrag van het depot, is dus ook gezien de inmiddels bekende stukken geheel juist. Gelet op de ingrijpende gevolgen die een derdenbeslag onder een bank teweeg kan brengen, had mr. X niet zomaar af mogen gaan op een ongefundeerde mededeling van zijn cliënt.

Voor wat betreft het verwijt aan mr. X dat hij heeft geweigerd de bank, onder welke beslag gelegd was, te berichten dat dit beslag was opgeheven, overweegt het hof dat mr. X er niet van uit had mogen gaan dat de bank wel uit zichzelf het beslag als opgeheven zou beschouwen toen de dagvaardingstermijn ongebruikt was verlopen. Het moet immers onder advocaten als algemeen bekend gelden dat banken niet plegen over te gaan tot feitelijke opheffing van een beslag zolang zij daarvoor geen opdracht c.q. toestemming hebben verkregen van de

beslagleggende advocaat of een daartoe strekkende rechterlijke uitspraak hebben gezien. Door, zelfs na daartoe namens de beslagene te zijn gemaand, na te laten onmiddellijk de bank te verwittigen van het einde van het beslag, heeft mr. X klagers belangen onnodig en onredelijk geschaad.

Volgt
Bekrachtiging.

(advertentie)

DR MR VERKRUISEN

gezondheidsrecht en letselschade

— ADVOCATEN —

Verkruisen advocaten Verkruisen *advocaten* is een toonaangevend advocatenkantoor op het gebied van gezondheidsrecht en letselschaderecht. Tezamen met de professionals in Verkruisen *Medisch Adviseurs* en het Verkruisen *Instituut voor Actuariële Schadeberekeningen (VIAS)* biedt het kantoor haar cliënten een volledig en modern rechtshulppakket. Verkruisen *advocaten* heeft vestigingen in Amsterdam, Rotterdam en Assen. In verband met de voortgaande groei van het kantoor zal de afdeling *litigation* de komende tijd een grotere instroom van zaken hebben dan haar eigen interne advocaten verantwoord kunnen behandelen. Verkruisen *advocaten* zoekt daarom in het hele land ervaren

externe civiele procedeer-advocaten

Het aanbod Verkruisen *advocaten* geeft aan u een aantal zaken in behandeling tegen gebruikelijke commerciële condities. Deze zaken hebben betrekking op de aansprakelijkheid en/of op de omvang van de schade. U voert in die zaken de benodigde civiele procedure(s) vanuit uw eigen kantoor of vanaf uw eigen werkplek. U doet dit in nauw overleg met de betreffende cliënt en in geregeld contact met een ervaren litigation-advocaat van Verkruisen *advocaten*. Zo nodig maakt u daarbij gebruik van de beschikbare kennis en ervaring op juridisch, medisch, arbeidsdeskundig en rekenkundig gebied die bij Verkruisen *advocaten* beschikbaar is. Verkruisen *advocaten* streeft naar duurzame samenwerking met haar externe procedeer-advocaten.

Uw profiel U bent een advocaat met ruime (succesvolle) procedeer-ervaring, bij voorkeur in letselschadezaken. Uw werk is van hoog kwalitatief niveau en u bent goed in staat om kennis en bevindingen van andere disciplines in uw eigen werk te integreren.

Inlichtingen en sollicitaties Inlichtingen en sollicitaties binnen veertien dagen bij dr. mr. W.G. Verkruisen, Postbus 75151, 1070 AD Amsterdam (telefoon kantoor: 020 - 486 00 55). Uw reactie wordt met grote vertrouwelijkheid behandeld.